

**ÖĞRETİM ÜYELERİNİN İNTERNET ÜZERİNDEN
HERKESE AÇIK KURS YÜRÜTME
EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ**

MEVA BAYRAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri
Ana Bilim Dalı**

Doç. Dr. Selçuk KARAMAN

2015

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ ANA BİLİM DALI

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN İNTERNET ÜZERİNDEN HERKESE AÇIK
KURS YÜRÜTME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

(Investigation of Tendency among Instructors to Teach A Massive Open Online
Course)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEVA BAYRAK

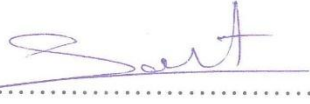
Danışman: Doç. Dr. Selçuk KARAMAN

ERZURUM
Temmuz, 2015

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Selçuk KARAMAN danışmanlığında, Meva BAYRAK tarafından hazırlanan “Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Yürütme Eğilimlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışma 14/07/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

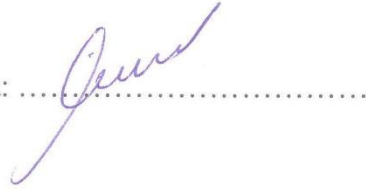
Başkan: Yrd. Doç. Dr. Fatih SALTAN

İmza:

Danışman: Doç. Dr. Selçuk KARAMAN

İmza:

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Engin KURŞUN

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

24.07.2015

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum “Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Yürütme Eğilimlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☒	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkesinde erişime açılabilir.
☐	Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerde erişime açılabilir.

24 / 06 / 2015

(İmza)

Ad Soyad: Meva BAYRAK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETİM ÜYELERİNİN İNTERNET ÜZERİNDEN HERKESE AÇIK KURS YÜRÜTME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Meva BAYRAK

2015, 128 sayfa

Bu çalışmanın amacı, öğretim üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) yürütme eğilimlerinin ve bu eğilimleri etkileyen faktörlerin incelenmesidir. Bu kapsamda öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile İHAK teşviklerine yönelik beklentileri araştırılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Atatürk Üniversitesi'nde görev yapan ve tabakalı rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 122 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde alan yazın ve uzman görüşleri temel alınarak bir anket geliştirilmiştir. Öğretim üyeleriyle görüşmeler yapılarak İHAK'lar hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra anketler uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler için betimsel ve kestirimsel analiz yöntemleri, nitel veriler için ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Yapılan analizlerden elde edilen bulgulara göre, çalışma grubunda yer alan öğretim üyelerinin %34.4'ünün İHAK yürütmeye gönüllü olduğu tespit edilmiştir. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarının daha geniş kitlelerle bilgi ve deneyimlerini paylaşarak uzman oldukları alanda toplumu bilinçlendirmek olduğu ortaya çıkmıştır. İHAK uygulamalarının alanında uzman, gönüllü ve deneyimli öğretim üyeleri tarafından yürütülmesinin daha uygun bulunduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin, kurumlarının gelişim ve tanıtımına fayda sağlama, hayat boyu öğrenmeyi destekleme ve internet ortamında güvenilir bilgi kaynaklarının yer almasına katkıda bulunma gibi amaçları önemsedikleri görülmüştür. Yeterli zamana sahip olma, telif hakları ve öğretim tasarımı deneyimi gibi konulardaki kaygıların İHAK yürütmeyi olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Öğretim üyelerinin teknik altyapı temini ve bilgilendirme içeren kurumsal destek şeklinde teşvikler bekledikleri ortaya çıkmıştır. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile teşvik beklentilerinin, İHAK yürütme istekliliklerine göre özellikle bireysel faktörlerde farklılaştığı görülmüştür.

Sonuç olarak, öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye oldukça yatkın oldukları ancak geçiş sürecinin kolaylaştırılması ve iyi bir şekilde yönetilebilmesi için bilgilendirme ve teknik destek sağlamanın önemli bir rol oynayacağı söylenebilir. Bunların yanı sıra öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarına harcadıkları zaman ve emeğin değerli kılınması için ödül, akademik puan ve maddi destek gibi teşviklerin sağlanması da İHAK uygulamalarına geçiş sürecini hızlandırabileceği gibi sürekliliğin sağlanmasında da etkili olabilir.

Anahtar Sözcükler: İHAK, internet üzerinden herkese açık kurs, online kurs

ABSTRACT
MASTER’S THESIS
INVESTIGATION OF TENDECY AMONG INSTRUCTORS TO TEACH
A MASSIVE OPEN ONLINE COURSE

Meva BAYRAK

2015, 128 pages

The purpose of this study is to investigate the tendency of faculty members on the implementation of Massive Open Online Course (MOOC) and the factors influence these tendencies. For this purpose, both positive and negative factors that affect the tendencies of faculty members on the implementation of MOOC and their expectations about MOOC encouragement have been investigated. In the study sectional survey model, a quantitative research method, was used. Participants of this study consisted of 122 faculty members of Ataturk University and they were chosen by using stratified random sampling method. During the research, a survey has been formed by using literature and expert opinion as base. After informing faculty members about MOOC through interviews, they were conducted survey. For the quantitative data obtained from surveys, descriptive and predictive analysis has been used and on the other hand, for the qualitative data, content analysis has been used.

According to the findings of the analysis, %34.4 of participants have been found to have desire to implement MOOC. It has been understood that the main purpose of faculty members for implementing MOOC is to raise the awareness of public in their profession by sharing their knowledge and experiences with great number of people. It has been seen that it is more proper to MOOC should be implemented by the faculty members who are specialist in their fielding, volunteer and experienced. It has been found out that faculty members care about the purposes such as providing development and introduction of their institutions, providing lifelong learning and contributing to the reliable sources of information to take place on the internet. On the other hand, apprehension about having insufficient time, experiencing problems with copyright and feeling himself/herself insufficient in the field of instructional design affects MOOC implementation negatively. It is also seen that faculty members expect some encouragement as institutional support which includes technical infrastructure supply and informing. Positive and negative factors affecting faculty members’ implementation of MOOC and their encouragement expectations identified different depending on the MOOC implementation willingness of faculty members, especially in personal factors.

Finally, it can be stated that faculty members have tendency for MOOC implementation, however; receiving institutional support and having knowledge are important in terms of making transition easier and manage it successfully. In addition to these, in order to honor the efforts and time of faculty members that they spend on MOOC, providing such encouragement like reward, academic scores and financial support may be effective in both maintaining continuity and acceleration of transition of MOOC.

Key Words: MOOC, massive open online course, online course

TEŞEKKÜR

Her zaman bilgi ve tecrübesiyle bana rehberlik eden, beni destekleyen ve yeni bakış açıları kazanmama yardım eden, hayatım boyunca örnek alacağım çok değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Selçuk KARAMAN'a en içten saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın başlangıcından bitimine kadar değerli görüş ve eleştirileriyle bana yol gösteren ve yardımcı olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Engin KURŞUN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezle ilgili yaşadığım problemlerin üstesinden gelmemde büyük katkı sağlayan ve içtenlikle destek veren Yrd. Doç. Dr. Melike AYDEMİR'e, Yrd. Doç. Dr. Ömer ARPACIK'a ve Yrd. Doç. Dr. Türkan KARAKUŞ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez süresince bana içtenlikle destek ve moral veren, değerli görüş ve önerilerini esirgemeyen çok değerli arkadaşım Sinem KARABEY'e en içten sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisansüstü eğitimim boyunca beni maddi olarak destekleyen Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'na (TÜBİTAK) katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Son olarak maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, bugünlere gelmemde çok büyük emekleri olan, hayatım boyunca hep yanımda olan ve hep yanlarında olacağım canım anneme, babama, kardeşlerime ve diğer aile büyüklerime sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Erzurum – 2015

Meva BAYRAK

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vi
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu ve Gerekçesi	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	3
1.3. Çalışmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. İHAK'lar ve Genel Özellikleri.....	6
2.2. İHAK Türleri.....	9
2.2.1. Bağlantılı İHAK Uygulamaları ve Genel Özellikleri.....	9
2.2.2. Kapsamlı İHAK Uygulamaları ve Genel Özellikleri	11
2.3. Yaygın İHAK Uygulamaları	13
2.4. Ülkemizde İHAK Uygulamaları	15

2.5. Öğretim Üyelerinin Teknoloji Kullanımı	16
2.6. Teknoloji Kabul Modeli.....	20
2.7. İlgili Araştırmalar.....	21
2.7.1. İHAK Uygulamalarını Olumlu Etkileyen Faktörlere Yönelik Yapılan Çalışmalar	23
2.7.2. İHAK Uygulamalarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere Yönelik Yapılan Çalışmalar	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	38
3.1. Araştırma Deseni	38
3.2. Çalışma Grubu	40
3.3. Veri Toplama Aracı	44
3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	44
3.4. Veri Toplama Süreci	46
3.4.1. Bilgilendirme Materyali	46
3.5. Veri Analizi.....	47
3.5.1. Nicel Veri Analizi.....	48
3.5.2. Nitel Veri Analizi	48
3.6. Araştırmacının Rolü.....	49
3.7. Geçerlik ve Güvenilirlik	49
3.7.1. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenilirliği.....	49
3.7.2. Veri Toplama Aracının Geçerliği ve Güvenilirliği.....	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR	52
4.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimleri	52
4.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Faktörler.....	59

4.2.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumlu Faktörler	59
4.2.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumsuz Faktörler	66
4.3. Öğretim Üyelerini İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Vermeye Teşvik Edilmelerine Yönelik Beklentileri	70
4.4. Bulguların Özeti	76

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE TARTIŞMA	80
5.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimleri	80
5.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Faktörler	83
5.2.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumlu Faktörler	83
5.2.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumsuz Faktörler	85
5.3. Öğretim Üyelerini İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Vermeye Teşvik Edilmelerine Yönelik Beklentileri	88

ALTINCI BÖLÜM

6. ÖNERİLER	91
KAYNAKÇA	93
EKLER	100
EK-1 ANKET FORMU	100
EK-2 BİLGİLENDİRME SUNUMU	105
ÖZGEÇMİŞ	115

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Çalışma Grubunun Fakültelere Göre Dağılımı	41
Tablo 3.2. Çalışma Grubunun Unvan ve Cinsiyete Göre Dağılımı	42
Tablo 3.3. Çalışma Grubunun Akademik Deneyimlerine Göre Dağılımı	42
Tablo 3.4. Öğretim Üyelerinin Haftada Ortalama Bilgisayar ve İnternet Kullanım Saatleri	43
Tablo 3.5. Öğretim Üyelerinin Haftada Ortalama Ders Saatleri.....	43
Tablo 3.6. Araştırma Sorularında Kullanılan Veri Analiz Yöntemleri.....	47
Tablo 3.7. Araştırmadaki Geçerlik ve Güvenilirlik Önlemleri	50
Tablo 3.8. Veri Toplama Aracındaki Geçerlik ve Güvenilirlik Önlemleri.....	51
Tablo 4.1. Öğretim Üyelerinin İHAK Yürütmeye İlişkin İstekliliği	52
Tablo 4.2. Öğretim Üyelerinin İHAK Yürütmeye İlişkin Amaçları.....	53
Tablo 4.3. İHAK Yürüten Öğretim Üyelerinde Bulunması Gereken Özellikler	56
Tablo 4.4. İHAK Yürütmeye İlişkin Olumlu Faktörlerin Ortalama ve Standart Sapması	60
Tablo 4.5. İHAK Yürütmek İsteyen ve İstemeyen Öğretim Üyelerinin Olumlu Maddelere Katılım Farkı	62
Tablo 4.6. İHAK yürütmeye ilişkin olumsuz faktörlerin ortalama ve standart sapması.	66
Tablo 4.7. İHAK Yürütmek İsteyen ve İstemeyen Öğretim Üyelerinin Olumsuz Maddelere Katılım Farkı	68
Tablo 4.8. Öğretim Üyelerini İHAK Yürütmeye Teşvik Etmek İçin Yapılması Gereken Faktörlerin Ortalama ve Standart Sapması.....	70
Tablo 4.9. İHAK Yürütmek İsteyen ve İstemeyen Öğretim Üyelerinin Teşvik Edici Maddelere Katılım Farkı	72
Tablo 4.10. Öğretim Üyelerini İHAK Yürütmeye Teşvik Etmek İçin Yapılması Gerekenler	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. İHAK'ların genel özellikleri.....	7
Şekil 2.2. Bağlantılı İHAK'ların genel özellikleri	11
Şekil 2.3. Kapsamlı İHAK'ların genel özellikleri.....	13
Şekil 2.4. Teknoloji Kabul Modeli (TAM) (Davis, 1989)	21
Şekil 2.5. İHAK'lara yönelik yapılan araştırmalar	22
Şekil 4.1. Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimleri	79

KISALTMALAR DİZİNİ

ADK	: Açık Ders Kaynakları
İHAK	: İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs
MOOC	: Massive Open Online Course
MIT	: Massachusetts Institute of Technology
ÖYS	: Öğretim Yönetim Sistemi
TAM	: Technology Acceptance Model

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ve gerekçesi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, araştırmada kullanılan tanımlar ve temel kavramlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu ve Gerekçesi

Günümüzde teknoloji alanında yaşanan gelişmeler internet erişimini daha kolay ve ucuz bir hale getirdiği gibi çok çeşitli internet tabanlı bilgisayar platformlarının oluşmasını da sağlamıştır. Bilgisayar platformlarında yaşanan bu artış ise eğitime yeni boyutlar kazandırmıştır. 1990'lı yılların sonunda Massachusetts Institute of Technology (MIT) tarafından başlatılan Açık Ders Kaynakları (ADK) girişimi ile ders kaynakları internet ortamında paylaşılmaya başlanmıştır. Böylelikle dünyanın her yerinden bir dersi almak isteyen bireyler herhangi bir ücret ödmeden telif hakkı sorunu olmayan bu ders kaynaklarına erişebilmişler ve bu kaynaklardan istedikleri ölçüde faydalanmışlardır. Açık Ders Kaynakları (ADK) girişimi bireylere kaynaklara erişim ve kullanım imkânı sağlamıştır fakat bireyleri bunun ötesinde bir öğretim etkinliğine dâhil etmemiştir (Çağiltay, 2014; Pappano, 2012).

ADK girişimi sonrasında İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) (Massive Open Online Course - MOOC) uygulamaları başlamıştır. İHAK uygulamalarıyla ders kaynaklarının paylaşımının yanı sıra bireylerin yüz yüze ders ortamlarında olduğu gibi dersleri takip edebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda geliştirilen İHAK uygulamalarına katılan öğrenciler, ders kaynaklarına erişebilme, dersin hocası ve öğrencilerle iletişime geçebilme, ödev hazırlama ve sınavlara girme gibi birçok haktan faydalanabildiği gibi katılım sonunda göstermiş olduğu başarıya bağlı olarak ilgili derse yönelik sertifika da alabilmektedir (Çağiltay, 2014; Pappano, 2012).

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) isminden de anlaşılacağı üzere herhangi bir ülke, kurum vb. sınırlandırma olmaksızın tüm bireylerin katılabileceği ve öğrenme içeriğinin internet üzerinden dağıtıldığı bir eğitim şeklidir. İHAK uygulamalarına katılan öğrenciler geleneksel eğitim uygulamalarında faydalanabilecekleri kaynaklardan çok daha fazla kaynak çeşidine erişim imkânına sahiplerdir. Öğrenciler, yazılı kaynaklar, videolar ve etkileşimli materyaller gibi birçok kaynağın yanı sıra canlı dersler, tartışma sayfaları, wikiler, bloglar ve diğer sosyal medya araçlarında da faydalanabilmektedirler (Demirci, 2014).

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) terimi ilk kez 2008 yılında Canada’da bulunan Manitoba Üniversitesi’nde George Siemens ve Stephen Downes tarafından verilen “Connectivism and Connected Knowledge” adlı dersi tanımlamak için kullanılmıştır. Bu dersi 25 öğrenci para ödeyip kredili olarak alırken 2300 öğrenci ise derse dışardan katılmıştır. Dışardan katılan öğrenciler dersi para ödmeden kredisiz olarak almışlardır (Kassabian, 2014). Bu ilk girişimin sonrasında ise 2011 yılında Standford Üniversitesi’nde 190 farklı ülkeden 160.000 kişinin katılımıyla “Yapay Zekâ” üzerine verilen bir ders ile İHAK terimi tekrar gündeme gelmiş ve hızla gelişmeye başlamıştır (Waldrop, 2013).

Günümüzde İHAK uygulamaları çoğunlukla Amerika Birleşik Devletleri’nde tanınmış üniversiteler tarafından yürütülmektedir. Genellikle ders içeriklerinin iyi olmasıyla tanınan ve dünyanın birçok yerinden öğrencilerin dikkatini çekmeyi başaran bu üniversitelerde açılan kurslar, oldukça yoğun ilgi görmektedir (Kassabian, 2014).

Üniversitelerin İHAK uygulamalarını yürütmelerinin temelde iki amacı vardır. Bunlardan ilki, tanıtım yapmadır. İHAK uygulamaları aracılığıyla kendilerini dünya çapında tanıtma imkânı bulan üniversiteler, böylelikle eğitim yelpazelerini genişletmektedirler. Üniversitelerin ikinci amacı ise yaptıkları tanıtım sayesinde iyi öğrencileri kendilerine çekerek güçlerini daha da arttırmaktır. Normal şartlar altında üniversitelerin dünyanın her yerinden başarılı öğrencilere ulaşabilmek için birçok yere kampüs kurlmaları gerekmektedir. Fakat üniversiteler, İHAK uygulamaları ile daha az maliyetle nerede yaşadığı önemli olmaksızın birçok öğrenciye ulaşarak tanıtımını yapabilmekte ve böylelikle iyi öğrencileri kendilerine çekme imkânına sahip olmaktadır (Kassabian, 2014).

Üniversitelerin İHAK uygulamalarını yürütebilmeleri için belirli bir altyapıya sahip olmaları gerekmektedir. Carey (2013)'e göre İHAK uygulamaları özellikle uzaktan eğitime yönelik teknik altyapısı olan üniversiteler tarafından üstlenilmelidir. Çünkü İHAK uygulamalarının başlatılabilmesi için gerekli teknik alt yapıyı oluşturma noktasında finansal yatırım gerekmektedir. Dolayısıyla bu altyapıya sahip kurumların ellerindeki imkânları kullanmaları, onları bu konuda diğer kurumların bir adım önüne götürecektir. Üniversiteler kendi teknik alt yapıları olmamaları halinde, Coursera, edX ve Udacity gibi bilinen platformlar aracılığıyla da İHAK uygulamalarını yürütebilmektedirler (Waldrop, 2013).

İHAK uygulamalarının yürütülmesinde kurumların teknik altyapısı önemli olduğu gibi belki de daha önemli olan bir unsur bu dersleri yürütecek olan öğretim üyesi faktörüdür. Çünkü öğretim üyeleri, bir İHAK uygulamasının yürütülmesinde ders izlencesi oluşturma, etkinlik tasarlama, değerlendirme türlerini ve araçlarını belirleme gibi baştan sona bütün süreçlerde kilit rol oynamaktadır (Bali, 2013; Conole, 2013; Read ve Rodrigo, 2014). Dolayısıyla İHAK uygulamalarının merkezinde öğretim üyeleri bulunmaktadır. İHAK uygulamaları genellikle kurumsal faaliyet olarak yürütülse de öğretim üyelerinin bu uygulamalara geçiş süreci ve uyumu, bu faaliyetlerin başarısı açısından oldukça önemlidir.

Eğitim alanında gerçekleşen birçok yeni girişim gibi İHAK uygulamaları da eğitim sistemi için potansiyel bir fayda olarak görülmektedir. Ancak, bu girişimin gerçek anlamda eğitim sistemine katkı sağlayıp sağlamadığını görebilmek için dünya çapında büyük ses getiren İHAK uygulamalarının ülkemizde de yaygınlaşması gerektiği düşünülmektedir. İHAK uygulamaları, ülkemizde yeni yeni gelişmeye başlamıştır ve kurumsal anlamda ilk uygulaması Atatürk Üniversitesi tarafından Atademix uygulaması başlatılarak üstlenilmiştir. Bu anlamda ülkemizdeki ilk girişim olan Atademix uygulamasının en önemli dinamiklerinden biri olduğu düşünülen öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermeye yönelik eğilimleri ve bu eğilimleri etkileyen faktörler incelenmiştir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerinin ve bu eğilimleri etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu

kapsamda öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile İHAK teşviklerine yönelik beklentileri araştırılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın alt araştırma soruları şunlardır:

1. Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermeye yönelik eğilimleri nasıldır?
2. Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs verme eğilimlerini etkileyen faktörler nelerdir?
 - 2.1. Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermesini etkileyen olumlu faktörler nelerdir?
 - 2.2. Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermesini etkileyen olumsuz faktörler nelerdir?
3. Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermeye teşvik edilmelerine yönelik beklentileri nelerdir?
4. Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs verme niyetleriyle etkilendikleri faktörler arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Çalışmanın Önemi

Teknolojinin gelişimine paralel olarak geçmişten günümüze eğitim alanına çok çeşitli yenilikler gelmiştir. Bu yeniliklerden biri de yükseköğrenim görmeyen giderek önem kazandığı eğitim toplumlarında sağlamış olduğu düşük maliyet, çeşitli materyallere erişim olanağı ve sertifika sağlama özellikleriyle son on yılda ortaya çıkan ve oldukça fazla dikkat çeken İHAK uygulamalarıdır (Kassabian, 2014). İHAK uygulamaları, ülkemizde son zamanlarda uygulanmaya başlamıştır. Rogers'ın "Yeniliğin Yayılması Teorisi" ne göre hangi alanda olursa olsun bir yeniliğin toplum tarafından kabul edilmesi ve yaygınlaşması için o yeniliğe uyum sağlanması gerekmektedir (Rogers, 1995). Uyum sürecinde ise yeniliğin yaygınlaşmasını sağlayacak olan hedef kitleye yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının yürütücüsü konumunda olduğu düşünüldüğünde, onların İHAK uygulamalarını yürütmeye yönelik eğilimlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

İHAK uygulamaları ülkemizde kurumsal olarak ilk kez Atatürk Üniversitesi'nde başlatılan Atademix platformu aracılığıyla yürütülmeye başlamıştır.

Hollands ve Tirthali (2014)'e göre kurumların İHAK uygulamalarını yürütme amaçlarından biri kurumsal marka oluşturarak sürekliliği sağlamaktır. Ülkemizdeki bu yeni girişimin sürekliliğinin sağlanabilmesi için ilk aşamada uygulamanın temel taşıını oluşturan öğretim üyelerinin görüşlerinin alınması oldukça önemlidir. Bu bağlamda çalışmada öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik eğilimleri incelenecek ve bu eğilimi etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler tespit edilerek kurumsal olarak sürekliliğin sağlanabilmesi için alınması gereken önlemler tespit edilecektir. Böylelikle çalışma sonucunda elde edilen bulgular İHAK uygulamasına başlamak isteyen diğer üniversitelerin ve farklı kurumların da faydalanabileceği bir kaynak olacaktır.

Alan yazında İHAK yürütme sürecinde öğretim üyelerini etkileyebilecek olumlu ve olumsuz faktörlerin araştırıldığı birkaç çalışmaya rastlanmış olmasına rağmen Türkiye’de İHAK uygulamalarına yönelik sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Bu nedenle bu çalışma, ülkemizde öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye ilişkin eğilimlerinin ve onları bu süreçte etkileyebilecek olumlu ve olumsuz faktörlerin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlar temel alınmıştır;

1. Öğretim üyelerine İHAK'lara yönelik olarak yapılan bilgilendirme, onların yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır.
2. Öğretim üyeleri, ankette yer alan maddelere içtenlikle cevap vermişlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmada aşağıdaki sınırlılıklar bulunmaktadır;

1. Çalışma grubu, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi'nde yer alan 20 fakültede görev yapan 1316 öğretim üyesi arasından rastgele tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 122 öğretim üyesi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İHAK (MOOC): Herhangi bir ön koşul aranmaksızın internet bağlantısı olan herkesin istediği yerden istediği zaman erişebileceği, çok sayıda kişinin katılımına açık ve ücretsiz olarak düzenlenen çevrimiçi kurslardır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İHAK'lar ve Genel Özellikleri

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) kavramı ilk olarak Dave Cormier tarafından 2008 yılında Siemens ve Downes tarafından verilen “Connectivism and Connective Knowledge” kursunu tanımlamak için kullanılmıştır. Bu kursu 25 öğrenci para ödeyip kredili olarak alırken 2300 öğrenci ise derse dışardan katılmıştır. Dışardan katılan öğrenciler derisi para ödemedi kredisiz olarak almışlardır (Hollands ve Tirthali, 2014; Kassabian, 2014). Bu kurs İHAK kavramının ilk olarak kullanıldığı kurs olsa da tarihte İHAK özelliklerini taşıyan ilk kurs, New York Üniversitesi tarafından başlatılan açıklık ve kitlesellik özelliğini taşıyan radyo kursudur. New York Üniversitesi'nden sonra Harvard, Columbia ve Purdue Üniversitesi gibi birçok üniversite bu tür kursları açmaya başlamıştır (Bartolome ve Steffens, 2015).

Geleneksel çevrimiçi kurslarla kıyaslandığında İHAK uygulamalarını onlardan ayıran temelde iki özellik mevcuttur (Yuan ve Powell, 2013). Bunlardan ilki kurslara herkesin özgür olarak katılabilmesi yani açıklık; diğeri ise bu kursların katılımcı sayısına herhangi bir sınır getirmeyecek şekilde düzenlenmiş olması yani herkesin katılımına olanak sağlamadır. İHAK uygulamalarının kısaltması olarak bilinen “Massive Open Online Course (MOOC)” ifadesi, bu iki özelliğin yanı sıra İHAK uygulamalarının sahip olduğu, internet üzerinden yürütölme ve kurs formatında olma özelliklerini de ifade etmektedir (Hollands ve Tirthali, 2014). İHAK uygulamaları bu dört özellik ele alınarak; “herhangi bir ön koşul aranmaksızın (1) internet bağlantısı olan herkesin istediğı yerden istediğı zaman erişebileceğı (2), çok sayıda kişinin katılımına açık (3) ve ücretsiz olarak düzenlenen çevrimiçi kurslar (4)” olarak tanımlanmaktadır (Jansen ve Schuwer, 2015, s.4). İHAK uygulamalarının genel özellikleri Şekil 2.1.'de gösterilmiş ve her bir özellik kısaca açıklanmıştır.

Şekil 2.1. İHAK’ların genel özellikleri

İnternet Üzerinden Yürütülme: İHAK uygulamalarında öğrencilere kaynak iletimi ve iletişim süreci tamamen internet aracılığıyla sağlanmaktadır. Genel olarak Öğretim Yönetim Sistemlerinin (ÖYS) kullanıldığı bu uygulamalarda eğitimciler, senkron veya asenkron olarak öğrencilerle iletişime geçmekte ve kaynak paylaşımında bulunmaktadırlar (Hollands ve Tirthali, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza ve Jakobs, 2014). Çoğu İHAK uygulamalarında asenkron kaynaklar kullanılırken, bazı İHAK uygulamalarında yüz yüze etkileşim olanağı sağlayan canlı ders uygulamaları ve video konferanslar ile senkron kaynak paylaşımı yapılmaktadır (Hollands ve Tirthali, 2014; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014). Kullanılan ÖYS’nin özellikleri, konu alanının özellikleri ve eğitiminin tercihleri ise paylaşılan bu kaynakların türlerinde belirleyici rol oynamaktadır. Eğitimcilerden bazıları, İHAK uygulamalarında kampüs dersleri için hazırladıkları kaynakları paylaşıırken bazıları ise İHAK’lara özel hazırladıkları kaynakları kampüs dersleri için kullanmaktadırlar (Hollands ve Tirthali, 2014). Öğrencilerle kurulan iletişim, genellikle ÖYS üzerinde bulunan tartışma forumları, e-mail ve sosyal medya aracılığıyla sağlanmaktadır. Bunların yanı sıra canlı ders ve video konferans gibi kaynaklar aracılığıyla da öğrencilerle iletişime geçilmektedir.

Herkesin katılımına olanak sağlama: İHAK uygulamaları, herhangi bir sınırlama yapılmaksızın istekli olan ve ilgili kursu kendisine uygun bulan çok sayıda öğrencinin katılımına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle İHAK uygulamaları, gerek teknik anlamda gerekse öğretim tasarımı anlamında çok sayıda öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde sürdürülebilir modeller geliştirilerek düzenlenmektedir (Allen ve Seaman, 2013; Asiri, 2014; Hollands ve Tirthali, 2014; Hoy, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015).

İHAK uygulamalarının çoğunda katılımcı sayısı genellikle birkaç yüz kişidir. Fakat bazı kurslarda katılımcı sayısının binli sayılara ulaştığı görülmüştür. Örneğin; Stanford Üniversitesi tarafından verilen üç bilgisayar kursunda katılımcı sayısı 300.000'e ulaşmıştır (Hyman, 2012).

Açık olma: İHAK uygulamalarında açıklık, ücretsiz olma, katılım için ön koşul gerektirmeme ve kaynaklara erişim olanağı olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. İHAK uygulamalarına, ücret talep edilmeden herkes katılabilmektedir. Fakat isteğe bağlı olarak verilen özel kurslarda ve kredilendirme yapılan kurslarda ücretlendirme yapılabilmektedir (Hollands ve Tirthali, 2014; Hoy, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015). İHAK uygulamalarının açık olmasının bir diğer boyutu ise katılımcılara yönelik herhangi bir ön koşul aranmamasıdır. Yaşadıkları bölge, yaşları, gelir düzeyleri, ideolojileri ve eğitim seviyeleri ne olursa olsun isteyen herkes İHAK uygulamalarında yer alabilir (Peter ve Deimann, 2013; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014). Açık olma özelliğini oluşturan diğer boyut ise katılımcıların kaynaklara erişim olanağıdır. İHAK uygulamalarında katılımcılar, kurs materyallerine rahatlıkla erişebilmeli ve lisans sorunu yaşamaksızın tekrar tekrar kullanabilmelidirler (Hollands ve Tirthali, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015).

Kurs formatında olma: İHAK uygulamaları geleneksel kurslarda olduğu gibi belirli bir düzenli yapı içerisindedir. Başlangıç ve bitiş zamanları belli olan İHAK uygulamalarında, bu zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilecek tüm aktivitelerin yer aldığı bir kurs izlencesinin oluşturulması oldukça önemlidir. Bu izlencede; öğrenme hedefleri, süreç içerisinde kullanılacak ders materyalleri, iletişim araçları ve değerlendirme sistemi gibi öğrencinin merak edebileceği her türlü bilgiye yer verilir

(Allen ve Seaman, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Hoy, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014).

2.2. İHAK Türleri

İHAK uygulamaları farklı şekillerde sınıflandırılmış olsa da günümüzde en yaygın olarak kullanılan sınıflandırma, kursların verilme şekline göre yapılan sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmaya göre, temelde iki tür İHAK uygulaması mevcuttur. Bunlar; bağlantılı İHAK (Connectivist Massive Open Online Course - cMOOC) ve kapsamlı İHAK (Extension Massive Open Online Course - xMOOC) uygulamalarıdır (Bartolome ve Steffens, 2015; Liyanagunawardena, Adams ve Williams, 2013). İHAK uygulamalarının bu türleri, aşağıda kısaca anlatılmıştır.

2.2.1. Bağlantılı İHAK Uygulamaları ve Genel Özellikleri

İHAK türlerinin sınırları tam olarak çizilememekle birlikte birçok kaynağa göre bağlantılı İHAK (Connectivist Massive Open Online Course - cMOOC) uygulamaları, eğitimcilerin rehber konumunda olduğu, öğrencilerin aktif rol aldığı, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-eğitimci iletişiminin oldukça önemli olduğu, kurs sürecinin ve kullanılan materyallerin tam olarak yapılandırılmadığı İHAK türüdür (Guàrdia vd., 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014; Yuan ve Powell, 2013).

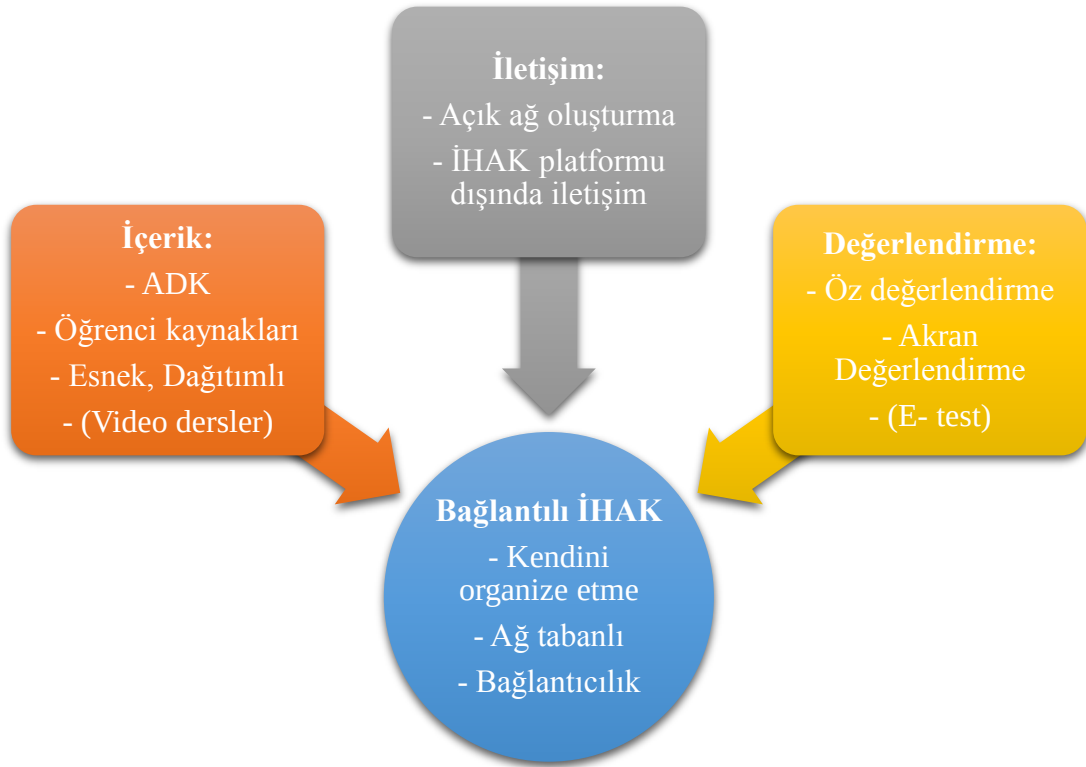
Bağlantılı İHAK uygulamaları, 2008 yılında Canada’da bulunan Manitoba Üniversitesi’nde ve Stephen Downes tarafından verilen “Connectivism and Connected Knowledge” adlı kurs ile başlamıştır. George Siemens, bağlantılı İHAK olarak tanımladığı bu ilk kursu, “bir konu alanına yönelik olarak çıkılan keşif deneyimi” olarak adlandırmıştır. “Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı” ve “Bağlantıcı Öğrenme Kuramı”nın temel alındığı bu İHAK türünde genel amaç; öğrenenlerin aktif bir rol üstlenerek kendi öğrenmelerini işbirlikçi faaliyetlere dayalı olarak yürütmeleridir (Conole, 2013; Guàrdia, Maina ve Sangrà, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Bağlantılı İHAK uygulamalarında eğitimciler öğrencilere bir konu alanına yönelik olarak genellikle haftalık soru ve görevler vermektedirler. Bu görevleri

gerçekleştirebilmeleri için ise destekleyici nitelikte yazılı kaynaklar ve video kaynaklar vermektedirler. Öğrenciler bu kaynaklardan ve kendi temin ettikleri kaynaklardan yararlanarak görevlerini tamamlamaktadırlar. Eğitimcilerin süreç içerisindeki rolü kolaylaştırma temelli olup, katılımcıların aktivitelerini gözden geçirme, özetleme ve yansıtmadır (Hollands ve Tirthali, 2014).

Bağlantılı İHAK uygulamalarında öğrenciler ise eğitimcilere oranla daha aktif rol almaktadır. Süreç içerisinde kendilerine verilen görevleri gerçekleştirebilmek için farklı iletişim kanalları aracılığıyla diğer katılımcılarla iş birliği yapmaktadırlar. Bu iletişim kanalları genellikle tartışma forumları, bloglar, wikiler ve Google, Facebook, Twitter gibi sosyal medya gruplarıdır (Hollands ve Tirthali, 2014; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014). Bağlantılı İHAK uygulamalarında öğrenciler arasındaki etkileşimin iyi olması, o kurstan elde edilecek başarı ile doğrudan ilgilidir. Bu uygulamalardaki kurs çıktıları ise genellikle blog gönderimleri, resimler, diyagramlar ve videolar gibi öğrenciler tarafından hazırlanan farklı farklı materyallerdir (Hollands ve Tirthali, 2014). Bağlantılı İHAK uygulamalarında öğrenciler önceden hazırlanan rubriklerle akran değerlendirmesi ve kendilerine yönelik değerlendirmeler yaparak değerlendirme sürecinde de yer almaktadırlar (Guàrdia vd., 2013; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014).

Bağlantılı İHAK uygulamalarında kurs yapısı süreç içerisinde şekillendirilebilecek ölçüde esnektir. Kurs başlangıcında kapsayıcı hedefler belirlenerek bir program hazırlanmasına rağmen süreç içerisinde öğrencilerin gönüllülüğü söz konusu olduğu için öğrenciler kendi öğrenme hedeflerini belirleyebilmektedirler (Guàrdia vd., 2013; Yuan ve Powell, 2013). Kurs yapısındaki bu esneklik kurs süresinin uzunluğuna bağlı olarak eğitimci değişikliğine de olanak sağlamaktadır. Öyle ki uzun süreli bağlantılı İHAK uygulamalarında her bir haftanın farklı bir eğitimci tarafından yürütülebildiği görülmektedir (Conole, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014). Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd. (2014), bağlantılı İHAK uygulamalarının genel özelliklerini Şekil 2.3.'de özetlemişlerdir.

Şekil 2.2. Bağlantılı İHAK’ların genel özellikleri

2.2.2. Kapsamlı İHAK Uygulamaları ve Genel Özellikleri

Kapsamlı İHAK (Extension Massive Open Online Course - xMOOC) uygulamaları, “Davranışçılık”, “Bilişselcilik” ve “Sosyal Yapılandırmacılık” kuramlarının temel alındığı bir İHAK türüdür. Bu uygulamalarda temel amaç, belirli bir konu alanına yönelik olarak eğitimciler tarafından iyi yapılandırılmış bir kursta katılımcıların önceden belirlenen öğrenme hedeflerine ulaşmalarıdır (Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014).

Kapsamlı İHAK uygulamalarının özelliklerine genel olarak bakıldığında; önceden iyi yapılandırılmış bir program dâhilinde eğitimcilerin aktif rol aldığı, öğrencilerin alıcı konumda olduğu, süreç içi ve süreç sonu değerlendirme işlemleri içeren, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-eğitimci iletişiminin yürütücü platformların sağladığı tartışma forumlarıyla sınırlı olduğu bir İHAK türü olduğu görülmektedir. İHAK uygulamalarının çoğu kapsamlı İHAK şeklinde yürütülmektedir. Haftalık bölümlere ayrılan bu uygulamalar, en az 2 hafta, en fazla 16 hafta olarak planlanmaktadır. Fakat

mevcut kurs sürelerinin genellikle 6 hafta ile 10 hafta arasında değiştiği görülmektedir (Conole, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014).

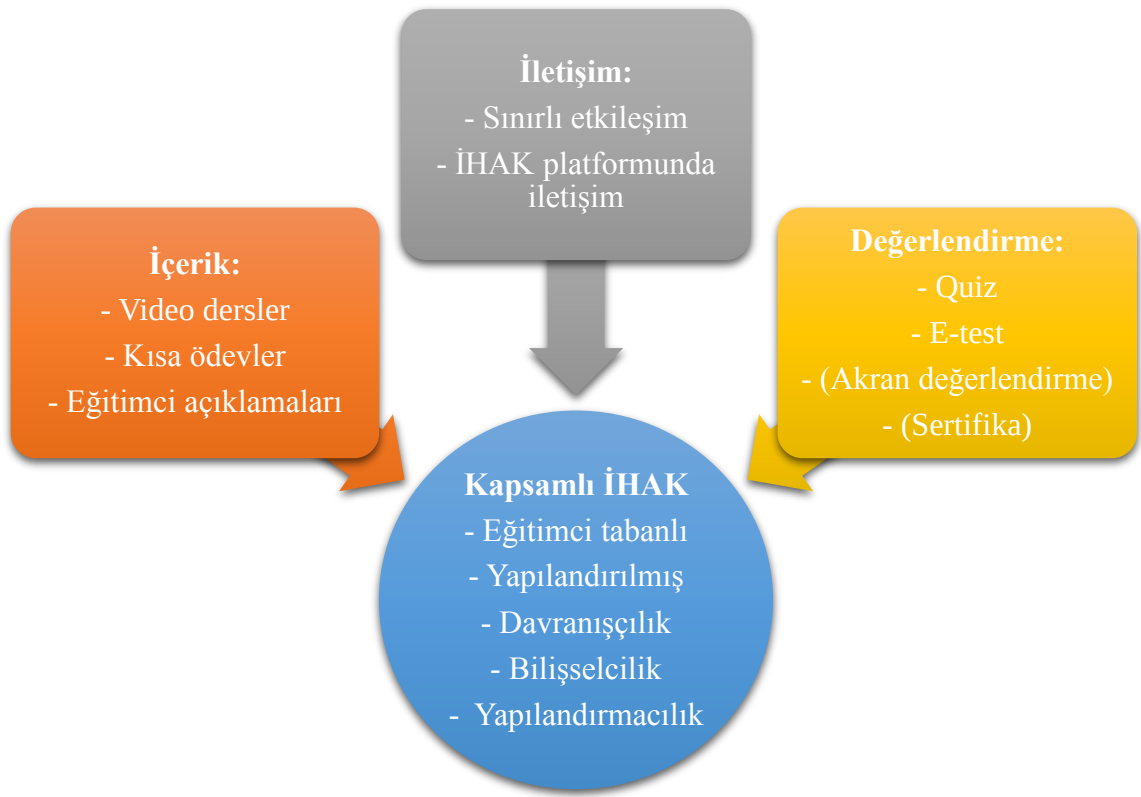
Kapsamlı İHAK uygulamalarında eğitimcilerin rolü oldukça fazladır. Eğitimciler geleneksel eğitim uygulamalarında olduğu gibi belirli bir konu alanına yönelik olarak öğretim tasarımı yaparlar. Kurs sürecinde kazanılacak hedefler, işlenecek konular, yapılacak faaliyetler, kullanılacak kaynaklar ve değerlendirme gibi birçok konunun önceden planlanarak öğrencilere sunulduğu bir kurs izlencesi oluştururlar. Kurs sürecinde öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşabilmeleri için farklı türlerde materyaller hazırlayarak öğrencilere sunarlar. Dolayısıyla kapsamlı İHAK uygulamalarında eğitimciler aktif roledirler (Conole, 2013; Guàrdia vd., 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Kapsamlı İHAK uygulamalarında öğrenciler, eğitimcilere oranla daha pasif konumdadırlar. Öğrenme hedefleri kursun başında eğitimciler tarafından belirlendiği için öğrenciler, kendilerine verilen iyi yapılandırılmış video dersler ve okuma metinleri gibi kaynaklardan yararlanarak bu hedeflere ulaşmaya çalışmaktadırlar. (Conole, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014).

Kapsamlı İHAK uygulamalarında öğrencilerin hedeflere ulaşıp ulaşmadıklarını belirlemek amacıyla eğitimciler tarafından süreç içerisinde ve sonunda değerlendirme yapılabilmektedir. Değerlendirme işlemleri, quizler, ödevler ve online sınavlarla yapılabileceği gibi öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerini sağlamak amacıyla video derslerin belirli bölümlerine entegre edilen test soruları da kullanılabilmektedir. Bunların yanı sıra bazı kurslarda akran değerlendirme işlemleri de uygulanmaktadır (Conole, 2013; Guàrdia vd., 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013). Bazı kapsamlı İHAK uygulamalarında yapılan değerlendirmeler sonucunda önceden belirlenen kriterlere göre başarı elde eden öğrenciler için kredilendirme işlemleri yapılmaktadır. Bu uygulamalar ise kapsamlı İHAK uygulamalarının eğitimcilere ve kurumlara destek sağlayan finansal yönünü oluşturmaktadır (Conole, 2013; Guàrdia vd., 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Kapsamlı İHAK uygulamalarında kursun yürütülebilmesi için genellikle aracı bir platform kullanılmaktadır. Coursera, edX ve Udacity yaygın olarak kullanılan aracı

platformlardandır. Bu platformlar çok sayıda katılımcının erişimine açıktır fakat genellikle üyelik işlemi gerektirmektedir (Conole, 2013; Guàrdia vd., 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013). Öğrenciler bu platformlarda yer alan tartışma forumları aracılığıyla kendi aralarında ve eğitimcilerle iletişime geçebilmektedirler Öğrenciler arasındaki iletişimin sadece bu platformlar aracılığıyla sağlanması nedeniyle bu uygulamalarda iletişimin kısıtlı olduğu söylenebilir (Conole, 2013; Guàrdia vd., 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013). Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd. (2014), kapsamlı İHAK uygulamalarının genel özelliklerini Şekil 2.3.'de özetlemişlerdir.

Şekil 2.3. Kapsamlı İHAK'ların genel özellikleri

2.3. Yaygın İHAK Uygulamaları

Öğretim üyelerinin kendi çapında birkaç dersi İHAK olarak sunduğu uygulamalar bulunmakla birlikte, İHAK uygulamalarının yürütücülüğünü üstlenen belli başlı kurumlar da ortaya çıkmıştır. Bunların bir kısmını üniversitelerin oluşturduğu konsorsiyumlar oluşturmakta iken bir kısmı ise ticari olarak faaliyet gösteren

şirketlerden oluşmaktadır. Bu kurumların genel olarak yaptıkları işlemler, İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerine ders açma, ders materyallerini paylaşma ve ders etkinliklerini sürdürme imkânı veren platformlar sunmalarıdır. Aynı zamanda bu platformlar, öğrencilerin ilgi alanlarına göre kurs arayıp bulmalarına ve kurs takvimi dâhilinde kursa katılarak kurstaki etkinlikleri izleyebilmelerine olanak sağlamaktadırlar. Aşağıda bu platformlardan yaygın olarak tercih edilenler kısaca anlatılmıştır.

edX (<https://www.edX.org>), MIT ve Harvard Üniversitesi tarafından kâr amacı gütmeksizin kurulmuş bir İHAK yürütücü platformdur. Bu platformda verilen kurslar iyi yapılandırılmış, başlangıç ve bitiş tarihleri önceden belirlenmiştir. Günümüzde 30’u aşkın üniversite ile iş birliği içerisinde çalışan edX platformunda çeşitli alanlara yönelik konularda 500’ü aşkın kurs düzenlenmiştir. Öğrenciler, edX platformundan aldıkları kursları kredi yerine saydıramamaktadır. Fakat başarılı olmaları halinde belirli bir ücret karşılığında sertifika alabilmektedirler. (Billington ve Fronmueller, 2013; Hoy, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Coursera (<https://www.coursera.org>), Stanford Üniversitesi, Princeton Üniversitesi, Michigan Üniversitesi ve Pennsylvania Üniversitesi’nin de aralarında olduğu girişimci kurumlar tarafından kâr sağlamak amacıyla kurulmuş bir İHAK yürütücü platformdur. Bu platformda verilen kurslar iyi yapılandırılmış, başlangıç ve bitiş tarihleri önceden belirlenmiştir. Günümüzde 100’ü aşkın üniversite ile işbirliği içerisinde çalışan Coursera platformunda farklı alanlara yönelik 1000’i aşkın kurs düzenlenmiştir. Coursera platformundan alınan bazı kurslar işbirlikçi üniversitelere bağlı olarak kredi yerine saydırılabilmektedir. Bu kursları belirli bir ücret karşılığında alan öğrenciler, ödev ve sınav gibi uygulamalarla değerlendirme işlemlerine tabi tutulmaktadır. Yine Coursera platformundan belirli bir ücret karşılığında kurs alan öğrenciler başarılı olmaları halinde sertifika alabilmektedirler (Billington ve Fronmueller, 2013; Hoy, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Udacity (<http://www.udacity.com>), Sebastian Thrun, David Stavens ve Mike Sokolsky gibi girişimciler ve girişimci kurumlar tarafından kâr sağlamak amacıyla kurulmuş bir İHAK yürütücü platformdur. Bu platformda verilen kursların başlangıç ve bitiş tarihleri belli değildir. Kurslar, öğrencilerin kendi hızlarında eğitimlerini tamamlayabileceği şekilde tasarlanmıştır. Udacity platformu direk eğitimcilerle işbirliği

yaparak çalışmaktadır. Udacity platformundan belirli bir ücret karşılığında kurs alan öğrenciler başarılı olmaları halinde sertifika alabilmektedirler. Bazı üniversiteler bu platformdan alınan dersleri bir final sınavı yaparak elde edilen başarı durumuna göre kredi yerine sayabilmektedirler (Billington ve Fronmueller, 2013; Hoy, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Udemy (<https://www.udemy.com>), Lightbank ve MHS Capital gibi girişimci kurumlar tarafından kâr sağlamak amacıyla kurulmuş bir İHAK yürütücü platformdur. Bu platformda verilen kursların başlangıç ve bitiş tarihleri belli değildir. Kurslar, öğrencilerin kendi hızlarında eğitimlerini tamamlayabileceği şekilde tasarlanmıştır. Udemy platformunda bir alanda yetkin olduğunu düşünen herkes kurs açabilir. Günümüzde Udemy platformunda farklı alanlara yönelik 5000’i aşkın kurs düzenlenmektedir. Bu kurslardan 1500’ü katılım için ücret gerektirmektedir (Billington ve Fronmueller, 2013; Hoy, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Khan Academy (<https://www.khanacademy.org>), 2008 yılında 3600’ü aşkın ders videosu ile Salaman Kahan tarafından kâr amacı gütmeksizin kurulmuş, Bill Gates ve Google’ın arkasında olduğu bir platformdur. Khan Academy’de yer alan video derslerde sürekli olarak alıştırma ve testlerle değerlendirme yapılmaktadır. Genel olarak lise ve üniversite öğrencilerine yönelik olarak geliştirilmiş bu platformda bütün kurslar ücretsizdir. Öğrenciler almış oldukları kurslarda tamamlamış oldukları görevler için sanal rozetler kazanmaktadırlar (Hoy, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

2.4. Ülkemizde İHAK Uygulamaları

İHAK uygulamaları, ülkemizde yeni yeni yaygınlaşmaya başlamıştır. Atatürk Üniversitesi’nin AtademiX adlı platformu ile İHAK’ların ülkemizdeki ilk kurumsal uygulamaları başlatılmıştır. AtademiX girişiminin sonrasında Anadolu Üniversitesi ve İpek Üniversitesi tarafından da İHAK’lar başlamıştır. Aşağıda çalışma kapsamında yer alan AtademiX platformuna yönelik bilgi verilmiştir.

AtademiX (<http://atademix.atauni.edu.tr/>), Atatürk Üniversitesi tarafından kurulan ücretsiz bir İHAK yürütme platformudur. Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (ATAUZEM) teknik alt yapı ve tecrübesiyle kurulan AtademiX, Türkiye’de İHAK uygulamalarının kurumsal anlamda yürütüldüğü ilk

platformdur. AtademiX platformunda şimdiye kadar tamamlanan 8 (Yalın Üretim, Biyoistatistik, Biyoistatistik 2. Kur, NVIVO ile Nitel Veri Analizi, Osmanlı Türkçesi, Arapçaya Giriş, E – Ticaret, Eğitimde Temel İstatistik) kurs, yürütülmekte olan 2 kurs (Sürdürülebilir ve Engelsiz Bilim Eğitimi, Temel Yaşam Desteği) ve yakında açılması planlanan çok sayıda kurs bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Akademik Proje Hazırlama Teknikleri, Eğitim Felsefesi, Siyasal İletişim, Beden Dili, İnsan Kaynakları Yönetimi'dir (AtademiX, 2015).

AtademiX'te verilen kurslardan her biri alanında uzman kişiler tarafından hazırlanmaktadır. Bu kurslara herhangi bir ön koşul gerektirmeksizin dünya genelinde isteyen herkes katılabilmektedir. AtademiX'te verilen kursların süreleri genellikle 4 ile 8 hafta arasında değişmektedir. Senkron (canlı dersler) ve asenkron (video, yazılı kaynak vb.) kaynakların kullanıldığı bu kurslarda öğrenciler istedikleri kaynağı kullanabilmektedirler. Öğrenciler, kursu tamamladıktan sonra da ders kaynaklarına erişebilmektedirler. AtademiX'te kursların büyük bir çoğunluğunda canlı ders uygulamalarına yer verilmektedir. Böylelikle öğrenciler, kursun öğretim üyesi ve kursu alan diğer öğrencilerle iletişime geçebilmektedirler (AtademiX, 2015).

AtademiX kurslarında ödev, alıştırma, kurs sonu projeleri ve online sınavlarla değerlendirme işlemleri yapılmaktadır. Yapılan değerlendirme sonucunda önceden belirlenen kriterler doğrultusunda başarılı olan öğrencilere dijital sertifika verilmektedir (AtademiX, 2015).

2.5. Öğretim Üyelerinin Teknoloji Kullanımı

İHAK uygulamalarının ülkemizde yeni yeni uygulanmaya başlanması nedeniyle bu çalışmanın önemli ayaklarından birini de öğretim üyelerinin yeni bir uygulamaya geçiş süreci oluşturmaktadır. Bu nedenle öğretim üyelerinin yeni teknolojileri kullanma ve kabul etme durumlarının araştırıldığı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalarda öğretim üyelerinin derslerini desteklemek üzere derslerine entegre ettikleri farklı teknolojilerin kullanımında genel olarak benzer faktörlerden etkilendikleri tespit edilmiştir.

Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımını etkileyen faktörlerin başında ilgili teknolojinin faydasına ve performansı geliştireceğine yönelik inancın geldiği

görülmektedir (Gibson, Harris ve Colaric, 2008; Halawi ve McCarthy, 2007; Hall ve Elliott, 2003; Keengwe, Kidd ve Kyei-Blankson, 2009; Turan ve Çolakoğlu, 2011). Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımını etkileyen bir diğer önemli faktör ise ilgili teknolojinin kullanımının kolay olmasıdır. Bir teknolojinin kullanımının kolay olması o teknolojinin kullanımına ilişkin ön yargıları ortadan kaldırarak bireylerin kendi teknik yeterliliklerine karşı güven duymalarını sağlayabilmekte ve böylelikle teknoloji kullanımının önündeki engelleri azaltmaktadır (Gibson, Harris ve Colaric, 2008; Halawi ve McCarthy, 2007; Keengwe, Kidd ve Kyei-Blankson, 2009; Menzi, Önal ve Çalışkan, 2012; Toto, Lim, Nguyen, Zappe ve Litzinger, 2008; Turan ve Çolakoğlu, 2011).

Öğretim üyelerinin istekliliği ise teknoloji kullanımını etkileyen bir diğer faktördür. Teknoloji kullanımı konusunda yeniliğe açık olan ve sosyal çevresinde ilgili teknolojinin kullanımına yönelik olumlu tutum sergileyen meslektaşları olan öğretim üyelerinin teknoloji kullanımına karşı daha gönüllü oldukları ortaya çıkmıştır (Hall ve Elliott, 2003; Lewis, Agarwal ve Sambamurthy, 2003; Turan ve Çolakoğlu, 2011).

Kurumsal destek, öğretim üyelerinin teknoloji kullanımını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Çalışılan kurumun eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin genel tutumu, sergilemiş olduğu politika, öğretim üyelerine sağladığı altyapı, araç-gereç ve maddi destek gibi unsurlar teknoloji kullanımının benimsenmesinde önemli rol oynamaktadır (Kılıçer, 2008; Lewis, Agarwal ve Sambamurthy, 2003; Menzi, Önal ve Çalışkan, 2012). Öğretim üyelerinin teknoloji kullanım süreçlerini etkileyen faktörlere yönelik olarak yapılan bazı çalışmaların detayları aşağıdaki gibidir:

Haywood vd. (2000) İskoçya yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim üyeleri, yöneticiler ve araştırma geliştirme birimlerinde çalışan elemanlarla eğitimde öğretim teknolojilerinin kullanımına yönelik bir anket çalışması düzenlemiştir. Çalışma sonucunda, çalışmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun öğretim teknolojilerinin eğitimde kullanımının eğitim öğretim faaliyetleri için potansiyel fayda olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Fakat katılımcılara göre öğretim teknolojilerinin kullanımında sürekliliğin sağlanması ve geliştirme yoluna gidilmesi bu teknolojilerin potansiyel faydalarını daha iyi ortaya çıkaracaktır. Katılımcıların bu olumlu düşüncelerinin yanı sıra öğretim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasının önünde bazı engeller olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu engellerin başında zaman, altyapı, yazılım ve eğitim

eksikliğinin olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra eğitimcilerin isteksiz olmaları da önemli bir olumsuz faktördür. Çalışmadan elde edilen sonuçlara genel olarak bakıldığında; öğretim teknolojilerini derslerinde kullanmak isteyen eğitimcilerin anketlere vermiş oldukları yanıtların daha pozitif olduğu ortaya çıkmıştır.

Göktaş (2006) öğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım durumunu belirlemeye yönelik eğitim fakültesi dekanları, öğretim üyeleri ve öğretmenlerle bir çalışma yapmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre bilgi ve iletişim teknolojilerinin, eğitimin kalitesini artırma ve süreci kolaylaştırma, öğrenci ve eğitimcilere destek verme, günümüzün ihtiyaçlarını karşılama, her yerde ve her zaman eğitime olanak sağlama, değerlendirme işlemlerini kolaylaştırma ve öğrencilere ait verilerin saklanması gibi özelliklerinin, bu teknolojilerin öğretmen eğitiminde kullanılmasını etkileyen olumlu faktörler olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının zaman alıcı olduğu ve etkili bir şekilde kullanılamadığı takdirde sıkıcı ve kullanışsız olabileceği düşüncesi ise bu teknolojilerin öğretmen eğitiminde kullanımını olumsuz yönde etkileyen faktörlerdir.

Anderson, Schwager ve Kerns (2006) tablet bilgisayarların yükseköğretim kurumlarında kullanımına yönelik olarak yapmış oldukları çalışmada Teknoloji Kabul Modeli ve Teknoloji Kullanım Modeli'nin bileşenleri ele alarak bulgularını yorumlamışlardır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre yeni bir teknolojinin potansiyel faydalarının bu teknolojinin kullanımı açısından oldukça önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat teknolojinin kullanımında karşılaşılabilecek zorlukların, potansiyel faydaya göre daha az önemsendiği tespit edilmiştir. Eğitimcilerin ve fakültelerin teknolojiye geçiş sürecinde potansiyel faydayı daha fazla dikkate aldıkları görülmüştür. Teknoloji kabulünde gönüllüğünün esas olduğu ve dolayısıyla sosyal etkinin öneminin de fazla olmadığı ortaya çıkmıştır. Eğitimciler açısından bakıldığında teknoloji kabulünde çalışılan kurumların teknik ve bilgilendirme desteği vermesinin önemli olduğu görülmüştür. Bu nedenle tablet bilgisayarların kullanımının kabulü için yazılımsal destek ve özel bir personelin istihdam edilmesiyle bilgilendirme desteği verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Keengwe, Kidd ve Kyei-Blankson (2009) yükseköğretimde ve teknoloji liderliğinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılma süreçlerini etkileyen faktörleri

incelemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya çok sayıda araştırma görevlisi, öğretim üyesi, öğretim tasarımcısı ve online eğitim uzmanı katılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, teknolojiye uyum sürecinde kurumlar ve çalışanlar birbirinden bağımsız olarak düşünülemez. Bu nedenle kurumların çalışanlarıyla iş birliği içerisinde yeni teknolojiye uyum sürecinde gerekenleri belirleyerek bir çalışma sistemi oluşturmaları gerekmektedir. Bu sistem teknolojiyi kullanma, eğitim ortamına entegre etme, uyum aşamasını kolaylaştırma ve teknolojinin kullanımıyla birlikte hedeflenen eğitim-öğretim çıktılarının gözden geçirilmesine olanak sağlamalıdır. Bu bağlamda kurumların çalışanlarına teknik altyapı desteği vermeleri, iyi bir yönetimle teknoloji kullanımına yönelik faaliyetleri organize etmeleri, eğitim desteğiyle gelişime yönelik bir politika sergilemeleri ve teknoloji kullanımında gerekli kaynakları sağlamaları gerekmektedir.

Surry ve Land (2000) yükseköğretim kurumlarında görev alan öğretim üyelerini teknoloji kullanımına teşvik etme stratejilerini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmışlardır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, kurumların öğretim üyelerini teknoloji kullanımına teşvik edebilmek için öncelikle eğitim politikalarında değişiklik yoluna gitmeleri gerekmektedir. Çünkü herhangi bir teknolojinin kullanımı için o teknolojiyi satın almak veya kullanımını hedeflemek öğretim üyeleri teknoloji kullanımına yönlendirmek için yeterli bir strateji değildir. Kurumların öğretim üyelerinin ilgili teknoloji kullanımına dikkatlerini çekerek işe koyulmaları gerekmektedir. Teknoloji kullanımına olanak sağlamak için ise öğretim üyelerinin zaman problemlerine yönelik çözüm önerileri getirilmelidir. Sonrasında ise öğretim üyelerinin teknoloji kullanımlarını kolaylaştırmak adına destek sistemleri geliştirilmeli ve öğretim üyelerinin teknoloji kullanımları farklı şekillerde ödüllendirilmelidir.

Kurşun (2011) Türkiye’de bulunan üniversitelerdeki ders kaynaklarının paylaşımını teşvik edici ve zorlaştırıcı faktörleri ve ders kaynaklarının paylaşımının faydalarını belirlemek amacıyla öğretim üyeleriyle bir çalışma yapmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, ders kaynaklarının paylaşımını etkileyen en güçlü teşvik edici faktörlerin paylaşılan kaynakların korunması ve kaynak paylaşımı için kullanılabilir bir platform sağlanması olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan öğretim üyelerinin kendilerine ait materyallerin ve başkalarına ait materyallerin telif hakları konusunda yaşayabilecekleri problemlerin ise ders kaynaklarının paylaşımını

etkileyebilecek en güçlü zorlaştırıcı faktörler olduğu tespit edilmiştir. Ders kaynaklarını paylaşan öğretim üyelerinin tecrübelerinden faydalanabilme olanağı ve tecrübesiz öğretim üyelerinin ders tasarımı konusunda desteklenme olanağı bulmalarının ise ders kaynaklarının paylaşımının potansiyel faydaları olarak görüldüğü ortaya çıkmıştır.

Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımlarını ele alan çalışmalara genel olarak bakıldığında “Teknoloji Kabul Modeli (TAM)”, “Yeniliğin Yayılması Kuramı” ve “Planlı Davranış Kuramı” gibi teknolojiye geçiş sürecini etkileyen faktörleri incelemeye olanak sağlayan kuramların temel alındığı görülmektedir. İncelenen çalışmalarda bu kuramlardan en fazla TAM’a başvurulduğu görülmüştür (Gibson, Harris ve Colaric, 2008; Halawi ve McCarthy, 2007; Menzi, Önal ve Çalışkan, 2012; Toto, Lim, Nguyen, Zappe ve Litzinger, 2008; Usluel ve Mazman, 2010). Bu çalışmada da yeni bir sisteme geçiş ve bu sistemin kabulünü etkileyen faktörlerin ele alınması nedeniyle kuramsal çerçeve olarak TAM modeli kullanılmıştır.

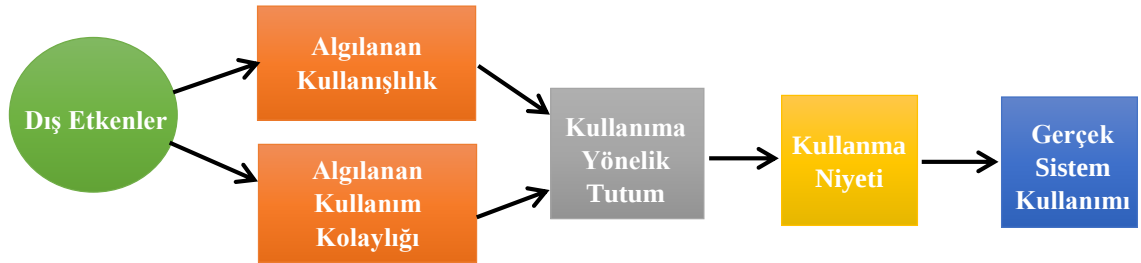
2.6. Teknoloji Kabul Modeli

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, bu teknolojilerin kullanıcıların özel veya mesleki hayatına entegrasyonu ve kabul veya reddedilmesine yönelik soruları da beraberinde getirmiştir. Bu sorulara yönelik çalışmalar yapan araştırma grupları, birçok model ve teori geliştirmişlerdir. Bu modellerden biri de Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model-TAM)’dir (Marangunić ve Granić, 2015). Fred Davis tarafından 1989 yılında ortaya çıkarılan TAM, kullanıcıların teknolojiyi kabulünü etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmalarda en çok öne çıkan modeldir. TAM bireyin bilgi teknolojilerini kabul etme ve kullanma davranışını açıklamak ve ileriye dönük tahminlerde bulunmak için geliştirilmiştir (Davis, 1989; Marangunić ve Granić, 2015). Dolayısıyla bu modelde öncelikle bireylerin yeni teknolojileri nasıl kabul ettikleri anlaşılmaya çalışılmaktadır (Yucel ve Gulbahar, 2013).

TAM’a göre, bireylerin teknoloji kabulünde algılanan kullanışlılık ve algılanan kullanım kolaylığı olmak üzere iki temel faktör etkilidir. Algılanan kullanışlılık, bireylerin bir teknoloji aracılığıyla yapmış oldukları işteki performanslarının geliştirilmesi konusunda sahip oldukları görüş ve düşüncelerini ifade etmektedir. Algılanan kullanım kolaylığı ise belli bir teknolojinin kullanımının kolay olması ve çok çaba gerektirmeden kısa sürede kullanımının öğrenilmesini ifade etmektedir (Davis,

1989). Bu iki faktör, bireylerin teknoloji kullanımına yönelik algıları üzerinde etkili olan, kontrol edilebilen veya edilemeyen dış faktörler tarafından etkilenmektedir. Bireylerin teknoloji kullanımını etkileyen en temel dış faktörler ise sosyal, kültürel ve politik faktörlerdir (Ku, 2009).

TAM'a göre bireylerin yeni teknolojilere uyum süreci Şekil 2.4.'te ki gibi gerçekleşmektedir. Dış faktörler, algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığının bireyler üzerindeki etkisi sonucunda bireyler, ilgili teknolojiyi kullanmaya yönelik olumlu veya olumsuz tutum geliştirmektedirler. Bu tutumun yönü ise bireylerin o teknolojiyi kullanma niyetlerini belirlemektedir. Böylelikle teknolojinin kullanılma düzeyi ortaya çıkmaktadır (Surendran, 2012).

Şekil 2.4. Teknoloji Kabul Modeli (TAM) (Davis, 1989)

2.7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde İHAK'lar ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Literatür incelendiğinde İHAK'larla ilgili farklı konuları temel alan birçok araştırma yapıldığı görülmüştür. İncelenen çalışmalar belirli kategorilere ayrılmış ve sonuç olarak İHAK'larla ilgili yapılan araştırmaları genel olarak özetleyen bir kavram haritası oluşturulmuştur (Şekil 2.5.).

Şekil 2.5. İHAK'lara Yönelik Yapılan Araştırmalar

Şekil 2.5.'te de görüldüğü gibi İHAK alanında özellikle kurumlara, eğitimcilere, öğrencilere ve kursların tasarımına yönelik araştırmalar yapılmıştır. Kurumlara yönelik yapılan araştırmalarda; İHAK yürütmeye ilişkin motivasyon unsurları, zorluklar, kurumsal fayda ve İHAK uygulamalarının nasıl koordine edildiğine odaklanıldığı görülmüştür (Kassabian, 2014). Eğitimcilere yönelik yapılan araştırmalarda; İHAK yürütmeye ilişkin motivasyon unsurları, zorluklar ve eğitimcilerin deneyimlerine odaklanıldığı görülmüştür (Gerber, 2014; Hew ve Cheung, 2014; Kolowich, 2013; Teplechuk, 2013). Öğrencilere yönelik yapılan araştırmalarda; İHAK'lara katılmaya ilişkin motivasyon unsurları ve zorluklara, öğrencilerin kurs bitirme oranlarına ve demografik özelliklerine odaklanıldığı görülmüştür (Asiri, 2014; Christensen vd., 2013; Sánchez-Vera, León-Urrutia ve Davis, 2014; Schulze, 2014). Kurs tasarımına yönelik yapılan araştırmalarda ise İHAK'larda kullanılan platform, ders içeriği, etkileşim tasarımı ve değerlendirme işlemlerine odaklanıldığı görülmüştür (Chengjie, 2015).

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimleri ve bunları etkileyen faktörlere odaklanılan bu çalışmada da İHAK yürütme ile ilgili olumlu ve olumsuz faktörlerin araştırıldığı çalışmalar bütüncül bir yaklaşımla incelenmiş ve eğitimciler, kurumlar ve öğrenciler bağlamında sınıflandırılarak ele alınmıştır.

2.7.1. İHAK Uygulamalarını Olumlu Etkileyen Faktörlere Yönelik Yapılan Çalışmalar

İHAK uygulamalarının yürütülmesini etkileyen olumlu faktörlere yönelik yapılan çalışmalar, eğitimciler, kurumlar ve öğrenciler açısından gruplandırılarak detayları verilmiştir.

2.7.1.1. Eğitimcileri olumlu etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmalar

Eğitimcilerin İHAK yürütmelerini etkileyen olumlu faktörlerin belirlenmesine yönelik bazı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalara göre; İHAK uygulamalarının yürütülmesinde eğitimcileri olumlu etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurlardan biri, İHAK uygulamalarında, eğitimcilerin kendi alanlarına yönelik bilgi ve deneyimlerini çok sayıda öğrenciyle paylaşma imkânı bulmalarıdır. Çünkü hedef kitlenin geniş olması eğitimcilerin motivasyonunu arttırmaktadır (Bali, 2013; Gerber, 2014; Hew ve Cheung, 2014; Teplechuk, 2013; Yuan ve Powell, 2013). İHAK uygulamalarına katılan çok sayıda öğrencinin herhangi bir zorunluluk olmadan tamamen kendi istekleriyle kurslarda yer almaları, öğrenmeye istekli olmaları anlamına gelmektedir. Öğrencilerin istekli olması da eğitimcileri İHAK yürütmeye motive edici sebepler arasında yer almaktadır (Rai ve Chunrao, 2016).

İHAK uygulamalarının eğitimcilerin kendilerini pedagojik anlamda geliştirmelerine olanak sağlaması da eğitimcileri etkileyen bir diğer olumlu unsurdur. Eğitimciler İHAK uygulamalarında öğretim stillerine daha fazla dikkat etmekte ve kendilerini geliştirme yoluna gitmektedirler (Chen, 2014). Eğitimciler gerek meslektaşlarını gözlemleyerek gerekse vermiş oldukları kurslarda öğrencilerin kazanımlarını değerlendirerek öğrencilerin daha iyi nasıl öğrenebileceği ve bilgilerini daha iyi nasıl aktarabilecekleri konusunda kendilerine fayda sağlamaktadırlar (Bali, 2013; Chengjie, 2015; Cormier ve Siemens, 2010; Hew ve Cheung, 2014). Bunun yanı sıra online eğitim deneyimi kazanmaktadırlar (Jansen ve Schuwer, 2015).

İncelenen çalışmalara göre, İHAK uygulamalarını yürüten eğitimciler, geleneksel eğitime oranla daha geniş kitlelere hitap ettikleri için kendi alanlarında, çalışmış oldukları kurumda ve uluslararası alanda tanınma olanağı bulmaktadırlar. Bu durum eğitimcileri İHAK yürütmeye motive eden güçlü bir unsurdur (Gerber, 2014;

Hew ve Cheung, 2014; Kolowich, 2013; Rai ve Chunrao, 2016; Teplechuk, 2013). Bireysel tanınmanın yanı sıra eğitimcilerin vermiş oldukları kurslar sayesinde çalıştıkları kurumun reklamını yapmaları da onları İHAK yürütmeye motive eden bir diğer unsurdur (Teplechuk, 2013).

Eğitimcilerin İHAK yürütmelerini etkileyen olumlu faktörlere yönelik yapılan çalışmaların detayları aşağıdaki gibidir:

Teplechuk (2013) Edinburgh Üniversitesi'nde açılan ilk İHAK uygulamalarında görev alan öğretim üyeleriyle yapmış olduğu nitel çalışmada, öğretim üyelerinin İHAK açma ve açmama sebeplerini incelemiştir. İHAK uygulamalarında görev alan 7 öğretim üyesiyle yapılan bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşmeler düzenlenmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretim üyelerini İHAK açmaya teşvik eden unsurların başında öğretim üyelerinin bilgiyi paylaşma, sosyal ve eğitsel deneyim kazanma ve akademik ortamda tanınma isteklerinin ön plana çıktığı görülmüştür. Bunların yanı sıra İHAK uygulamalarında eğitimin herkese açık olması, işbirliği fırsatları sunması, gelişen uzaktan eğitim programlarına bir temel oluşturması ve üniversite öğrencilerine destek sağlaması gibi unsurlar da öğretim üyelerini İHAK açmaya teşvik eden sebeplerin başında gelmektedir.

Gerber (2014) İHAK uygulamalarına öncülük eden öğretim üyeleri ile yapmış olduğu çalışmada, İHAK uygulamalarına adapte olma sürecini etkileyen unsurlar, bu uygulamalara öncü olmanın faydaları - zorlukları ve İHAK uygulamalarına adapte olma sürecinde çalışılan kurumun bu sürece etkisi üzerine araştırmalarda bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğretim üyelerini İHAK açmaya motive eden unsurların başında, bilgilerini binlerce insanla paylaşabilme, çalıştıkları kurumdan İHAK açmaya yönelik destek alma (kaynak, ders platformu ve kurumsal tanıtım) ve meslektaşları arasında daha stratejik bir pozisyona sahip olarak yenilikçi eğitimci konumunda olma gibi faktörlerin geldiği görülmüştür.

Hew ve Cheung (2014), eğitimci ve öğrencileri İHAK uygulamalarında yer almaya motive eden unsurlar ve onların bu süreçte karşılaştıkları zorlukları tespit etmeye yönelik olarak bir derleme çalışması yapmışlardır. 25 makalenin derinlemesine analiz edildiği bu nitel çalışmadan elde edilen sonuçlara göre eğitimcilerin İHAK uygulamalarını yürütmelerinin üç ana nedeni vardır. Bunlar; eğitimcilerin deneyimlerini

artırma ve daha geniş kitlelere hitap etme gibi unsurlarla kendilerini motive etmeleri, çalışma arkadaşları arasında bir numara olma ve kişisel ünlerini artırma gibi motive edici unsurlar ve fedakârlık duygusudur.

Kolowich (2013), öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden ve İHAK yürütmeyi zorlaştıran unsurları araştırmak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Nicel olarak online anket yoluyla yürütülen bu çalışmada İHAK yürüten 103 öğretim üyesinden veri toplanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden en güçlü sebep onların eğitim adına göstermiş oldukları fedakârlık duygusudur. Öğretim üyelerinin birçoğunun temel amacı yükseköğretimi dünya genelinde yaygınlaştırmaktır. Öğretim üyelerinin meslektaşları arasında, medyada ve genel olarak halk içinde tanınır olma isteği de İHAK yürütmeye teşvik eden güçlü sebepler arasındadır. İHAK uygulamalarından maddi kazanç elde etme ise öğretim üyeleri tarafından oldukça az ifade edilen sebeplerdendir.

2.7.1.2. Kurumları Olumlu Etkileyen Faktörlere Yönelik Yapılan Çalışmalar

Kurumların İHAK yürütmelerini etkileyen olumlu faktörlerin belirlenmesine yönelik yapılan bazı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalara göre; İHAK uygulamalarının yürütülmesinde kurumları olumlu etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurlardan biri İHAK uygulamalarının aynı anda çok sayıda öğrencinin eğitim görmesine olanak sağlamasıdır (Carey, 2013; Gerber, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015; Kassabian, 2014; Yuan ve Powell, 2013). Bu durum kurumlara farklı açılardan avantaj sağlamaktadır. Bunlardan ilki, kurumların fazla maliyet gerektirmeden eğitim yelpazelerini genişletebilmeleridir (Carey, 2013). Bir diğer avantaj ise kurumların çok sayıda öğrenciye ulaşarak ulusal ve uluslararası alanlarda reklamlarını yaparak kendilerini tanıtmaya olanağı bulmalarıdır (Carey, 2013; Gerber, 2014; Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

Kurumların İHAK uygulaması yürütmelerini etkileyen olumlu unsurlardan bir diğeri de eğitim alanına yönelik araştırmalara olanak sağlamasıdır. İHAK uygulamaları yürüten kurumlar online eğitim süreçlerine yönelik olarak araştırmalar yapabilmektedirler. Çoğunlukla öğrenme analitiklerinin kullanıldığı bu araştırmalardan

elde ettikleri sonuçlar doğrultusunda ise kurumsal değişim ve gelişim yoluna gidebilmektedirler (Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013). Örneğin; MIT ve Harvard Üniversitesi, edX platformu ile iş birliği içerisinde online eğitim süreçlerine yönelik araştırmalar yürütmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda ise değişim yoluna gitmektedirler (Yuan ve Powell, 2013).

İHAK uygulamalarını yürüten kurumlar bir nevi reklamlarını yapmakta ve böylelikle zamanla yeni gelir kaynakları elde edebilmektedirler (Carey, 2013; Jansen ve Schuwer, 2015). Örneğin; Udacity platformu, Google, NVIDIA, Microsoft, Autodesk ve Wolfram gibi kurumlarla iş birliği içerisinde bu kurumların kendi elemanlarının yetiştirilmesine yönelik kurslar düzenlemektedir. Böylelikle İHAK yürütücü platformlar kazanç sağladığı gibi iş birlikçi kurumlar da tek seferde çok sayıda kalifiye eleman yetiştirerek kazanç sağlamaktadırlar (Yuan ve Powell, 2013).

İHAK uygulamaları özellikle yükseköğretim kurumlarının kaliteli eğitim hedeflerini destekleyici niteliktedir. Genel olarak alanında uzman bireyler tarafından gelişmiş platformlar aracılığıyla yürütülen İHAK uygulamaları, teknolojiyi eğitime entegre etme ve eğitimciler arasında iş birliğine olanak sağlama gibi özellikleriyle eğitim kalitesini destekleyici niteliktedir. Bu durum da kurumları motive edici unsurlar arasında yer almaktadır (Gerber, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015).

Kurumların İHAK yürütmelerini etkileyen olumlu faktörlere yönelik incelenen çalışmanın detayları aşağıdaki gibidir:

Kassabian (2014) tarafından ABD’de İHAK uygulamalarının öncülerinden olan Duke, Columbia ve Harvard Üniversitelerinde İHAK uygulamalarına yönelik hedefler, motivatörler ve karar süreçleri üzerine bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada üniversitelerde uygulanan İHAK faaliyetleri incelenmiş ve bu faaliyetlerin gerek strateji geliştirme ve karar alma mercilerinde görev alan gerekse eğitim alanında görev alan öğretim üyeleri ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre her üç üniversitede de İHAK uygulamaları için öğretim teknolojistleri, ders tasarımcıları ve video ekiplerini de kapsayan merkezi bir altyapı oluşturulduğu ve böylelikle kalite ve verimlilik sağlanarak kursların planlandığı gibi tamamlandığı tespit edilmiştir. Yine her üç üniversitede de İHAK uygulamalarının başından itibaren üst düzey bir yöneticinin sürecin takibi ile meşgul olduğu görülmüştür. Böylelikle İHAK uygulamalarının ciddi

bir şekilde koordine edilmesi ve sürdürülmesi sağlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise hedeflere yöneliktir. Her üç üniversitede de asıl amaç kampüste verilen eğitime olan erişim olanaklarının artırılması yoluyla eğitimden faydalanma düzeyinin en üst seviyeye çıkarılmasıdır. Bu üniversitelerin hedeflerinde yükseköğrenim maliyetlerinin düşürülmesi veya yükseköğrenimini tamamlamış birey sayısının artırılması gibi unsurların yer almaması da araştırmada tespit edilen önemli bulgular arasındadır. Çalışmadan elde edilen dikkat çekici bulgulardan bir diğeri ise İHAK uygulamalarında yönetici olarak görev yapan öğretim üyeleri ile eğitimci olarak görev yapan öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarına yönelik motivatörlerinin birbirinden oldukça farklılık göstermesidir.

2.7.1.3. Öğrencileri olumlu etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmalar

Öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını etkileyen olumlu faktörlerin belirlenmesine yönelik bazı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalara göre; İHAK uygulamalarına katılımda öğrencileri olumlu etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurlardan biri, öğrencilerin tanınmış üniversitelerin tanınmış öğretim üyelerinden kurs alabilme olanağı bulmalarıdır (Chengjie, 2015; Rai ve Chunrao, 2016). İHAK uygulamalarında öğrenciler tanınmış konu alanı uzmanlarından kurs alabilmenin yanı sıra ilgili konu alanına yönelik farklı formatlarda ve kaliteli birçok materyale erişim imkânı da bulmaktadırlar. Bu durum da öğrencilerin İHAK'lara katılımını etkileyen güçlü bir motivasyon unsurudur (Chengjie, 2015; Yuan ve Powell, 2013).

İsteyen herkesin yükseköğretim seviyesinde eğitim almasına olanak sağlayan İHAK uygulamalarında öğrenci gönüllülüğünün esas olması da öğrencileri olumlu etkileyen bir diğer unsurdur. Kurslara katılan öğrencilerin başarılı olma gibi bir zorunlulukları yoktur (Chen, 2014; Chengjie, 2015). Eğitim tamamen öğrenci isteğine bağlıdır ve öğrenci istediği zaman istediği şekilde eğitimini tamamlayabilir (Rai ve Chunrao, 2016). Durum böyle olmasına rağmen İHAK uygulamalarında başarılı olan öğrencilere sertifika verilmesi de ayrı bir motivasyon unsurudur. Öğrencilerin göstermiş oldukları başarının belgelendirilmesi onların İHAK'lara katılımını olumlu yönde etkilemektedir (Chengjie, 2015).

İHAK uygulamalarının uzaktan yürütülmesi de öğrencileri olumlu etkileyen bir diğer unsurdur. Öğrenciler zamana ve mekâna bağımlı olmaksızın istedikleri zaman istedikleri yerde eğitimlerini sürdürebilmektedirler. Bilgisayar ve mobil teknolojilerin kullanımı ile öğrenciler hem kaynaklara kolaylıkla erişebilmekte hem de herhangi bir mekâna bağlı kalmamaktadırlar (Chengjie, 2015; Rai ve Chunrao, 2016). Öğrenciler bu sayede online eğitim deneyimi kazanmakta ve hayat boyu öğrenme imkanına sahip olabilmektedirler (Belanger ve Thornton, 2013).

Öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını etkileyen olumlu faktörlere yönelik yapılan çalışmaların detayları aşağıdaki gibidir:

Asiri (2014), yaptığı bir araştırmada yabancı uyruklu lisans öğrencileri ile ABD’li lisans öğrencilerinin bir öğrenme kaynağı olarak İHAK kullanımına yönelik tutumlarını ve deneyimlerini karşılaştırmıştır. Karma yöntemin kullanıldığı bu araştırmada online bir anket yapılarak 79 öğrenciden nicel veriler toplanmıştır. Nitel veriler ise yarı yapılandırılmış bir görüşme yoluyla 10 öğrenciden toplanmıştır. Toplanan veriler betimsel ve kestirimsel olarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda yabancı uyruklu lisans öğrencileri ile ABD’li lisans öğrencileri arasında bazı benzerlikler ve farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu iki grup arasında ön plana çıkan benzerliklerden biri; İHAK’ların öğrenmelerine katkı sağladığını düşünmeleridir. Ayrıca İHAK’ların her iki gruptaki öğrencilerin farklı alanlarda kendilerini geliştirdiklerini ve yeni şeyleri öğrenmeye yönelik özgüvenlerini arttırdığı tespit edilmiştir. Yabancı uyruklu lisans öğrencileri ile ABD’li lisans öğrencileri arasında bulunan farklılıklardan ön plana çıkanlar ise; İHAK’ların yabancı uyruklu öğrencilerin özellikle İngilizce yeterliliklerinin artmasına imkân sağlaması ve böylelikle bu öğrencilerin ABD eğitim sistemine kendi kendilerini adapte etmelerini kolaylaştırdığı yönündedir.

Christensen vd. (2013), yaptıkları tarama çalışmasında kimlerin İHAK’lara katıldığını, neden katıldıklarını ve genel olarak hangi alanlardaki kurslara katıldıklarını incelemişlerdir. Coursera platformu aracılığıyla sunulan 32 kursa katılan katılımcılarla yapılan anket çalışması sonuçlarına göre; katılımcıların genel olarak eğitim seviyeleri yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %83’ü ortaöğretim mezunu, %79.4’ü lisans veya önlisans mezunu ve %44.2’si lisansüstü seviyede eğitim görmektedir.

Eğitim seviyelerinin yüksek olmasının yanı sıra katılımcıların çoğunluğu genç, erkek ve belli bir işe sahip bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %40'ı 30 yaşın altında, %10'dan azı ise 60 yaşın üstündedir. Yine katılımcıların %56.9'u erkektir. Katılımcıların %62.4'ü yarı zamanlı veya tam zamanlı olarak çalışmakta, %13.4'ü ise işsiz veya emekli olduğunu belirtmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre bireylerin İHAK uygulamalarına katılım göstermelerinin iki temel sebebi vardır. Bunlardan ilki bireylerin mevcut meslekleri için fayda sağlayacağını düşünmeleri bir diğeri ise kursa duyulan ilgi ve meraktır. Katılımcıların neredeyse yarısı İHAK uygulamalarına ilgi ve merakları nedeniyle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %43.9'u ise İHAK uygulamalarına mesleklerinde daha iyi olmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri kazanmak için katıldıklarını ifade etmişlerdir. Fakat elde edilen bu sonuçların kursların türlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Örneğin; şiir gibi sanat alanlarına yönelik kurslara katılanların %74.6'sı, kursa katılım amaçlarını ilgi ve merak olarak ifade ederken, %11.9'u kursa katılım amaçlarının kendilerini mesleklerinde geliştirme olduğunu ifade etmişlerdir. Yine bu duruma paralel olarak sosyal bilimler alanlarındaki kurslara katılan katılımcıların yarısından fazlası, kursa katılım amaçlarının mesleklerini daha iyi yapabilmek adına bilgi ve beceri kazanmak olduğunu ifade ederken, diğer katılımcılar kursa katılım sebeplerinin ilgi ve merak olduğunu ifade etmişlerdir (Christensen vd., 2013).

Hew and Cheung (2014), eğitimci ve öğrencileri İHAK uygulamalarında yer almaya motive eden unsurlar ve onların bu süreçte karşılaştıkları zorlukları tespit etmeye yönelik olarak bir derleme çalışması yapmışlardır. 25 makalenin derinlemesine analiz edildiği bu nitel çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin İHAK uygulamalarına kayıt yaptırmasında dört temel neden vardır. Bunlar; öğrencilerin yeni konular hakkında bir şeyler öğrenme veya mevcut bilgilerini artırma arzusu, İHAK uygulamalarının kişisel gelişim için önemli olması ve mümkün olduğu kadar fazla sertifika elde etme isteğidir.

Sánchez-Vera vd. (2014), İHAK uygulamalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında karşılaşılabilecek zorluklara ilişkin bir çalışma yapmışlardır. Özellikle İHAK uygulamalarında içerik, iş süreci, öğrenme aktiviteleri, değerlendirme ve

geribildirim unsurlarına odaklanılan bu çalışmada; 2013 yılında Southampton Üniversitesi'nde yürütülen ilk İHAK uygulaması olan Web Bilimi kursu incelenmiştir. Çalışma sonucunda kurs katılımcılarının yarısından azının İHAK'ı tamamladığı ortaya çıkmıştır. 802 kurs katılımcısıyla yapılan anket sonuçlarına göre; katılımcıları motive eden temel unsur yeni şeyler öğrenme isteğidir.

Schulze (2014), Coursera platformunda yer alan bir İHAK'ta yetişkinlerin kendi öğrenmelerini yönetebilme düzeyleri ile İHAK bitirme yüzdeleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Nicel olarak yürütülen bu araştırmada veriler, 583 öğrencinin katıldığı bir anket uygulaması yapılarak toplanmıştır. Çalışma sürecinde yetişkinlerin kendi öğrenmelerini yönetebilme düzeyleri ile İHAK bitirme oranları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda bu iki değişken arasında anlamlı düzeyde güçlü bir ilişki bulunmuştur. Çalışmada ayrıca bireylerin İngilizce konuşma yeteneği ile İHAK tamamlama oranları ve öğrenmelerini yönetebilmeleri arasında orta derecede anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

2.7.1.4. İHAK uygulamalarını olumlu etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmaların özeti

İHAK uygulamalarının yürütülmesini etkileyen olumlu faktörlere yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde;

- Eğitimcilerin İHAK yürütme sürecini olumlu etkileyen temel faktörlerin, bilgi ve deneyimlerini geniş kitlelerle paylaşma, pedagojik anlamda kendini geliştirmeye olanak bulma ve gerek çalıştığı kurum gerekse uzman olduğu alanda kendini tanıtmaya imkânı bulma olduğu görülmüştür.
- Kurumların İHAK yürütme sürecini olumlu etkileyen temel faktörlerin, daha fazla öğrenci kitlesine ulaşarak eğitim yelpazesini genişletme, yükseköğretimi yaygınlaştırma ve kurumsal tanıtım yapma olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını olumlu etkileyen temel faktörlerin ise tanınmış üniversitelerin başarılı öğretim üyelerinden ders alma, kaliteli ders materyallerine erişim olanağı, zaman ve mekândan bağımsızlık ve eğitimin gönüllülüğe dayanması gibi faktörlerin olduğu görülmüştür.

2.7.2. İHAK Uygulamalarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere Yönelik Yapılan Çalışmalar

İHAK uygulamalarının yürütülmesini etkileyen olumsuz faktörlere yönelik yapılan çalışmalar, eğitimciler, kurumlar ve öğrenciler açısından gruplandırılarak detayları verilmiştir.

2.7.2.1. Eğitimcileri olumsuz etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmalar

Eğitimcilerin İHAK yürütmelerini etkileyen olumsuz faktörlerin belirlenmesine yönelik bazı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalara göre; İHAK uygulamalarının yürütülmesinde eğitimcileri olumsuz etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurlardan biri öğretim üyelerinin fazla iş yüküne sahip olmaları nedeniyle İHAK uygulamalarını yürütmeye zaman bulamamalarıdır (Belanger ve Thornton, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014; Kolowich, 2013; Teplechuk, 2013). İHAK uygulamaları uzaktan eğitim yoluyla yürütülmektedir. Bu durum da öğretim üyelerinin öğretim teknolojilerini iyi bir şekilde kullanabilmelerini ve geleneksel derslerinde kullandıkları pedagojik prensiplerini İHAK uygulamalarına da uygun bir şekilde yansıtmalarını gerektirmektedir. Dolayısıyla öğretim üyelerinin özellikle öğretim tasarımı konusunda yeterince bilgili olmaları ve İHAK'ları tasarlarken tecrübelerini uygulamaya geçirmeleri gerekmektedir. Bu nedenle öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarına yeterli zaman ayırmaları gerekmektedir (Sánchez-Vera vd., 2014; Teplechuk, 2013).

İncelenen çalışmalara göre, İHAK uygulamalarının eğitimcileri olumsuz etkileyen bir diğer yönü ise kurslarda paylaşılan içeriklerin kalitesinin sağlanması konusunda yaşanan zorluktur. İHAK uygulamaları, çok geniş bir kitleye sunulduğu için kurslarda paylaşılan materyallerdeki herhangi bir hata veya eksiklik öğrenciler tarafından daha hızlı bir şekilde tespit edilmektedir. Bu nedenle eğitimcilerin daha fazla dikkat etmeleri gerekmektedir (Chengjie, 2015). Yine İHAK uygulamalarında paylaşılan kaynakların telif hakları konusunda eğitimcilerin oldukça dikkatli olmaları gerekmektedir. Eğitimciler, eğitimcilerin bağlı oldukları üniversiteler ve İHAK yürütücü platformlar arasında materyallerin telif hakları konusunda sorunlar yaşanabilmektedir. Bunun yanı sıra İHAK uygulamalarında paylaşılan materyallerin elektronik olarak kopyalanması ve çoğaltılması da söz konusudur. Bu durum da

eğitimcilerin İHAK yürütme konusunda çekimser davranmalarına neden olan unsurlardan biridir (Chen, 2014).

İHAK uygulamalarında öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle yaşanan bir diğer olumsuzluk ise öğrencilerin bireysel öğrenme özelliklerini tespit etme ve onlarla iletişim kurma noktasında karşılaşılan problemlerdir (Hollands ve Tirthali, 2014; Teplechuk, 2013). Yine aynı nedenle İHAK uygulamalarının koordine edilmesi de zordur (Sánchez-Vera vd., 2014). Bireysel özelliklere odaklanılan İHAK uygulamalarında ise daha az öğrencinin katılımına olanak sağlanmaktadır. Bu durum ise İHAK'ların herkese açık olma özelliğini ortadan kaldırmaktadır (Teplechuk, 2013). İHAK uygulamalarının karakteristik özelliklerine zarar vermeden öğrencilerle iletişim sağlanması ve kursun koordinasyonunun iyileştirilmesi için güncel sosyal ağlar ve tartışma forumları kullanılmaktadır. Fakat bu uygulamalara öğrenci katılımının az olması da eğitimcilerin motivasyonunu düşürerek onları olumsuz yönde etkileyen bir diğer unsurdur (Breslow vd., 2013; Koutropoulos vd., 2012).

Eğitimcileri olumsuz yönde etkileyen bir diğer husus ise İHAK uygulamalarına çok sayıda öğrenci katılmasına rağmen bu öğrencilerden çok azının kursları tamamlamasıdır. Eğitimciler İHAK uygulamalarına hazırlanırken oldukça fazla zaman ve emek harcamaktadırlar. İHAK uygulamalarına katılan öğrencilerin gönüllülüğü ise eğitimcileri motive etmektedir. Fakat İHAK uygulamalarında özellikle ilk haftalardan sonra öğrenci sayısında azalma olması eğitimcilerin motivasyonunu düşürmektedir (Chengjie, 2015; Hollands ve Tirthali, 2014; Kassabian, 2014).

İHAK uygulamalarının uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesi, eğitimcilerin uygulama gerektiren alanlarda kurslar düzenlemelerini sınırlandırmaktadır. Yüzyüze iletişim, grup çalışması ve laboratuvar çalışması gibi uygulamalar gerektiren alanlarda uzman olan eğitimciler, İHAK uygulamalarının bu açıdan sınırlı olduğunu düşünmektedirler (Chengjie, 2015; Hollands ve Tirthali, 2014).

İHAK uygulamalarında eğitimcileri olumsuz yönde etkileyen bir diğer unsur ise değerlendirmedir. Değerlendirme işlemleri, gerek çok sayıda öğrenci olması nedeniyle gerekse online değerlendirme işlemlerine yönelik hala tartışılmakta olan güvenilirlik problemleri nedeniyle eğitimcilerin zorlandığı bir konudur. İHAK uygulamalarında alıştırmalar, ödevler ve online sınav gibi değerlendirme yöntemleri kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra akran değerlendirme işlemleri de yapılmaktadır. Fakat bu durumda da

öğrencilerin birbirlerine vermiş oldukları notların ne derece güvenilir olduğu tartışılmaktadır (Chengjie, 2015; Sánchez-Vera vd., 2014).

Eğitimcilerin İHAK yürütmelerini etkileyen olumsuz faktörlere yönelik yapılan çalışmaların detayları aşağıdaki gibidir:

Teplichuk (2013), Edinburgh Üniversitesi'nde açılan ilk İHAK uygulamalarında görev alan öğretim üyeleriyle yapmış olduğu nitel çalışmada, öğretim üyelerinin İHAK açma ve açmama sebeplerini incelemiştir. İHAK uygulamalarında görev alan 7 öğretim üyesiyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler düzenlenmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara göre zaman yetersizliği, teknik anlamda yaşanan problemler ve kurumsal destek sağlanmaması öğretim üyeleri tarafından İHAK açmayı engelleyici temel unsurlar olarak görülmektedir. Öğretim üyelerine göre İHAK uygulamalarının sürdürülebilir olması için kurum tarafından ders kaynaklarının yönetiminde ve finansal anlamda destek sağlanması gerekmektedir.

Gerber (2014) İHAK uygulamalarına öncülük eden öğretim üyeleri ile yapmış olduğu çalışmada, İHAK uygulamalarına adapte olma sürecini etkileyen unsurlar, bu uygulamalara öncü olmanın faydaları - zorlukları ve İHAK uygulamalarına adapte olma sürecinde çalışılan kurumun bu sürece etkisi üzerine araştırmalarda bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğretim üyelerinin İHAK açmalarını zorlaştıran unsurların başında teknik anlamda yaşanan sıkıntıların geldiği ortaya çıkmıştır.

Hew ve Cheung (2014), eğitimci ve öğrencileri İHAK uygulamalarında yer almaya motive eden unsurlar ve onların bu süreçte karşılaştıkları zorlukları tespit etmeye yönelik olarak bir derleme çalışması yapmışlardır. 25 makalenin derinlemesine analiz edildiği bu nitel çalışmadan elde edilen sonuçlara göre eğitimcilerin İHAK yürütme sürecinde karşılaştıkları başlıca zorluklar; değerlendirme süreci, öğrencilere anında dönüt verememe, zaman-para yükü ve öğrenci katılımındaki yetersizliklerdir.

Kolowich (2013), öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden ve İHAK yürütmeyi zorlaştıran unsurları araştırmak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Nicel olarak online anket yoluyla yürütülen bu çalışmada İHAK yürüten 103 öğretim üyesinden veri toplanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini zorlaştıran temel unsurların İHAK uygulamalarının fazla zaman ve emek gerektirmesi olduğu tespit edilmiştir.

2.7.2.2. Kurumları olumsuz etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmalar

Kurumların İHAK yürütmelerini etkileyen olumsuz faktörlerin belirlenmesine yönelik bazı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalara göre; İHAK uygulamalarının yürütülmesinde kurumları olumsuz yönde etkileyen birçok unsur vardır. Bunlardan biri yürütülmekte olan İHAK uygulamalarından herkesin aynı ölçüde faydalanabilmesini sağlamaktır. İHAK uygulamaları her ne kadar dünyanın her yerinden herkese açık olsa da bu uygulamalardan herkes aynı ölçüde faydalanamamaktadır. Çünkü İHAK uygulamaları iyi bir internet bağlantısı gerektirmektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerdeki öğrenciler altyapı problemleri nedeniyle video izleme ve materyal indirme gibi konularda problem yaşayabilmektedirler. Yine ülkeler arasındaki anlaşmazlıklardan dolayı İHAK yürütücü tüm ülkelerden kurslara erişime izin verememektedir. Bu durumda İHAK uygulamalarının açıklı özelliğinin göz ardı edilmesine sebep olmaktadır (Hollands ve Tirthali, 2014).

İHAK uygulamalarını yürüten kurumların problem yaşadığı bir diğer konu ise sürdürülebilirliktir. Kurumların sürdürülebilirliği sayılabilmeleri için öğrencilerin kurs bitirme oranlarına ve kurslara yönelik görüşlerine bakarak kendilerine yönelik değerlendirme yapmaları gerekmektedir. Bunların yanı sıra online eğitim alanındaki yenilikleri takip ederek öğrencilerden gelen talepleri karşılayabilecek düzeye ulaşmaları gerekmektedir. İHAK uygulamalarını yürüten kurumların çoğu maddi kazanç sağlamamaktadır. Kursların yürütülmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması noktasında maddi kazancın olmaması da kurumları zorlayan bir diğer unsurdur. Çoğunlukla gönüllülüğün esas olduğu İHAK uygulamalarında kurumların kendileri ile çalışabilecek, paylaşma kültürüne sahip, alanında uzman eğitimciler bulmaları gerekmektedir (Teplechuk, 2013).

2.7.2.3. Öğrencileri olumsuz etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmalar

Öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını etkileyen olumsuz faktörlerin belirlenmesine yönelik bazı çalışmalar incelenmiştir. İncelenen çalışmalara göre; öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını olumsuz yönde etkileyen birçok unsur vardır. Bunlardan biri öğrencilerin rağbet ettiği İHAK uygulamalarının ücretli olarak

yürütülmesidir. Öğrenciler genellikle tanınmış üniversitelerin tanınmış öğretim üyelerinden kurs almak istemektedirler. Fakat bu kurslardan bir kısmı ücretli olarak yürütülmektedir. Bu nedenle maddi durumu iyi olmayan öğrenciler bu kurslara katılamamaktadır (Hollands ve Tirthali, 2014; Kassabian, 2014). Öğrenciler tanınmış üniversiteler ve eğitimciler tarafından yürütülen kurslara katılırken bu kursların zorluk seviyesini genellikle araştırmamaktadırlar. Genellikle Harvard ve MIT gibi ünlü üniversitelerin kuşlarına katılan öğrenciler, bu üniversitelerin kursları kampüste verdikleri derslerin seviyesinde vermeleri nedeniyle kurs bitirme konusunda sorun yaşamaktadırlar (Rai ve Chunrao, 2016).

İHAK uygulamalarında önceden belirlenen kriterlere yönelik olarak yapılan değerlendirme sonucunda öğrencilere sertifika verilmektedir. Sertifika almak için ise öğrencilerin bir takım görevlerini yerine getirmeleri gerekmektedir. Bazı kurslarda öğrenciler beklediklerinden daha yoğun ve ağır görevlerle karşı karşıya gelmektedirler. İncelenen çalışmalara göre bu durum da öğrencilerin İHAK uygulamalarına devam etmelerini zorlaştırmaktadır (Kassabian, 2014).

İHAK uygulamalarında öğrenciler genellikle kendilerine verilen materyali kullanan konumunda oldukları için pasifledir. Öğrencilerin bu materyallerden doğru bir şekilde faydalanabilmeleri için iyi yönlendirilmeleri gerekmektedir. Fakat İHAK uygulamalarında öğrencilere bireysel olarak destek verilememektedir ve öğrencilerle sağlanan iletişim oldukça sınırlıdır. Öğrenciler eğitimcilerle sağlıklı bir iletişim sağlayamadıkları gibi diğer arkadaşlarıyla da sınırlı bir şekilde iletişime geçmektedirler. Bu da öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını olumsuz yönde etkilemektedir (Rai ve Chunrao, 2016). İncelenen çalışmalara göre, İHAK uygulamalarında öğrencilerin zorlandığı bir diğer unsur ise teknik problemlerdir. Öğrenciler gerek kendi teknolojik bilgi eksikliklerinden dolayı gerekse İHAK yürütülen platformdan kaynaklanan teknik problemlerden dolayı sorun yaşayabilmektedirler (Chen, 2014).

Öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını etkileyen olumsuz faktörlere yönelik yapılan çalışmaların detayları aşağıdaki gibidir:

Hew ve Cheung (2014), eğitimci ve öğrencileri İHAK uygulamalarında yer almaya motive eden unsurlar ve onların bu süreçte karşılaştıkları zorlukları tespit etmeye yönelik olarak bir derleme çalışması yapmışlardır. 25 makalenin derinlemesine

analiz edildiği bu nitel çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin İHAK uygulamalarını yarıda bırakma sebepleri teşvik eksikliği, kurs konusu hakkında yeterince ön bilgiye sahip olmama nedeniyle öğrenmede yaşanan zorluk, herhangi bir sorun halinde yardım edecek kimsenin olmaması ve öğrencilerin yerine getirmeleri gereken farklı önceliklere sahip olmalarıdır.

Sánchez-Vera vd. (2014), İHAK uygulamalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında karşılaşılabilecek zorluklara ilişkin bir çalışma yapmışlardır. Özellikle İHAK uygulamalarında içerik, iş süreci, öğrenme aktiviteleri, değerlendirme ve geribildirim unsurlarına odaklanılan bu çalışmada; 2013 yılında Southampton Üniversitesi'nde yürütülen ilk İHAK uygulaması olan Web Bilimi kursu incelenmiştir. Çalışma sonucunda kurs katılımcılarının yarısından azının İHAK'ı tamamladığı ortaya çıkmıştır. 802 kurs katılımcısıyla yapılan anket sonuçlarına göre kursların tamamlanamamasının önündeki en büyük engel zaman faktörüdür. Çalışma sonucunda elde edinilen tecrübeler ve mevcut literatür incelenerek İHAK uygulamalarında karşılaşılabilecek zorluklar üç başlık altında toplanmıştır. Bunlardan ilki İHAK'ların eğitimsel ve etkileşimsel anlamda iyi tasarlanmış olmasıdır. Özellikle İHAK'ın iyi yapılandırılmış olması ve katılımcıların birbirleriyle ve dersin öğretim elemanı ile ne tür etkileşimler gerçekleştirileceğinin uygun ve yeterli bir şekilde belirlenmiş olması gerekmektedir. Bir diğer unsur ise İHAK uygulamalarının yürütüleceği platformun iyi seçilmiş olmasıdır. Kullanılan platformun görünürlüğünün iyi olması, katılımcılara teknik destek verilmesi, yazılı-ışitsel-görsel kaynakların sunulması, içeriklerin belirli gruplara ayrılarak verilmesi (videolar, aktiviteler, tartışmalar, değerlendirme vb.) gerekmektedir. İçeriklerin belirli gruplara ayrılarak sınıflandırılmasının platform tarafından yapılmış olması öğretim elemanlarına pedagojik anlamda destek sağlamak ve zaman kaybını önlemektedir. Platformun değerlendirme için quiz ve akran değerlendirmesi gibi özelliklerinin olması yine öğretim elemanlarının işlerini kolaylaştırıcı özelliklerdir fakat bu özelliklerin yanı sıra pedagojik anlamda gerekli çeşitliliği sağlamak için yaratıcılık gerekmektedir. Bu nedenle özellikle sosyal medya araçları gibi öğrenenlerin etkileşimini arttıracak araçların platforma entegre edilmesi önerilmektedir. Son olarak İHAK'larda katılımcıların karşılaşılabilecekleri her türlü probleme ilişkin destek verilmesinin oldukça önemli olduğu tespit edilmiştir. Forumlar veya sosyal medya araçları yoluyla katılımcılara her türlü destek verilmesi, akıllarına

takılan her bir problemin netliğe kavuşturulması İHAK'lara ilişkin memnuniyeti artıracak ve kursa olan bağlılığı geliştirecektir.

Schulze (2014), Coursera platformunda yer alan bir İHAK'ta yetişkinlerin kendi öğrenmelerini yönetebilme düzeyleri ile İHAK bitirme yüzdeleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Nicel olarak yürütülen bu araştırmada veriler, 583 öğrencinin katıldığı bir anket uygulaması yapılarak toplanmıştır. Çalışma sürecinde yetişkinlerin kendi öğrenmelerini yönetebilme düzeyleri ile İHAK bitirme oranları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda bu iki değişken arasında anlamlı düzeyde güçlü bir ilişki bulunmuştur. Çalışmada ayrıca bireylerin İngilizce konuşma yeteneği ile İHAK tamamlama oranları ve öğrenmelerini yönetebilmeleri arasında orta derecede anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

2.7.2.4. İHAK uygulamalarını olumsuz etkileyen faktörlere yönelik yapılan çalışmaların özeti

İHAK uygulamalarının yürütülmesini etkileyen olumsuz faktörlere yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde;

- Eğitimcilerin İHAK yürütme sürecini olumsuz etkileyen temel faktörlerin, fazla iş yükü nedeniyle zaman problemi yaşama, materyal kalitesi ve telif haklarının sağlanmasında problem yaşama, kurumsal destek eksikliği ve öğrencilerle iletişimin sınırlı olması gibi faktörlerin olduğu görülmüştür.
- Kurumların İHAK yürütme sürecini olumsuz etkileyen temel faktörlerin, maddi olanaklar ve gönüllü eğitimci bulamama açısından yaşanan sürdürülebilirlik problemleri, ülkeler arası ilişkiler ve internet bağlantısı gibi teknik problemler nedeniyle istenilen hedef kitleye ulaşamama gibi faktörlerin olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin İHAK uygulamalarına katılımını olumsuz etkileyen temel faktörlerin ise sertifika veren bazı kursların ücretli olması, bireysel destek eksikliği ve sertifika veren kurslarda beklenenden fazla iş yükü ile karşılaşma gibi faktörlerin olduğu görülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

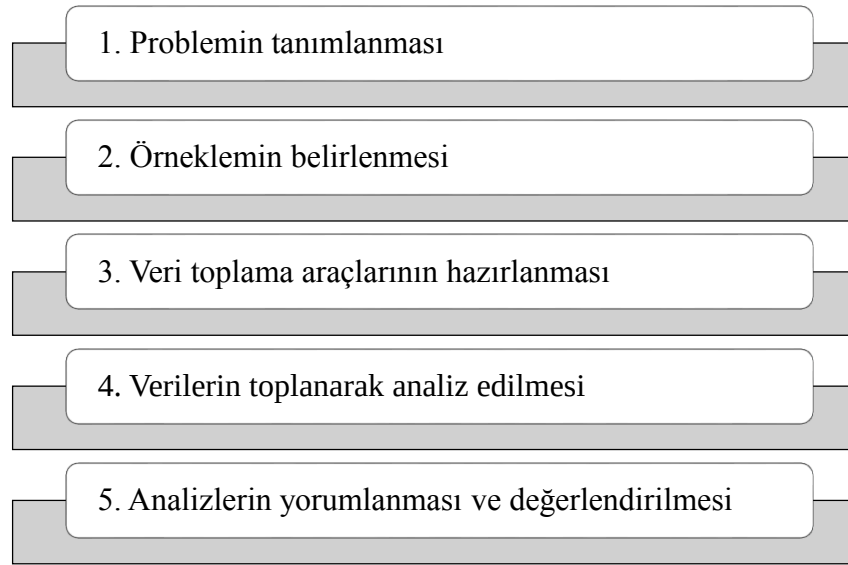
Bu çalışmada öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerinin ve bu eğilimleri etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile İHAK teşviklerine yönelik beklentileri araştırılmıştır. Bu amaca ulaşmak için çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Atatürk Üniversitesi'nde görev yapan 122 öğretim üyesi oluşturmaktadır.

Çalışmanın veri toplama sürecinde, öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarına yönelik olarak bilgilendirilmesi amacıyla önceden hazırlanan bir sunum dosyası kullanılmıştır. Öğretim üyeleriyle birebir görüşmeler yapılarak İHAK uygulamaları genel olarak anlatılmış ve bu anlatım sonrasında 4 bölümden oluşan bir anket uygulanarak veri toplanmıştır.

Çalışma sürecinde anket yoluyla elde edilen nicel veriler, betimsel ve kestirimsel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel veriler ise içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bölümde çalışmada uygulanan araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, veri analizi, araştırmacının rolü, geçerlik ve güvenilirlik konularına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi temel alınmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırması deseni kullanılmıştır. Tarama araştırmaları, geniş gruplar üzerinde yürütülen, grubun belirli özelliklerini tespit etmek için o gruptan detaylı bir şekilde verilerin toplanmasının esas alındığı araştırmalardır. Tarama araştırmasının aşamaları Şekil 3.1.'de verilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008; Karasar, 2005).

Şekil 3.1. Tarama araştırmasının aşamaları

Tarama çalışmaları farklı şekillerde sınıflandırılmıştır (Fraenkel ve Wallen, 1990). Bu çalışmada, Fraenkel ve Wallen (1990)'in yapmış olduğu sınıflamadaki kesitsel tarama çalışması temel alınmıştır. Kesitsel tarama çalışmalarında betimlenecek değişkenlere yönelik özellikler tek seferde ölçülür ve genellikle örneklemin büyük ve farklı özelliklere sahip olduğu durumlarda kullanılır. Kesitsel tarama çalışmalarında ilişkisel tekniklere oranla ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde hesabı gibi betimsel istatistik teknikleri daha fazla kullanılır (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2005). Bu çalışmada kesitsel tarama çalışması yönteminin tercih edilme nedenleri aşağıda sunulmuştur;

- Çalışmadaki İHAK yürütmeye ilişkin olumlu, olumsuz unsurların ve öğretim üyelerini teşvik etmek amacıyla yapılması gerekenlerin belirlenmesine yönelik geliştirilen ankette öğretim üyelerine hazır maddeler sunularak bu maddelere katılım düzeylerinin betimsel olarak belirlenmeye çalışılması (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2005),
- Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye ilişkin eğilimlerinin herhangi bir etkileme çabası gösterilmeden betimsel olarak belirlenmeye çalışılması (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2005),
- Çalışma grubundan tek seferde veri toplanacak olması (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2005) nedeniyle kesitsel tarama çalışması kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi'nde görev yapan öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesi'nde görev yapan 1316 öğretim üyesinden rastgele tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 122 öğretim üyesi oluşturmaktadır.

Atatürk Üniversitesi'nde bulunan 20 fakültede toplam 1316 öğretim üyesi görev yapmaktadır. Örneklem sayısının iyi belirlenmesi araştırma sonuçlarının evrene genellenebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle betimsel çalışmalarda örneklem sayısı belirlenirken evrenin en az %10'u örnekleme dâhil edilmelidir (Gay, 1987; akt. Özen ve Gül, 2007, s.415). Benzer şekilde örneklem seçiminde evrende yer alan her bir birimin evrendeki büyüklükleri oranıyla örnekleme dâhil edilmesi araştırma sonuçlarının genellenebilirliği açısından önemlidir (Büyüköztürk vd., 2008). Bu nedenle örneklem seçiminde fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinin sayısı temel alınarak her fakültede görev yapan öğretim üyesi sayısının %10'u rastgele olarak örnekleme dâhil edilmiştir. Böylelikle örneklem seçiminde rastgele tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak evrenin her bir biriminde yer alan öğretim üyeleri örnekleme dâhil edilmiştir.

Toplamda 135 öğretim üyesi belirlenmiştir. Çalışma sürecinde Oltu Yer Bilimleri Fakültesi'nden 1 öğretim üyesine ve Tıp Fakültesi'nden 12 öğretim üyesine ulaşamamıştır. Bu nedenle çalışma grubu 122 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Öğretim üyelerinin görev yaptıkları fakültelere göre dağılımı Tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.

Çalışma Grubunun Fakültelere Göre Dağılımı

Fakülteler	Öğretim Üyesi Sayısı	Çalışma Grubu	%
Açıköğretim Fakültesi	4	1	.8
Diş Hekimliği Fakültesi	50	5	4.1
Eczacılık Fakültesi	18	2	1.6
Edebiyat Fakültesi	130	13	10.7
Fen Fakültesi	117	12	9.8
Güzel Sanatlar Fakültesi	36	4	3.3
Hukuk Fakültesi	13	1	0.8
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	67	7	5.7
İlahiyat Fakültesi	73	7	5.7
İletişim Fakültesi	19	2	1.6
Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi	162	16	13.1
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	16	2	1.6
Mühendislik Fakültesi	135	14	11.5
Oltu Yer Bilimleri Fakültesi	10	0	0.0
Sağlık Bilimleri Fakültesi	39	4	3.3
Su Ürünleri Fakültesi	11	1	0.8
Tıp Fakültesi	231	11	9.0
Turizm Fakültesi	3	1	0.8
Veteriner Fakültesi	55	6	4.9
Ziraat Fakültesi	127	13	10.7
Toplam	1316	122	100.0

Tablo 3.1.'e bakıldığında çalışma grubunda, Açıköğretim Fakültesi'nden 1, Diş Hekimliği Fakültesi'nden 5, Eczacılık Fakültesi'nden 2, Edebiyat Fakültesi'nden 13, Fen Fakültesi'nden 12, Güzel Sanatlar Fakültesi'nden 4, Hukuk Fakültesi'nden 1,

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden 7, İlahiyat Fakültesi'nden 7, İletişim Fakültesi'nden 2, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nden 16, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nden 2, Mühendislik Fakültesi'nden 14, Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden 4, Su Ürünleri Fakültesi'nden 1, Tıp Fakültesi'nden 11, Turizm Fakültesi'nden 1, Veteriner Fakültesi'nden 6 ve Ziraat Fakültesi'nden ise 13 öğretim üyesinin yer aldığı görülmektedir.

Öğretim üyelerinin akademik unvan ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.2.

Çalışma Grubunun Unvan ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	Toplam		Kadın		Erkek	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Prof. Dr.	23	18.9	6	4.9	17	13.9
Doç. Dr.	33	27.0	6	4.9	27	22.1
Yrd. Doç. Dr.	66	54.1	33	27.0	33	27.0
Toplam	122	100.0	45	36.9	77	63.1

Tablo 3.2. incelendiğinde, uygulamadaki öğretim üyelerinin %37'si kadın, %63'ü ise erkek olduğu görülmektedir. Öğretim üyelerine akademik unvanlarına göre bakıldığında; %19'u Prof. Dr., %27'si Doç. Dr. ve %54'ü Yrd. Doç. Dr. olduğu görülmektedir.

Öğretim üyelerinin akademik deneyimlerine göre dağılımı Tablo 3.3.'de verilmiştir.

Tablo 3.3.

Çalışma Grubunun Akademik Deneyimlerine Göre Dağılımı

Akademik Deneyim	<i>f</i>	%
3-5 yıl	4	3.3
6-10 yıl	25	20.5
10-16 yıl	36	29.5

16-20 yıl	28	23.0
21 yıldan fazla	29	23.8
Toplam	122	100,0

Tablo 3.3.'e göre öğretim üyelerinin akademik deneyimlerine bakıldığında; %3.3'ünün 3-5 yıl, %20.5'inin 6-10 yıl, %29.5'inin 10-16 yıl, %23'ünün 16-20 yıl ve %23.8'inin 21 yıldan fazla zamandır akademik alanda görev yaptığı görülmektedir.

Öğretim üyelerinin haftalık ortalama bilgisayar ve internet kullanma saatlerinin ortalama ve standart sapması Tablo 3.4.'te verilmiştir.

Tablo 3.4.

Öğretim Üyelerinin Haftada Ortalama Bilgisayar ve İnternet Kullanım Saatleri

Madde	M	SS
Haftada ortalama kaç saat bilgisayar kullanıyorsunuz?	31.22	18.72
Haftada ortalama kaç saat internet kullanıyorsunuz?	20.34	16.92

Tablo 3.4. incelendiğinde, öğretim üyelerinin haftada ortalama 31 saat bilgisayar ve 20 saat internet kullandıkları görülmektedir.

Öğretim üyelerinin haftalık ortalama ders saatlerinin ortalama ve standart sapması Tablo 3.5.'te verilmiştir.

Tablo 3.5.

Öğretim Üyelerinin Haftada Ortalama Ders Saatleri

Madde	M	SS
Güz dönemi haftalık ders saati	19.35	10.53
Bahar dönemi haftalık ders saati	19.69	10.61
Yaz dönemi haftalık ders saati	2.43	7.23

Tablo 3.5. incelendiğinde öğretim üyelerinin haftalık ortalama ders saatlerinin güz döneminde 19 saat, bahar döneminde 20 saat ve yaz döneminde ise 2 saat olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerinin ve bu eğilimleri etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile İHAK teşviklerine yönelik beklentileri araştırılmıştır. Çalışmada bu amaçlara yönelik olarak veri elde edebilmek için bir anket geliştirilmiş ve kullanılmıştır.

3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Veri toplama aracının geliştirilme sürecinde öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Özellikle öğretim üyelerinin İHAK uygulama süreçlerini etkileyebilecek olan olumlu ve olumsuz faktörlere odaklanılan çalışmalar (Gerber, 2014; Kassabian, 2014; Pappano, 2012; Teplechuk, 2013) incelenerek madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu oluşturulurken öğretim üyelerinin açık ders kaynaklarının paylaşımı gibi farklı alanlardaki eğilimlerinin incelendiği çalışmalardan (Kurşun, 2011) ve konu alanı uzmanları ile akran görüşlerinden faydalanılmıştır. Görüş alınan konu alanı uzmanları, online eğitim süreci ve anket geliştirme konusunda bilgi ve tecrübeye sahip öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Görüş alınan akran ise Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında yüksek lisans öğrencisidir ve aynı zamanda online eğitim deneyimine sahiptir. Bu doğrultuda oluşturulan maddeler çalışmanın araştırma soruları çerçevesinde konu alanı uzmanlarıyla birlikte gruplandırılmıştır. Yapılan gruplandırma sonucunda anket 4 temel bölümden oluşmuştur.

Anketin ilk bölümünde; öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini etkileyebilecek olumlu maddeler (18 madde), ikinci bölümünde; öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini etkileyebilecek olumsuz maddeler (14 madde), üçüncü bölümünde; öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik edebilmek için yapılabilecek işlemlerin verildiği maddeler (10 madde ve 1 açık uçlu soru) yer almaktadır. Anketin son bölümünde ise öğretim üyelerinin demografik bilgilerini ve İHAK yürütme eğilimlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Anketin ilk üç bölümünde yer alan maddelerin kapsamı belirlenirken çalışmanın kuramsal çerçevesinde temel alınan TAM’ın bileşenleri dikkate alınmıştır. Algılanan kullanılabilirlik bileşenine ilişkin olarak; İHAK uygulamalarının potansiyel faydalarına yönelik maddeler, algılanan kullanım kolaylığına ilişkin olarak; öğretim üyelerinin teknoloji kullanım yeterliliklerine ve İHAK platformlarının kullanım kolaylığına yönelik maddeler, dış etkenlere ilişkin olarak ise öğretim üyelerinin görev yaptıkları kurumlara yönelik çeşitli maddelere yer verilmiştir.

Anketin ilk üç bölümünde yer alan maddeler, katılımcıların her bir maddeye katılım seviyelerini 1’den 6’ya kadar (1= “Hiç Katılmıyorum”, 2= “Katılmıyorum”, 3= “Kısmen Katılmıyorum”, 4= “Kısmen Katılıyorum”, 5= “Katılıyorum”, 6= “Tamamen Katılıyorum”) ifade edebilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Büyüköztürk vd. (2008)’e göre anketlerde kullanılan derecelendirme soruları hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bunlardan biri katılımcıların her bir maddeye ilişkin görüşlerini net bir şekilde ifade edebilmeleri için ölçeğin sadece her iki ucunda değil her bir ölçek noktasında isimlendirilme yapılmasıdır. Ölçek noktalarının isimlendirilmesi katılımcılara kolaylık sağladığı gibi aynı zamanda araştırmacıya daha ayrıntılı bir yorumlama olanağı sağlar. Bir diğer önemli husus ise ölçekte kaç noktanın olacağına karar verilmesidir. Krosnick ve Fabrigar (1997)’e göre 5 ve 7 noktalı derecelendirme sorularının kullanılması, geçerlik ve güvenilirlik açısından daha kısa ve daha uzun derecelendirmeli sorulara göre daha iyidir. Derecelendirmeli sorularda kaç noktanın olacağının belirlenmesinin yanı sıra orta noktaların kullanılıp kullanılmaması da tartışılan önemli bir konudur. Orta noktaların kullanılmasının katılımcıların zihinsel çabalarını azalttığı ve onlara bazı durumlarda düşünmeden kolay bir cevaplama seçeneği sunduğu iddia edilmektedir (Krosnick ve Fabrigar, 1997). Bu nedenle geliştirilen ankette orta noktası bulunmayan 6 noktalı bir derecelendirme kullanılmıştır.

Anket geliştirildikten sonra konu alanı uzmanlarıyla tekrar bir araya gelinerek maddeler kontrol edilmiş ve gerekli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklikler sonucunda örneklem seçimi için oluşturulan listeden uygun örnekleme yöntemi ile 5 öğretim üyesi seçilmiş ve pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sürecinde gözlemler yapılmasının yanı sıra öğretim üyelerine, ankette yer alan maddelerin açık ve anlaşılır olup olmadığı ve yapılan gruplandırmaların onlara göre uygun olup olmadığı sorulmuştur. Böylelikle her bir maddenin istenen düşüncüyü yansıtırma düzeyi kontrol

edilmiştir. Elde edilen dönütler değerlendirilerek anlaşılmayan veya yanlış anlaşılan maddeler değiştirilmiştir. Böylelikle ankete son şekli verilmiştir (EK 1).

3.4. Veri Toplama Süreci

Çalışmanın veri toplama sürecinde; öncelikle örnekleme yer alacak öğretim üyeleri belirlenmiştir. Öğretim üyelerinin belirlenmesi sürecinde rastgele tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem seçiminde Atatürk Üniversitesi web sayfasından faydalanılarak fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinin yer aldığı bir liste çıkarılmıştır. Elde edilen liste temel alınarak her bir fakültede görev yapan öğretim üyelerinin %10'u rastgele olarak örnekleme dâhil edilmiştir.

Örnekleme yer alan her bir öğretim üyesiyle araştırmacı tarafından birebir görüşmeler yapılarak anket uygulanmıştır. Görüşmeler öncesinde öğretim üyeleri telefonla aranarak çalışma hakkında bilgilendirilmiş ve randevu alınmıştır. Görüşmeyi kabul etmeyen öğretim üyelerinin yerine rastgele olarak farklı öğretim üyeleri belirlenmiştir. Telefonla randevu alınamayan öğretim üyelerinin görev yaptıkları fakültelere gidilerek çalışma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Görüşmeyi kabul eden öğretim üyeleriyle anında görüşme yapılmış, diğer öğretim üyelerinden ise randevu alınarak randevu zamanında görüşmeler yapılmıştır.

Öğretim üyeleriyle yapılan görüşmeler iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin ilk aşamasında öğretim üyelerine araştırmacı tarafından İHAK uygulamalarına yönelik bilgilendirme yapılmış, ikinci aşamada ise öğretim üyelerinin anketi doldurmaları istenmiştir. Görüşmeler ilk 10 dakika bilgilendirme olmak üzere ortalama olarak 20-25 dakika sürmüştür. Öğretim üyelerinin bilgilendirilmesi için önceden bir belge hazırlanmış ve görüşme esnasında tablet kullanılarak bu belge sunulmuştur. Sunum sonrasında öğretim üyelerinin konuya ilişkin soruları cevaplandırılmış ve anketi doldurmaları istenmiştir.

3.4.1. Bilgilendirme Materyali

İHAK uygulamaları, 2008 yılından bu yana gelişmeye başlayan yeni bir alandır. Ülkemizde İHAK uygulamaları ise dünya geneline bakıldığında daha yeni bir alandır. Bu nedenle araştırma sonuçlarının geçerliği açısından çalışma grubunda yer alan

öğretim üyelerinin İHAK uygulamaları hakkında bilgilendirilmesi gerektiği düşünülmüştür. Veri toplama sürecinde öğretim üyelerini İHAK uygulamalarına yönelik olarak bilgilendirmek için bir sunum materyali hazırlanmıştır. Materyalin geliştirilmesi aşamasında öncelikle literatür taraması yapılarak İHAK uygulamalarına yönelik genel veriler toplanmıştır. Veri toplama sürecinin sonrasında taslak bir sunum hazırlanmıştır. Bu sunum üzerinden hareketle konu alanı uzmanları ile görüşülerek materyale son şekli verilmiştir (EK 2). Materyalde aşağıdaki konu başlıkları yer almaktadır.

- İHAK nedir ve genel özellikleri nelerdir?
- İHAK uygulamalarında hangi materyaller kullanılmaktadır?
- İHAK uygulamaları yapan ülkeler
- İHAK uygulamaları yapan platformlar ve işbirliği yapılan üniversiteler
- İHAK uygulamalarının yapıldığı konu alanları
- AtademiX nedir?
- AtademiX'te yürütülen örnek bir dersin işleyişi

3.5. Veri Analizi

Çalışmada araştırma sorularının ve veri toplama aracının ilişkisi göz önünde bulundurularak veri analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda anket yoluyla elde edilen nicel veriler; betimsel ve kestirimsel analiz yöntemleri kullanılarak, ankette yer alan açık uçlu sorulardan elde edilen nitel veriler ise içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma soruları için kullanılan nicel ve nitel veri analiz yöntemleri Tablo 3.6'da ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.6.

Araştırma Sorularında Kullanılan Veri Analiz Yöntemleri

Araştırma soruları	Veri analizi
Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermeye yönelik eğilimleri nasıldır?	Betimsel analiz / İçerik analizi
Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs verme eğilimlerini etkileyen faktörler nelerdir?	Betimsel analiz
Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs vermeye teşvik edilmelerine yönelik beklentileri nelerdir?	Betimsel analiz / İçerik analizi

Öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs verme Kestirimsel
 niyetleriyle etkilendikleri faktörler arasında anlamlı bir farklılık var analiz
 mıdır?

3.5.1. Nicel Veri Analizi

Çalışmadan elde edilen nicel veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz işlemlerinde IBM SPSS 20 programı kullanılmıştır. Veri toplama aracının ilk 3 bölümünde yer alan derecelendirmeli maddelerden elde edilen nicel veriler üzerinde betimsel ve kestirimsel analiz işlemleri uygulanmıştır. Veri toplama aracının 4. bölümünden elde edilen nicel veriler üzerinde ise betimsel analiz işlemleri uygulanmıştır.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini etkileyebilecek olumlu maddeler, olumsuz maddeler ve teşvik edici maddelerin ortalama ve standart sapması hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Öğretim üyelerinin bu maddelere katılım düzeylerinin İHAK yürütme isteklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla her bir maddeye yönelik bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Analiz işleminde verilerin normal dağılımı ve homojenliği test edilmiştir. Verilerin dağılımının normal olması ve grupların kendi içinde homojen olması nedeniyle bağımsız t-testi uygulanmıştır (Ho, 2006; Kalaycı, 2010). Veri toplama aracının 4. bölümünde yer alan öğretim üyelerinin demografik bilgilerine yönelik nicel veriler ise frekans ve yüzdelikleri hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur.

3.5.2. Nitel Veri Analizi

Çalışmada ankette yer alan açık uçlu sorulardan elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri amaçlar doğrultusunda açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analiz yöntemiyle özetlenen veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak daha detaylı bir şekilde analiz edilebilir. Böylelikle betimsel analiz yoluyla elde edilemeyen kavramlar ve temaların ortaya çıkması sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Veri toplama aracında bulunan 3 adet açık uçlu sorudan nitel veriler elde edilmiştir. Her bir sorudan elde edilen verilerin analizinde yapılan işlemler aşağıda açıklanmıştır.

Nitel verilerin içerik analizi 3 aşamada gerçekleştirilmiştir. Öncelikle veriler bir araya getirilerek genel olarak incelenmiş ve hangi kodlar altında toplanabilecekleri analiz edilmiştir. Kodların oluşturulma sürecinde TAM’da yer alan bileşenlerle ilgili olan verilerin kodlanmasında bu bileşenler göz önünde bulundurulmuştur. Genel olarak bir kod listesi oluşturulduktan sonra her bir veri bu kodları içerme durumuna göre kodlanmış ve yapılan kodlama ile verilerin tutarlılığını sağlamak için kontrol edilmiştir. Sonraki aşamada kodlar incelenerek ortak özelliklerine göre belirli kategorilerde toplanmış ve temalar oluşturulmuştur. Son olarak ise her bir kategori ayrıntılı bir şekilde yorumlanmış ve alıntılara yer verilerek sunulmuştur.

3.6. Araştırmacının Rolü

Araştırma sürecine genel olarak bakıldığında araştırmacı bu süreçte, veri toplama aracının geliştirilmesi, çalışma grubunun belirlenmesi, verilerin toplanması ve analizinde rol almıştır. Araştırmacı, literatür taraması yaparak ve konu alanı uzmanlarının görüşlerini alarak anket geliştirmiştir. Çalışma grubundaki her bir katılımcıyla görüşmeler yaparak İHAK’lara yönelik bilgi vermiş ve anketi uygulamıştır. Çalışma grubuna İHAK’lara yönelik olarak yapılan bilgilendirmede tutarlılığın sağlanması için tüm veri toplama süreci araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, çalışmanın daha fazla ciddiye alınması için görüşmeler esnasında Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin bilgisi doğrultusunda bu kurumu temsil ettiğini ifade etmiştir. Süreç sonunda elde edilen veriler yine araştırmacı tarafından analiz edilmiştir.

3.7. Geçerlik ve Güvenilirlik

Bu bölümde araştırmanın ve veri toplama aracının geçerliği ve güvenilirliği kapsamında yapılanlar veya alınan önlemler açıklanarak alt başlıklar halinde sunulmuştur.

3.7.1. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenilirliği

Nicel araştırmalarda elde edilen sonuçların genellenebilirliği, çalışmanın geçerliği açısından oldukça önemli bir konudur. Bu nedenle yapılan çalışmalarda iç ve dış geçerliğin sağlanabilmesi için gereken önlemler alınmalıdır. İç geçerlik, bağımlı

değişkende meydana gelen değişikliklerin bağımsız değişkenle ne derece açıklanabildiğine, dış geçerlik ise elde edilen sonuçların daha büyük gruplara genellenebilmesine bağlıdır (Büyüköztürk vd., 2008). Çalışmaların güvenilirliğinin sağlanması da bir diğer önemli konudur. Çalışmaların güvenilirliğinin sağlanabilmesi için yapılan ölçümlerin tekrarlanabilmesi, elde edilen bulguların doğru ve tutarlı olması gerekmektedir (Merriam, 1998). Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği kapsamında yapılanlar veya alınan önlemler iç geçerlik, dış geçerlik, iç güvenilirlik ve dış güvenilirlik boyutlarında Tablo 3.7’de sunulmuştur (Lincoln ve Guba, 1985; Merriam, 1998).

Tablo 3.7.

Araştırmadaki Geçerlik ve Güvenilirlik Önlemleri

Geçerlik/ Güvenilirlik	Yapılan işlemler	Araştırmadaki uygulaması
İç geçerlik	Çeşitleme	Farklı veri analiz yöntemlerinin kullanılması
	Uzmandan bilgi alma	Veri toplama aracı ve bilgilendirme materyalinin geliştirilmesinde uzman görüşünün alınması
	Üye kontrolleri	Verilerin toplanmasında katılımcı gönüllüğünün esas alınması Verilerin bir kısmının konu alanı uzmanı tarafından analiz edilerek araştırmacının göremediği, fark edemediği yerleri görmesi
Dış Geçerlik	Zengin, ayrıntılı anlatım	Kullanılan yöntemin gerekçesinin açıklanması Çalışma grubunun özelliklerinin ve seçim şeklinin detaylıca açıklanması Uygulamadaki materyalin detaylıca açıklanması Uygulama sürecinin detaylıca açıklanması Araştırmacının rolünün betimlenmesi Veri toplama aracının ve geliştirilme sürecinin detaylıca açıklanması Veri analiz sürecinin detaylıca açıklanması
	Kuramsal çerçeveye bağlılık	Çalışmada temel alınan kuramsal çerçevenin detaylı bir şekilde anlatılması Kullanılan materyalin alan yazınla ilişkilendirilmesi

Geçerlik/ Güvenilirlik	Yapılan işlemler	Araştırmadaki uygulaması
		Veri analizinde kuramsal çerçevenin temel alınması
İç güvenilirlik	Veri çeşitlemesi	Nitel ve nicel farklı veri türlerinin kullanılması
	Çoklu yöntemler	Çalışma kapsamında farklı veri analiz yöntemlerinin kullanılması
Dış güvenilirlik	Mekanik kaydedilen veri	Yapılan tüm anketlerin kayıt altına alınması
	Denetim yolu	Verilerin uzman tarafından kontrol edilip analiz tutarlılığının sağlanması

3.7.2. Veri Toplama Aracının Geçerliği ve Güvenilirliği

Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini, veri toplama araçları büyük ölçüde etkilemektedir. Veri toplama araçlarının geçerliği; o aracın ölçülmek istenen özelliği ölçebilme derecesine, güvenilirliği ise veri toplama aracıyla farklı zamanlarda yapılan ölçümlerin tutarlı olması ve aracın tesadüfi hatalardan arınmış olmasına bağlıdır (Büyüköztürk vd., 2008; Karasar, 2005). Veri toplama aracının geçerliği ve güvenilirliği kapsamında yapılanlar ve alınan önlemler Tablo 3.8.'de verilmiştir.

Tablo 3.8.

Veri Toplama Aracındaki Geçerlik ve Güvenilirlik Önlemleri

Geçerlik/ Güvenilirlik	Yapılanlar
Geçerlik	Veri toplama aracının akran tarafından kontrol edilmesi Veri toplama aracının dört uzman tarafından kontrol edilmesi Veri toplama aracının dil uzmanı tarafından kontrol edilmesi Veri toplama aracındaki soruların istenen düşünceyi içermesi
Güvenilirlik	Veri toplama aracındaki soruların araştırmanın amacı ve araştırma sorularıyla ilgili olması

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın araştırma soruları çerçevesinde elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular yer almaktadır. Alt başlıklar araştırma soruları temel alınarak oluşturulmuş ve sunulmuştur.

4.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimleri

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla; öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik istekliliği araştırılmıştır. Buna yönelik olarak elde edilen veriler Tablo 4.1.'de sunulmuştur.

Tablo 4.1.

Öğretim Üyelerinin İHAK Yürütmeye İlişkin İstekliliği

İHAK yürütme istekliliği	<i>f</i>	%
İHAK yürütmek istiyorum.	42	34.4
İHAK yürütmek istemiyorum.	80	65.6
Toplam	122	100.0

Tablo 4.1.'e göre öğretim üyelerinin %34,4'ü İHAK yürütmek istemekte, %65,6'sı ise İHAK yürütmeyi istememektedir. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarını tespit etmek amacıyla; İHAK yürütmek isteyen 42 öğretim üyesine “İHAK açmaya yönelik temel amacınız nedir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruyu 38 öğretim üyesi cevaplandırmış, 4 öğretim üyesi ise boş bırakmıştır. Alınan cevaplar içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve analiz sonucunda; bireysel amaçlar, derse yönelik amaçlar ve genel amaçlar kategorileri ortaya çıkmıştır. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarına ilişkin faktörler Tablo 4.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2.

Öğretim Üyelerinin İHAK Yürütmeye İlişkin Amaçları

Kategori	Faktörler	f
Bireysel amaçlar	Geniş kitlelere hitap etme	19
	Bilgi ve deneyimleri paylaşma	8
	Ders kaynaklarını paylaşma	4
	Alanında kendini geliştirme	4
	Alanında kendini tanıtmaya	2
	Online eğitim süreci deneyimi yaşama	2
	Zaman ve mekândan tasarruf sağlama	2
	Maddi kazanç sağlama	1
Derse yönelik amaçlar	İlgili alanda toplumu bilinçlendirme	8
	İlgili alanın gelişmesine katkıda bulunma	6
	İlgili alana yönelik olumsuz algıları yıkma	6
Toplumsal amaçlar	Eğitimde fırsat eşitliği oluşturma	4
	İletişim ve bilgi alışverişini güçlendirme	2
	İHAK uygulamalarına destek sağlama	2

Tablo 4.2. incelendiğinde öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarının daha çok bireysel yönde olduğu görülmüştür. Öğretim üyeleri bireysel amaçlara yönelik olarak, geniş kitlelere hitap etme, bilgi ve deneyimlerini paylaşma, ders kaynaklarını paylaşma ve alanında kendini geliştirme gibi faktörlere değinmişlerdir. Bu faktörlerdeki görüşlerin en fazla ifade edilme sıklığı ile geniş kitlelere hitap etme üzerinde toplandığı görülmüştür. Öğretim üyeleri derslerinin daha fazla sayıda öğrenci ile paylaşmak istediklerini vurgulamışlardır. Yine öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik olarak sıklıkla ifade ettikleri bireysel amaçlardan bir diğeri de gerek uzman oldukları konu alanlarına yönelik deneyimlerini gerekse kendilerine özgü geliştirmiş oldukları öğretimsel deneyimleri paylaşmaktır. Öğretim üyelerinin en az ifade ettikleri bireysel amacın ise maddi kazanç sağlama olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye ilişkin bireysel amaçlarına yönelik görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Mümkün olduğunca çok kişiye Kuran’ın dili olan Arapçayı öğretebilmek istiyorum.” (ÖÜ15)

“Alanımla ilgili olduğu için ve kendimi bu konuda yetkin gördüğüm için bu dersi açarak bilgi ve deneyimlerimi paylaşmak istiyorum.” (ÖÜ7)

“Öncelikle bu dersleri okutan bir öğretim üyesi olarak bu sahalarda yerli kaynakların çok zengin olmaması ve olanların da açık seçik ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı şekilde hazırlanmamış olmasıdır. Dolayısıyla mevcut kaynaklarımı paylaşarak benim bu sahada gerekli bilgiyi edinirken karşılaştığım zorlukları başkalarının çekmesini istemiyorum.” (ÖÜ61)

“Kişisel gelişim ve deneyimlerime katkı sağlayacağını düşünmem.” (ÖÜ49)

“Kendimi bu alanlarda dışarı tanıtmak istiyorum.” (ÖÜ27)

“Daha az yorularak daha kısa sürede daha fazla kişiye eğitim vermek.” (ÖÜ69)

“Daha geniş kitlelere hitap ederek para kazanmak istiyorum.” (ÖÜ51)

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye ilişkin bireysel amaçlarının yanı sıra derse yönelik amaçlarının da oldukça ön plana çıktığı görülmüştür. Öğretim üyeleri derse yönelik amaçlarının ilgili alanda toplumu bilinçlendirme, ilgili alanın gelişmesine katkı sağlama ve ilgili alana yönelik olumsuz algıları yıkma olduğunu ifade etmişlerdir. Bu faktörlerdeki görüşlerin en fazla ifade edilme sıklığı ile ilgili alanda toplumu bilinçlendirme olduğu görülmüştür. Öğretim üyeleri uzman oldukları alanda toplumu bilinçlendirmeyi amaçlarken aynı esnada o alanın gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedirler. Yine öğretim üyeleri ilgili oldukları alana yönelik olarak toplum tarafından geliştirilmiş olumsuz tutum ve yanlış yorumlamaları da değiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Öğretim üyelerinin derse yönelik amaçları incelendiğinde bu amaçların birbiriyle yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin derse yönelik amaçlarına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Bu alana yönelik olarak insanları bilinçlendirme, farkındalık oluşturma ve hastalıkların önlenmesi için bireyleri bilgilendirmek istiyorum.” (ÖÜ19)

“Birikimimi daha geniş bir kitleyle paylaşarak arıcılığın gelişimine hizmet etme.” (ÖÜ90)

“İnşaat mühendisliğinin tanıtımı amacıyla bölüm hocalarıyla işbirliği içerisinde bir tanıtım dersi açmak istiyorum. Böylelikle inşaat mühendisliği alanı tanıtılmış olacak ve özellikle bayanlarda bu mesleğe karşı olarak geliştirilmiş olan olumsuz tutumun olumluya dönüşeceğini düşünüyorum.”(ÖÜ46)

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye ilişkin bireysel ve derse yönelik amaçlarının yanı sıra toplumsal amaçlarının da olduğu tespit edilmiştir. Öğretim üyelerinin en fazla ifade ettikleri toplumsal amaç eğitimde fırsat eşitliği sağlamaktır. Öğretim üyeleri eğitimde fırsat eşitliğini sağlamanın yanı sıra, İHAK uygulamalarına destek olma ve öğrencilerle ve kendi aralarında kurdukları iletişimi güçlendirerek bilgi alışverişini arttırmayı amaçladıklarını ifade etmişlerdir. Öğretim üyelerinin toplumsal amaçlarına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Eğitimde fırsat eşitliğini güçlendirmek ve mobil eğitimi, eğitim sisteminin temel bileşenlerinden birisi haline getirmek temel amaçlarımdır.” (ÖÜ74)

“Bu alanda oluşturulan gayretlere kayıtsız kalmamak ve bu amaçla destek vermek.”(ÖÜ50)

“Öğretim üyeleri ve öğrenciler arasındaki iletişimin artması. Öğretim üyelerine ulaşarak onlarla aramızdaki bilgi alışverişini sağlamak.”(ÖÜ111)

Genel olarak bakıldığında; öğretim üyelerinin %34,4’ünün İHAK yürütmek istediği, %65,6’sının İHAK yürütmek istemediği görülmüştür. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarının bireysel amaçlar, derse yönelik amaçlar ve toplumsal amaçlar boyutlarında toplandığı ortaya çıkmıştır. Geniş kitlelere hitap etme, bilgi ve deneyimlerini paylaşma, ilgili oldukları alanda toplumu bilinçlendirme ve eğitimde fırsat eşitliği oluşturma faktörlerinin öğretim üyeleri tarafından sıklıkla ifade edildiği görülmüştür.

Öğretim üyelerine göre İHAK yürüten öğretim üyelerinde bulunması gereken özellikleri tespit etmek amacıyla öğretim üyelerine, “Sizce kimler İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs yürütmelidir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretim üyelerinden 100’ü bu soruyu cevaplandırırken 22’si boş bırakmıştır. Alınan cevaplar içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve analiz sonucunda; mesleki yeterlilik, kişisel özellikler ve konu alanı

kategorileri ortaya çıkmıştır. Öğretim üyelerine göre İHAK yürüten öğretim üyelerinde bulunması gereken özellikler 4.3.'te sunulmuştur.

Tablo 4.3.

İHAK Yürüten Öğretim Üyelerinde Bulunması Gereken Özellikler

Kategori	Faktörler	f
Mesleki yeterlilik	Alanında uzman olma	36
	Eğitim deneyimine sahip olma	20
	Teknik becerilere sahip olma	14
Kişisel özellikler	Gönüllü olma	30
	Yeterli zamana sahip olma	9
	İletişim, diksiyon ve hitabeti iyi olma	8
	Alanında tanınmış olma	6
	Kendini geliştirmeye açık ve yenilikçi olma	4
Uzmanlık alanı	Uzmanlık alanının teorik ağırlıklı olması	14
	Uzmanlık alanının toplum tarafından ilgi çekmesi	10
	Farklı alanlarda uzman olma	8

Öğretim üyelerine göre İHAK yürüten öğretim üyelerinin mesleki olarak, kişisel olarak ve uzmanlık alanına yönelik olarak bazı özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Tablo 4.3. incelendiğinde öğretim üyelerine göre İHAK yürüten öğretim üyelerinin sahip olmaları gereken özelliklerin daha çok mesleki yeterlilik yönünde olduğu görülmüştür. Öğretim üyeleri mesleki yeterliliklere yönelik olarak, alanında uzman olma, eğitim deneyimine sahip olma ve teknik becerilere sahip olma faktörlerine değinmişlerdir. Bu faktörlerdeki görüşlerin en fazla alanında uzman olma özelliği üzerinde toplandığı görülmüştür. Öğretim üyelerine göre, İHAK yürüten öğretim üyeleri alanına hâkim olmalı ve alanındaki gelişmeleri sürekli takip ederek kendini geliştirmelidir. Bunun yanı sıra öğretim üyeleri, İHAK yürütücülerinin alanlarındaki uzmanlıklarını, yapmış oldukları yayın ve projelerle kanıtlamış olmaları gerektiğini de ifade etmektedirler. Öğretim üyeleri, İHAK yürütücülerinin alanında uzman olmanın yanı sıra eğitim deneyimine sahip olmalarının da oldukça önemli olduğunu sıklıkla

ifade ederek vurgulamışlardır. Özellikle pedagojik formasyon sahibi olarak hedef kitleyi iyi analiz edebilen, derslerini farklı materyallerle zenginleştirerek dikkat çekici bir şekilde sunabilen öğretim üyelerinin İHAK yürütmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yine öğretim üyelerine göre İHAK yürütücülerinin mesleki anlamda sahip olması gereken bir diğer özellik ise teknik becerilere sahip olmadır. Öğretim üyeleri, özellikle online eğitim deneyimine sahip olma, öğretim teknolojilerini iyi kullanabilme, online eğitim ortamlarında kullanabilecek materyalleri hazırlayabilme veya temin edebilme gibi yeterliliklerin İHAK yürütebilme açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretim üyelerinin mesleki yeterliliklere yönelik görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Bir ders alanında yetkinliğini yayınları veya çalışmalarıyla ispatlanmış olan bilim adamları İHAK faaliyetlerini yürütmelidir.” (ÖÜ32)

“Alanında kendisini kanıtlanmış ve tanınan kişiler bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ40)

“Konusuna vakıf olan kişiler. Anlatacağı dersi daha önce defalarca anlatmış kişiler. Daha önce anlattığı derslerde edindiği tecrübeleri bu derslere aktarabilecek kişiler bu dersleri yürütmelidir. Öğrenci iyi analiz edebilen ve öğrencilerin çoğunlukla yaptığı hataları bilen kişiler bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ49)

“Gerek kendi uzmanlık alanında gerekse bilgisayar ve teknolojileri konusunda teknik alt yapıya sahip akademisyenler bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ25)

Öğretim üyelerine göre, İHAK yürüten öğretim üyelerinin mesleki yeterliliklerin yanı sıra kişisel olarak da sahip olmaları gereken bazı özellikler vardır. Öğretim üyeleri kişisel özellikleri ifade ederken gönüllü olma, yeterli zamana sahip olma, iletişim, diksiyon ve hitabeti iyi olma gibi faktörlere değinmişlerdir. Bu faktörlerden en fazla ifade edilme sıklığı ile gönüllü olmanın ön plana çıktığı görülmüştür. Öğretim üyeleri, topluma faydalı olma görüşüyle öğretmekten zevk alabilmenin önemli olduğunu ve bu nedenle gönüllülüğün kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu ifade etmişlerdir. Yine öğretim üyeleri tarafından sıklıkla ifade edilen bir diğer kişisel özellik ise öğretim üyelerinin yeterli zamana sahip olmaları gerektiğidir. Öğretim üyelerinin iletişim,

diksiyon ve hitabetlerinin iyi olması ve alanlarında tanınmış olmalarının da oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır. Öğretim üyeleri alanında tanınan, güzel bir diksiyon ve hitabeti olan öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının talep görmesine ve böylelikle yaygınlaşmasına katkıda bulunabileceklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla İHAK yürütecek öğretim üyelerinde bulunması gereken kişisel özelliklerin birbiriyle yakından ilişkili olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin İHAK yürütücülerinde bulunması gereken kişisel özelliklere yönelik görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Ders anlatmaya ve teknolojiyi kullanmaya aşık, gönüllü kişiler bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ85)

“Yeterli zamanı olan ve bu konuda istekli olan hocalar bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ99)

“Alanında yeterli bilgi birikimi olan, teknolojik imkânları kullanabilen, diksiyonu düzgün olan öğretim üyeleri bu dersleri vermelidir. Çünkü bu özellikler öğrenciler tarafından tercih sebebi olabilir.” (ÖÜ11)

“Kendini geliştirmeye açık olanlar, maddi desteğe ihtiyaç duymadan akademik anlamda kendini kanıtlamak isteyenler ve tüm topluma hitap eden alanlarda çalışanlar bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ27)

Öğretim üyelerine göre, İHAK yürüten öğretim üyelerinin mesleki ve bireysel özelliklerinin yanı sıra uzmanlık alanlarına yönelik olarak da bazı özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Öğretim üyeleri, İHAK yürütücülerinin uzmanlık alanlarına yönelik sahip olmaları gereken özelliklere ilişkin görüşlerini ifade ederken uzmanlık alanının teorik ağırlıklı olması, uzmanlık alanının toplum tarafından ilgi çekmesi ve farklı konu alanlarında uzman olma faktörlerine değinmişlerdir. Uzmanlık alanının teorik ağırlıklı olması gerektiğinin öğretim üyeleri tarafından en fazla ifade edilen faktör olduğu görülmüştür. Öğretim üyeleri, bu görüşe paralel olarak Sosyal Bilimler alanlarında uzman olan öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerinin daha uygun olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Öğretim üyeleri tarafından uzmanlık alanına yönelik olarak sıklıkla belirtilen bir diğer faktör ise İHAK yürütücülerinin toplum tarafından ilgi çeken konularda uzman olmaları gerektiğidir. Çünkü öğretim üyelerine göre, İHAK uygulamaları ancak bu şekilde dikkat çekerek yaygınlaşabilir. Bazı öğretim üyeleri ise İHAK uygulamalarının özel olarak, yabancı diller, ekonomi, sanat, eğitim ve bilgisayar

bilimleri gibi farklı alanlarda uzman olan öğretim üyeleri tarafından yürütülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretim üyelerinin İHAK yürütücülerinde bulunması gereken uzmanlık alanına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Teorik dersler için daha uygun bir yöntem. Uygulamalı dersler için uygun olmadığını düşünüyorum. Dolayısıyla teorik konularda uzman kişiler bu dersleri yürütmelidir.” (ÖÜ86)

“Çalışma alanı toplumun geneline hitap eden; hedef kitle problemi yaşanmayacak alanlarda çalışan kişiler ders açmalıdır.” (ÖÜ31)

“Kimliğini eğitim sürecinin bir parçası olarak teyit edebileceğimiz kişiler (akademisyenler). Ayrıca bazı eğitim alanlarında kendilerini gerçekten işinin uzmanı olduğunu teyit edebilen kişiler de bu dersleri yürütmelidir. Örneğin; keçe ustaları veya ferforje ustaları.” (ÖÜ74)

Öğretim üyelerinin İHAK yürüten öğretim üyelerinde bulunması gereken özelliklere yönelik görüşlerine genel olarak bakıldığında; mesleki yeterlilik, kişisel özellikler ve uzmanlık alanına yönelik özelliklere odaklanıldığı ortaya çıkmıştır. Alanında uzman olma, gönüllü olma, eğitim deneyimine sahip olma, teknik becerilere sahip olma ve teorik bilgilerin yoğun olduğu alanlarda uzman olma faktörlerinin öğretim üyeleri tarafından sıklıkla ifade edildiği görülmüştür.

4.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Faktörler

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde, öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerine etki edebilecek olumlu ve olumsuz faktörler incelenmiş ve elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.2.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumlu Faktörler

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde, öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerine etki edebilecek olumlu faktörler incelenmiştir. Öğretim üyelerine İHAK yürütmeye ilişkin olası olumlu faktörlerin yer aldığı maddeler verilmiş ve bu maddelere katılım seviyelerini 1 ile 6 puan arasında

belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen verilerin ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak Tablo 4.4.'te sunulmuştur.

Tablo 4.4.

İHAK Yürütmeye İlişkin Olumlu Faktörlerin Ortalama ve Standart Sapması

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
1	Üniversitemizin gerek ulusal, gerekse uluslararası ortamda tanıtımına katkı sağlayacağını düşünüyorum.	5.20	.82
2	Hayat boyu öğrenmeyi destekleyeceğini düşünüyorum.	5.05	.85
9	Üniversiteler tarafından sunulduğu için internet ortamında daha güvenilir bilgilerin yer almasını sağlayacağını düşünüyorum.	4.91	1.10
5	Bilgi kaynağı sıkıntısı yaşayan öğretim üyelerine ve öğrencilere katkı sağlayacağını düşünüyorum.	4.85	.90
6	Öğretim üyelerine derslerini tasarlama konusunda fayda sağlayacağını düşünüyorum.	4.80	1.00
18	Kendimi teknoloji kullanımı alanında geliştireceğimi düşünüyorum.	4.70	1.10
8	Öğretim üyelerinin derslerini özenerek hazırlamalarını sağlayacağını düşünüyorum.	4.69	1.09
17	Çok sayıda öğrencinin bilgilerimden faydalanması gerektiğini düşünüyorum.	4.59	1.13
3	Üniversite öğrencilerinin alacakları dersleri seçmeleri konusunda yardımcı olacağını düşünüyorum.	4.43	1.08
12	Yeni öğrenciler ve öğretim üleriyle faydalı ilişkiler geliştireceğimi düşünüyorum.	4.43	1.04
10	Pedagojik anlamda kendimi geliştireceğimi düşünüyorum.	4.39	1.15
15	Araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkı sağlayacağını düşünüyorum.	4.33	1.12

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
11	Akademisyenler için yeni bir iş alanı oluşturacağını düşünüyorum.	4.32	1.21
7	Üniversitelerdeki eğitim/öğretim seviyesini yükselteceğini düşünüyorum.	4.32	1.24
14	Kendi alanımda tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.	4.17	1.17
4	Üniversiteye aday öğrencilerin seçecekleri bölümleri belirleme konusunda yol gösterici olacağımı düşünüyorum.	4.06	1.24
13	Üniversite çapında tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.	4.00	1.24
16	Üniversitedeki pozisyonumu güçlendireceğini düşünüyorum.	3.67	1.31

Tablo 4.4. incelendiğinde; öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden en güçlü olumlu faktörün çalışılan kurumun ulusal ve uluslararası ortamda tanıtımına katkı sağlama düşüncesinin olduğu görülmüştür ($\bar{X}=5.20$, $SS=0.82$). Öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden diğer beş temel olumlu faktörün sırasıyla, hayat boyu öğrenmeyi destekleme ($\bar{X}=5.05$, $SS=0.85$), internet ortamında güvenilir bilgilerin yer almasını sağlama ($\bar{X}=4.91$, $SS=1.10$), bilgi kaynağı sıkıntısı yaşayan öğretim üyeleri ve öğrencilere katkı sağlama ($\bar{X}=4.85$, $SS=0.90$), öğretim üyelerine derslerini tasarlama konusunda fayda sağlama ($\bar{X}=4.80$, $SS=1.00$) ve teknoloji kullanımı alanında kendini geliştirme ($\bar{X}=4.70$, $SS=1.10$) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden en zayıf olumlu faktörün ise öğretim üyelerinin çalıştıkları kurumdaki pozisyonlarını güçlendirme ($\bar{X}=3.67$ $SS=1.31$) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin her bir maddeye katılım ortalamasına genel olarak bakıldığında 1’den 6’ya kadar puanlandırılan maddelere katılım düzeyinin $\bar{X}= 5.20$ ve en düşük $\bar{X}= 3.67$ puanları arasında değiştiği görülmektedir. Dolayısıyla genel olarak tüm maddelere katılım düzeyi orta seviyenin üzerindedir. Fakat öğretim üyelerinin İHAK yürütmenin

üniversite çapında tanınma ve üniversitedeki pozisyonu güçlendirmesine yönelik fikirlerinde değişkenliğin yüksek olduğu da görülmektedir.

İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin olumlu maddelere katılım düzeyleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.5.'te verilmiştir.

Tablo 4.5.

İHAK Yürütmek İsteyen ve İstemeyen Öğretim Üyelerinin Olumlu Maddelere Katılım Farkı

Madde	Grup	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Üniversitemizin gerek ulusal, gerekse uluslararası ortamda tanıtımına katkı sağlayacağını düşünüyorum.	Evet	42	5.55	.55	3.484	120	.001
	Hayır	80	5.03	.89			
Üniversiteye aday öğrencilerin seçecekleri bölümleri belirleme konusunda yol gösterici olacağını düşünüyorum.	Evet	42	4.48	.92	2.789	120	.006
	Hayır	80	3.84	1.33			
Üniversitelerdeki eğitim/öğretim seviyesini yükselteceğini düşünüyorum.	Evet	42	4.86	1.00	3.657	120	.000
	Hayır	80	4.04	1.26			
Öğretim üyelerinin derslerini özenerek hazırlamalarını sağlayacağını düşünüyorum.	Evet	42	5.00	1.10	2.325	120	.022
	Hayır	80	4.53	1.06			
Pedagojik anlamda kendimi geliştireceğimi düşünüyorum.	Evet	42	4.74	.99	2.518	120	.013
	Hayır	80	4.20	1.18			
Akademisyenler için yeni bir iş alanı oluşturacağını düşünüyorum.	Evet	42	4.64	1.08	2.174	120	.032
	Hayır	80	4.15	1.24			

Madde	Grup	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Yeni öğrenciler ve öğretim üyeleriyle faydalı ilişkiler geliştireceğimi düşünüyorum.	Evet	42	4.76	.76	2.636	120	.009
	Hayır	80	4.25	1.13			
Üniversite çapında tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.	Evet	42	4.67	1.16	4.657	120	.000
	Hayır	80	3.65	1.14			
Kendi alanımda tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.	Evet	42	4.74	1.01	4.122	120	.000
	Hayır	80	3.88	1.14			
Üniversitedeki pozisyonumu güçlendireceğini düşünüyorum.	Evet	42	4.33	1.16	4.310	120	.000
	Hayır	80	3.33	1.26			
Çok sayıda öğrencinin bilgilerimden faydalanması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	42	4.93	.87	2.454	120	.016
	Hayır	80	4.41	1.21			
Kendimi teknoloji kullanımı alanında geliştireceğimi düşünüyorum.	Evet	42	5.05	.99	2.559	120	.012
	Hayır	80	4.53	1.11			

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Üniversitemizin gerek ulusal, gerekse uluslararası ortamda tanıtımına katkı sağlayacağını düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}$ =5.55), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}$ =5.03) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=3.484$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Üniversiteye aday öğrencilerin seçecekleri bölümleri belirleme konusunda yol gösterici olacağımı düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}$ =4.48), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}$ =3.84) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}= 2.789$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Üniversitelerdeki eğitim/öğretim seviyesini yükselteceğini düşünüyorum.” maddesine

katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.86$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.04$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=3.657$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Öğretim üyelerinin derslerini özenerek hazırlamalarını sağlayacağını düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=5.00$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.53$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=2.325$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Pedagojik anlamda kendimi geliştireceğimi düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.74$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.20$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=2.518$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Akademisyenler için yeni bir iş alanı oluşturacağını düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.64$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.15$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=2.174$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Yeni öğrenciler ve öğretim üyeleriyle faydalı ilişkiler geliştireceğimi düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.76$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.25$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=2.636$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Üniversite çapında tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.67$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=3.65$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=4.657$, $p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Kendi alanımda tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.74$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=3.88$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=4.122, p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Üniversitedeki pozisyonumu güçlendireceğini düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.33$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=3.33$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=4.310, p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Çok sayıda öğrencinin bilgilerimden faydalanması gerektiğini düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=4.93$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.41$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=2.454, p<.05$).

Tablo 4.5. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Kendimi teknoloji kullanımı alanında geliştireceğimi düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=5.05$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.53$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=2.559, p<.05$).

Genel olarak bakıldığında; İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin olumlu maddelere katılım seviyelerinin belirli noktalarda farklılaştığı görülmektedir. Öğretim üyelerinin kurumlarının ve kendilerinin tanınırlığını artırma, bireysel kariyerlerini destekleme, mesleki becerilerini geliştirme ve başkalarının kendi bilgilerine olan ihtiyacını ön plana çıkarmaya yönelik maddelere katılım seviyeleri farklılaşmaktadır. İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin bu maddelere katılım seviyelerinin daha yüksektir. Ancak öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının eğitim öğretime ve araştırma faaliyetlerine katkısına yönelik maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmektedir.

4.2.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumsuz Faktörler

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde, öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerine etki edebilecek olumsuz faktörler incelenmiştir. Öğretim üyelerine İHAK yürütmeye ilişkin olası olumsuz faktörlerin yer aldığı maddeler verilmiş ve bu maddelere katılım seviyelerini 1 ile 6 puan arasında belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen verilerin ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak Tablo 4.6.'da sunulmuştur.

Tablo 4.6.

İHAK yürütmeye ilişkin olumsuz faktörlerin ortalama ve standart sapması

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
1	Yeterli zamana sahip değilim.	4.02	1.29
8	Bana ait olmayan materyalleri İHAK'larda paylaşmam halinde telif haklarının nasıl sağlanacağı konusunda sorun yaşayacağımı düşünüyorum.	3.66	1.52
14	Bir İHAK vermek için öğretim tasarımı alanında daha yetkin olmam gerektiğini düşünüyorum.	3.48	1.46
5	Gerekli maddi teşvikin olmayacağını düşünüyorum.	3.27	1.40
7	Ders kaynaklarımı İHAK'larda paylaşmam halinde aşırı macılığın (intihal) artacağını düşünüyorum.	3.25	1.36
13	Bir İHAK vermek için o alanda daha yetkin olmam gerektiğini düşünüyorum.	3.12	1.49
3	Dijital (sayısal) ortamda materyal geliştirebilmek için gerekli teknik becerilere sahip değilim.	2.98	1.44
2	Dijital (sayısal) ortamda kullanabilecek yeterli materyale sahip değilim.	2.98	1.39
9	Üniversite yönetiminin desteğinin olmayacağını düşünüyorum.	2.51	1.26

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
12	İHAK uygulamalarının ilgi görmeyeceğini düşünüyorum.	2.34	1.23
4	Gerekli teknik donanım (bilgisayar, tarayıcı vb.) sahip değilim.	2.17	1.25
10	Üniversitemde yeterli teknik altyapının olmadığını düşünüyorum.	2.07	1.08
6	Rekabetin yüksek olduğu bir ortamda sahip olduğum birikimleri herkesle paylaşmanın risk olduğunu düşünüyorum.	2.03	1.10
11	İHAK uygulamalarının kimseye faydalı olmayacağını düşünüyorum.	1.84	1.05

Tablo 4.6. incelendiğinde; öğretim üyelerini İHAK yürütmelerini olumsuz etkileyebilecek en güçlü unsurun yeterli zamana sahip olmama ($\bar{X}=4.02$, $SS=1.29$) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini olumsuz etkileyebilecek diğer beş temel unsurun sırasıyla, materyal paylaşımında telif hakkı sorunu yaşayacağını düşünme ($\bar{X}=3.66$, $SS=1.52$), öğretim tasarımı alanında daha yetkin olması gerektiğini düşünme ($\bar{X}=3.48$, $SS=1.46$), maddi teşvikin olmayacağını düşünme ($\bar{X}=3.27$, $SS=1.40$), intihalin artacağını düşünme ($\bar{X}=3.25$, $SS=1.36$) ve alanında daha yetkin olması gerektiğini düşünme ($\bar{X}=3.12$, $SS=1.49$) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerini İHAK yürütmelerini etkileyebilecek en zayıf olumsuz unsurun ise İHAK uygulamalarının kimseye faydalı olmayacağını düşünme ($\bar{X}=1.84$, $SS=1.05$) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin her bir maddeye katılım ortalamasına genel olarak bakıldığında 1'den 6'ya kadar puanlandırılan maddelere katılım düzeyinin $\bar{X}= 4.02$ ve en düşük $M= 1.84$ puanları arasında değiştiği görülmektedir. Dolayısıyla maddelere katılım düzeyinin bir kısmı orta seviyenin üzerinde iken bir kısmı orta seviyenin altındadır. Fakat öğretim üyelerinin materyal paylaşımında telif hakkı sorunu yaşama ve alanında daha uzman olması gerektiği gibi konulara yönelik fikirlerinde değişkenliğin yüksek olduğu da görülmektedir.

İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin olumsuz maddelere katılım düzeyleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.7.'de verilmiştir.

Tablo 4.7.

İHAK Yürütmek İsteyen ve İstemeyen Öğretim Üyelerinin Olumsuz Maddelere Katılım Farkı

Madde	Grup	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Yeterli zamana sahip değilim.	Evet	42	3.67	1.28	-2.212	120	.029
	Hayır	80	4.20	1.26			
Dijital (sayısal) ortamda kullanabilecek yeterli materyale sahip değilim.	Evet	42	2.62	1.43	-2.138	120	.035
	Hayır	80	3.18	1.33			
Dijital (sayısal) ortamda materyal geliştirebilmek için gerekli teknik becerilere sahip değilim.	Evet	42	2.50	1.44	-2.766	120	.007
	Hayır	80	3.24	1.38			
İHAK uygulamalarının kimseye faydalı olmayacağını düşünüyorum.	Evet	42	1.50	.80	-2.630	120	.010
	Hayır	80	2.01	1.12			
İHAK uygulamalarının ilgi görmeyeceğini düşünüyorum.	Evet	42	2.02	1.12	-2.112	120	.037
	Hayır	80	2.51	1.26			

Tablo 4.7. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Yeterli zamana sahip değilim.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}$ =3.67), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}$ =4.20) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)} = -2.212$, $p < .05$).

Tablo 4.7. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Dijital (sayısal) ortamda kullanabilecek yeterli materyale sahip değilim.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}$ =2.62), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım

ortalamlarından ($\bar{X}=3.18$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=-2.138, p<.05$).

Tablo 4.7. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Dijital (sayısal) ortamda materyal geliştirebilmek için gerekli teknik becerilere sahip değilim.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=2.50$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=3.24$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=-2.766, p<.05$).

Tablo 4.7. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Dijital (sayısal) ortamda materyal geliştirebilmek için gerekli teknik becerilere sahip değilim.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=1.50$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=2.01$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=-2.630, p<.05$).

Tablo 4.7. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “İHAK uygulamalarının ilgi görmeyeceğini düşünüyorum.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=2.02$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=2.51$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}=-2.112, p<.05$).

Genel olarak bakıldığında; İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin olumsuz maddelere katılım seviyelerinin belirli noktalarda farklılaştığı görülmektedir. Öğretim üyelerinin yeterli zaman ve materyale sahip olmama ve materyal geliştirme noktasında gerekli teknik becerilere sahip olmama konusuna yönelik maddelere katılım seviyeleri farklılaşmaktadır. Aynı şekilde öğretim üyelerinin İHAK’ların faydalı olmadığı ve ilgi görmeyeceğine yönelik maddelere katılım seviyelerinin de farklılaştığı görülmektedir. İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin bu maddelere katılım seviyeleri daha yüksektir. Ancak öğretim üyelerinin materyal paylaşımı, kurumsal destek ve mesleki yeterlilik konularına yönelik olumsuz maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmektedir.

4.3. Öğretim Üyelerini İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Vermeye Teşvik Edilmelerine Yönelik Beklentileri

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde, öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye teşvik edilebilmeleri için neler yapılması gerektiği incelenmiştir. Öğretim üyelerine İHAK yürütmeleri için ne tür teşvikler sağlanması gerektiğine yönelik unsurların yer aldığı maddeler verilmiş ve bu maddelere katılım seviyelerini 1 ile 6 puan arasında belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen verilerin ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak Tablo 4.8.'de sunulmuştur.

Tablo 4.8.

Öğretim Üyelerini İHAK Yürütmeye Teşvik Etmek İçin Yapılması Gereken Faktörlerin Ortalama ve Standart Sapması

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
9	Vereceğim İHAK üniversitemin oluşturduğu bir platform (öğretim yönetim sistemi) aracılığıyla yürütülmelidir.	5.15	.80
6	İHAK açılabilmesi için kullanımı kolay bir platform (öğretim yönetim sistemi) sağlanmalıdır.	5.15	.86
5	Öğretim üyelerine kendi dersleri ile ilgili İHAK açabilmeleri için eğitimler verilmelidir.	5.03	.93
8	İHAK'larda paylaştığım ders kaynakları aşırı macılığa (intihale) karşı korunmalıdır.	5.00	1.24
4	Üniversitelerde fakültelere ya da rektörlüğe bağlı İHAK açmayı destekleyici merkezler kurulmalıdır.	4.93	.93
2	Öğretim üyelerine kendi dersleri ile ilgili İHAK açmaları için donanımsal destek (bilgisayar, tarayıcı vb.) sağlanmalıdır.	4.88	.91
10	İHAK açmayı teşvik edici ödüller verilmelidir.	4.77	1.19
1	Öğretim üyelerinin kendi dersleri ile ilgili İHAK açmaları için maddi destek sağlanmalıdır.	4.74	.96

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
3	Öğretim üyelerinin kendi dersleri ile ilgili İHAK açma çabaları akademik yükseltme kriterleri arasına alınmalıdır.	3.99	1.59
7	İHAK açma zorunlu olmalıdır.	2.02	1.05

Tablo 4.8. incelendiğinde; öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik edebilmek için yapılması gerekenler arasında en güçlü faktörlerin İHAK uygulamalarının çalıştıkları kurumun sağladığı bir platform (öğretim yönetim sistemi) aracılığıyla yürütülmesi ($\bar{X}$ =5.15, SS=0.80) ve kullanımı kolay bir platform (öğretim yönetim sistemi) sağlanması ($\bar{X}$ =5.15, SS=0.86) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik edebilmek için yapılabilecek diğer dört temel unsurun sırasıyla, İHAK yürütmeye ilişkin eğitimler verilmesi ($\bar{X}$ =5.03, SS=0.93), paylaşılan ders kaynaklarının intihale karşı korunması ($\bar{X}$ =5.00, SS=1.24), çalışılan kurumlarda rektörlüğe veya fakülteye bağlı İHAK açmayı destekleyici merkezler kurulması ($\bar{X}$ =4.93, SS=0.93) ve donanımsal destek sağlanması ($\bar{X}$ =4.88, SS=0.91) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik edebilmek için yapılabilecek en zayıf faktörün ise İHAK uygulamalarını yürütmenin zorunlu hale getirilmesi ($\bar{X}$ =2.02, SS=1.05) olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin her bir maddeye katılım ortalamasına genel olarak bakıldığında 1’den 6’ya kadar puanlandırılan maddelere katılım düzeyinin $\bar{X}$ = 5.15 ve en düşük $\bar{X}$ = 2.02 puanları arasında değiştiği görülmektedir. Genel olarak bakıldığında öğretim üyelerinin maddelere katılım düzeyi, orta seviyenin üzerindedir. Fakat öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının akademik yükseltme kriterleri arasına alınması ve İHAK’larda paylaşılan kaynakların aşırı macılığa karşı korunması gerektiği gibi konulara yönelik fikirlerinde değişkenliğin yüksek olduğu da görülmektedir.

İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin, İHAK yürütmeye teşvik edilebilmeleri için yapılması gerekenlere yönelik maddelere katılım düzeyleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.9.’da verilmiştir.

Tablo 4.9.

İHAK Yürütmek İsteyen ve İstemeyen Öğretim Üyelerinin Teşvik Edici Maddelere Katılım Farkı

Madde	Grup	N	$\bar{X}$	SS	t	sd	p
Öğretim üyelerinin kendi dersleri ile ilgili İHAK açma çabaları akademik yükseltme kriterleri arasına alınmalıdır.	Evet	42	4.52	1.33	2.763	120	.007
	Hayır	80	3.71	1.64			
Üniversitelerde fakültelere ya da rektörlüğe bağlı İHAK açmayı destekleyici merkezler kurulmalıdır.	Evet	42	5.17	.76	2.101	120	.038
	Hayır	80	4.80	.99			
İHAK açma zorunlu olmalıdır.	Evet	42	2.38	1.17	2.853	120	.005
	Hayır	80	1.83	.94			
İHAK açmayı teşvik edici ödüller verilmelidir.	Evet	42	5.21	1.09	3.086	120	.003
	Hayır	80	4.54	1.18			

Tablo 4.9. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Öğretim üyelerinin kendi dersleri ile ilgili İHAK açma çabaları akademik yükseltme kriterleri arasına alınmalıdır.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}$ =4.52), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}$ =3.71) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}= 2.763$, $p<.05$).

Tablo 4.9. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “Üniversitelerde fakültelere ya da rektörlüğe bağlı İHAK açmayı destekleyici merkezler kurulmalıdır.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}$ =5.17), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}$ =4.80) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}= 2.101$, $p<.05$).

Tablo 4.9. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “İHAK açma zorunlu olmalıdır.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=2.38$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=1.83$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}= 2.853, p<.05$).

Tablo 4.9. incelendiğinde İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin “İHAK açmayı teşvik edici ödüller verilmelidir.” maddesine katılım ortalamalarının ($\bar{X}=5.21$), İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin katılım ortalamalarından ($\bar{X}=4.54$) anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(120)}= 3.086, p<.05$).

Genel olarak bakıldığında; İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin teşvik edici maddelere katılım seviyelerinin belirli noktalarda farklılaştığı görülmektedir. Öğretim üyelerinin İHAK yürütme faaliyetlerinin akademik yükseltme kriterleri arasına alınması, ödüllendirilmesi ve zorunlu hale getirilmesine yönelik maddelere katılım seviyelerinin farklılaştığı görülmektedir. Aynı şekilde üniversitelerde İHAK açmayı destekleyici kurumların kurulmasına yönelik maddelere katılım seviyeleri farklılık göstermektedir. İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin bu maddelere katılım seviyeleri daha yüksektir. Ancak öğretim üyelerinin İHAK yürüten öğretim üyelerine maddi, donanımsal ve bilgilendirme desteği verilmesine yönelik maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmektedir.

Öğretim üyelerine göre kendilerinin İHAK yürütmeye teşvik edilebilmeleri için neler yapılması gerektiğini belirlemek amacıyla “*Sizce öğretim üyelerini İHAK açmaya teşvik etmek için neler yapılmalıdır?*” şeklinde bir açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu soruyu 122 öğretim üyesinden 54’ü yanıtlamış diğer 58’i ise boş bırakmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve analiz sonucunda; öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye teşvik edilmelerine yönelik 7 faktörün ön plana çıktığı görülmüştür. Her bir faktör ve tekrar edilme sıklığı Tablo 4.10.’da verilmiştir.

Tablo 4.10.

Öğretim Üyelerini İHAK Yürütmeye Teşvik Etmek İçin Yapılması Gerekenler

Faktörler	<i>f</i>
Sistemin tanıtımı yapılmalıdır.	25
Maddi destek sağlanmalıdır.	16
Teknik destek sağlanmalıdır.	10
İHAK yürütme akademik yükselme kriterleri arasına alınmalıdır.	8
Ödüllendirme yapılmalıdır.	7
Kurs tasarımında öğretim üyelerinin görüşleri dikkate alınmalıdır.	6
Bilim, sanat ve düşünce hürriyeti koruma altına alınmalıdır.	1
Beden dili ve sahne performansı eğitimi sağlanmalıdır.	1

Tablo 4.10.'da incelendiğinde öğretim üyeleri tarafından en fazla ifade edilen faktör, İHAK sisteminin tanıtımının yapılması gerektiğidir. Öğretim üyelerine göre İHAK'ların ne olduğunun, nasıl yürütüldüğünün ve İHAK yürütmenin getirilerinin neler olabileceği konusunda iyi bir bilgilendirme yapılmalıdır. Öğretim üyeleri, bu bilgilendirme faaliyetlerinin üniversite çapında veya fakülte çapında düzenlenebilecek seminerler aracılığıyla yapılabileceği gibi birebir öğretim üyeleri ile görüşmeler düzenlenerek de yapılabileceğini ifade etmişlerdir. Kendilerinin bilgilendirilmesinin yanı sıra öğrencilerin de bilgilendirilmesi gerektiğini vurgulayan öğretim üyeleri, bu sayede İHAK uygulamalarında daha fazla hedef kitleye ulaşabileceklerini vurgulamışlardır.

Öğretim üyeleri tarafından sıkça ifade edilen bir diğer teşvik edici unsur ise maddi destektir. Öğretim üyelerine göre, İHAK uygulamaları ekstra zaman ve emek gerektirdiği için maddi destek sağlanmalıdır. Yine öğretim üyeleri tarafından sıklıkla belirtilen unsurlardan bir diğeri de teknik destektir. Öğretim üyeleri teknoloji kullanımında herkesin yeterli olmayabileceğini vurgulamışlar ve bu nedenle İHAK uygulamalarının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için gerek platformun kullanımında

gerekse ders materyallerinin hazırlığında destek sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

İHAK yürütme girişimlerinin akademik yükseltme kriterleri arasına alınması da öğretim üyeleri tarafından sıklıkla ifade edilen faktörlerden biridir. Öğretim üyeleri, özellikle akademik yükselme çalışmalarından dolayı çok yoğun olduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumun İHAK yürütme girişimlerini engelleyebileceğini ve bu nedenle yapmış oldukları İHAK uygulamalarının kendilerine akademik yükselme anlamında bir getirisinin olması gerektiğini vurgulamışlardır. Yine öğretim üyeleri aynı doğrultuda, kendilerinin İHAK yürütmeye teşvik edilebilmeleri için ödül sisteminin geliştirilmesinin de etkili olabileceğini ifade etmişlerdir.

Öğretim üyeleri tarafından ifade edilen faktörlerden bir diğeri de İHAK uygulamalarının tasarım sürecine öğretim üyelerinin dâhil edilmesi gerektiğidir. Öğretim üyelerine göre İHAK uygulamalarında sistem esnek olmalı ve öğretim üyelerinin görüşleri doğrultusunda şekillendirilebilmelidir. Öğretim üyeleri ayrıca bilim, sanat ve düşünce hürriyetinin koruma altına alınması gerektiğini ve beden dili ve sahne performansına yönelik eğitimler verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretim üyelerinin kendilerinin İHAK yürütmeye teşvik edilebilmeleri için yapılması gerekenlere yönelik görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

“Birçok öğretim üyesinin İHAK hakkında bilgilendirilmesi ve bu konuda farkındalık yaratılmasına ilişkin ihtiyaç olduğu açıktır. Bu nedenle özellikle her fakültede ayrı ayrı bilgilendirme ve seminerlerin yapılması gerekmektedir.”(ÖÜ25)

“Program hakkında yeterli bilgilendirme yapılmalıdır. Sadece öğretim üyeleri değil öğrenciler de bilgilendirilerek yeterince arz yaratılmalıdır.”(ÖÜ62)

“Bu dersleri açmak isteyen öğretim üyeleri özellikle maddi destekle birlikte teknik alt yapı yönünden desteklenmelidir.”(ÖÜ70)

“Akademik yükseltmeler için oluşturulan kriterlere bu dersleri yürütmeye yönelik maddeler de eklenmelidir. Bu derslere yönelik yapılan yayınların ve derslerin akademisyenler için puanlarının arttırılmasını sağlamalıdır.”(ÖÜ74)

“Bu uygulamalarda açılan derslerden sağlanan başarı ödüllendirilmelidir.”(ÖÜ32)

“Öncelikle sistem ve uygulama biçimleri hakkında detaylı bilgi verilmelidir. Sistem katı olmamalı ve dersin içeriği hazırlanırken öğretim üyesinin anlatım biçimine göre esneklik sağlanmalıdır. Sistem oluşturulurken öğretim üyesinin de görüşleri alınmalıdır. Sistem muğlak olmamalı ve yol haritası sunulmalıdır.”(ÖÜ50)

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeleri için ne tür teşvikler sağlanması gerektiğine yönelik görüşlerinin sistemin tanıtımının yapılması, maddi destek sağlanması ve teknik destek sağlanması faktörleri üzerinde toplandığı görülmüştür. Yine İHAK yürütme faaliyetlerinin akademik yükseltme kriterleri arasına alınması ve ödüllendirme sisteminin geliştirilmesi gerektiği görüşlerinin öğretim üyeleri tarafından sıklıkla ifade edildiği görülmüştür.

4.4. Bulguların Özeti

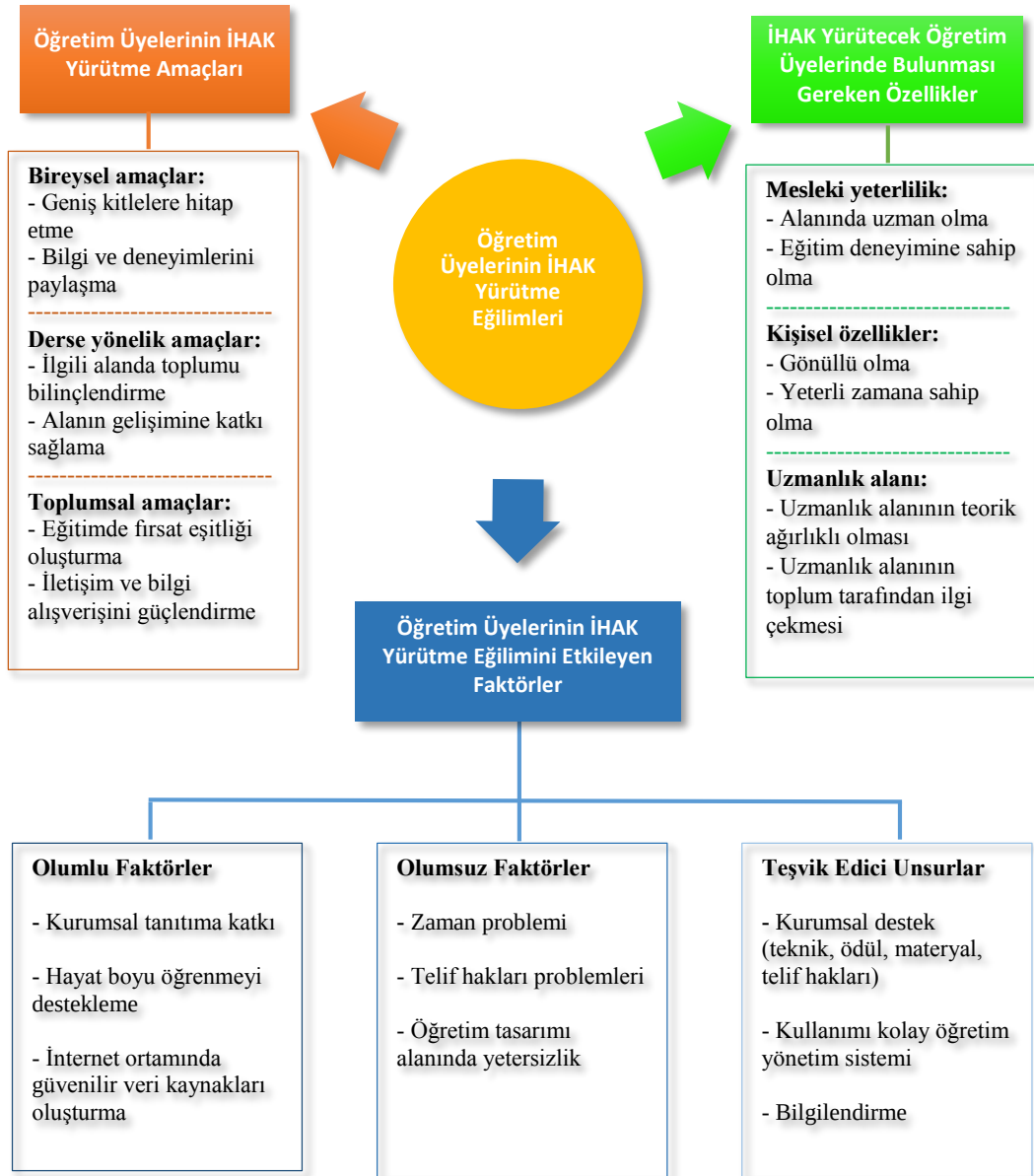
Genel olarak bulgular özetlendiğinde; öğretim üyelerinin %34,4'ünün İHAK yürütmek istediği, %65,6'sının İHAK yürütmek istemediği görülmüştür. Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarının geniş kitlelere hitap etme, bilgi ve deneyimlerini paylaşma, ilgili oldukları alanda toplumu bilinçlendirme ve eğitimde fırsat eşitliği oluşturma gibi faktörler üzerinde toplandığı görülmüştür. Öğretim üyelerinin, İHAK yürüten öğretim üyelerinde alanında uzman olma, gönüllü olma, eğitim deneyimine sahip olma ve teknik becerilere sahip olma gibi özelliklerin bulunması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini en fazla etkileyen olumlu faktörlerin kurumsal tanıtıma katkı sağlama, hayat boyu öğrenmeyi destekleme ve internet ortamında güvenilir bilgi kaynaklarının yer almasını sağlama olduğu görülmüştür. İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin kurumlarının ve kendilerinin tanınırlığını

artırma, bireysel kariyerlerini destekleme, mesleki becerilerini geliştirme ve başkalarının kendi bilgilerine olan ihtiyacını ön plana çıkarmaya yönelik olumlu faktörlere katılım seviyelerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak İHAK yürütmek isteyen ve istemeyen öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının eğitim öğretime ve araştırma faaliyetlerine katkısına yönelik maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini en fazla etkileyen olumsuz faktörlerin yeterli zamana sahip olmama, materyal paylaşımında telif hakkı sorunu yaşayacağını düşünme ve öğretim tasarımı alanında daha yetkin olması gerektiğini düşünme olduğu görülmüştür. İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin yeterli zaman ve materyale sahip olmama ve materyal geliştirme noktasında gerekli teknik becerilere sahip olmama konusuna yönelik maddelere katılım seviyelerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak İHAK yürütmek isteyen ve istemeyen öğretim üyelerinin materyal paylaşımı, kurumsal destek ve mesleki yeterlilik konularına yönelik olumsuz maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik teşvik beklentileri teknik altyapı ve bilgilendirme içeren kurum desteği üzerinde toplanmıştır. Bunların yanı sıra İHAK yürütme faaliyetlerinin akademik yükseltme kriterleri arasına alınması ve ödüllendirme sisteminin geliştirilmesi gerektiği görüşlerinin öğretim üyeleri tarafından sıklıkla ifade edildiği görülmüştür. İHAK yürütmek isteyen öğretim üyelerinin İHAK yürütme faaliyetlerinin akademik yükseltme kriterleri arasına alınması, ödüllendirilmesi, zorunlu hale getirilmesi ve İHAK açmayı destekleyici merkezler kurulmasına yönelik maddelere katılım seviyelerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak İHAK yürütmek isteyen ve istemeyen öğretim üyelerinin İHAK yürüten öğretim üyelerine maddi, donanımsal ve bilgilendirme desteği verilmesine yönelik maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Bulgular genel olarak Şekil 4.1.'de özetlenmiştir.

Şekil 4.1. Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimleri

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerinin ve bu eğilimleri etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile İHAK teşviklerine yönelik beklentileri araştırılmıştır. Kesitsel tarama araştırması yöntemi kullanılan çalışma, 122 öğretim üyesinden anket yoluyla toplanan verilerden faydalanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçların alan yazın ışığında yorumlanması ve benzer çalışmaların sonuçları açısından değerlendirilmesi yer almaktadır. Bu çalışmanın bulguları yorumlanırken çalışma grubunda yer alan öğretim üyelerinin büyük bir kısmının daha önce bir İHAK yürütmemesi sınırlılığı göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak bu sınırlılığın İHAK yürütmenin önündeki engellerin ortaya çıkarılması açısından bir avantaj olarak düşünülebileceği de göz ardı edilmemelidir.

5.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimleri

Çalışma sonucunda, çalışmaya katılan öğretim üyelerinin %34,4'ünün İHAK yürütmek istediği, %65,6'sının ise İHAK yürütmek istemediği ortaya çıkmıştır. İHAK yürütmek isteyen öğretim üyesi oranının, İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerine göre az olması farklı sebeplerle açıklanabilir. İHAK uygulamalarının ülkemizde yeni yeni uygulamaya başlanmış olması ve dolayısıyla öğretim üyelerinin İHAK'lara yönelik yeterince bilgiye sahip olmaması bu sebeplerden biri olarak düşünülebilir. Nitekim öğretim üyeleri, İHAK uygulamalarına yönelik yeterli düzeyde bilgilendirme yapılmasının bu uygulamaları yürütme noktasında güçlü bir teşvik unsuru olabileceğini belirtmişlerdir.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik temel amaçlarının geniş kitlelere hitap ederek ders kaynaklarını, bilgi ve deneyimlerini paylaşma ve uzman olduğu alanda

kendini geliştirerek hem toplumu bilinçlendirme hem de ilgili alanın gelişimine katkı sağlama olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca paralel olarak öğretim üyelerinin, İHAK'ların bilgi kaynağı sıkıntısı yaşayan öğrenci ve öğretim üyelerine fayda sağlamaya yönelik olumlu özelliklerinin belirtildiği maddelere katılımlarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretim üyelerinin bu amaçlarının, İHAK'ların daha fazla öğrenciye ulaşarak bilgi paylaşımında bulunma olanağı sağlaması sayesinde öğretim üyelerinin hem kendi alanlarında hem de çalıştıkları kurumda tanınırlıklarını artırmasından etkilendiği düşünülebilir (Kolowich, 2013). Nitekim öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik hedefleri arasında, uzman olunan alanda tanınırlığı artırma da yer almaktadır.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik amaçlarının arasında toplumsal anlamda eğitimde fırsat eşitliği oluşturma da yer aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçla ilişkili olarak öğretim üyelerinin, İHAK'ların hayat boyu öğrenmeyi destekleme özelliğine yönelik olumlu maddeye katılımlarının da yüksek olduğu görülmektedir. İHAK uygulamalarının eğitim seviyeleri ne olursa olsun isteyen herkesin yükseköğretim seviyesinde kurslara katılarak eğitim almalarına olanak sağlama özelliği (Peter ve Deimann, 2013; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014), eğitimde fırsat eşitliği oluşturarak hayat boyu öğrenmeyi destekler niteliktedir. Dolayısıyla öğretim üyelerinin İHAK yürüterek bu amaçlarına ulaşabilecekleri düşünülebilir. İncelenen çalışmalarda, öğretim üyelerinin eğitimde fırsat eşitliği oluşturarak hayat boyu öğrenmeyi desteklemeye yönelik amaçlarının “fedâkarlık” duygusuyla ilişkilendirildiği görülmüştür (Hew ve Cheung, 2014; Kolowich, 2013).

Öğretim üyelerine göre, İHAK yürütecek öğretim üyelerinin alanında uzman, tecrübeli ve teknik becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Nitekim öğretim üyelerinin bu görüşlerine paralel olarak İHAK'ların kurs verilen alanda, öğretim tasarımı alanında ve teknoloji kullanımı alanında yetkin olunmasını gerektiğine yönelik maddelere katılımlarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. İncelenen çalışmalarda da öğretim üyelerinin bu görüşlerini destekler sonuçlara rastlanmıştır. Kassabian (2014) İHAK uygulamalarına katılan öğrencilerin çoğunlukla alanında uzman ve tanınmış öğretim üyelerinden kurs alma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Gerber (2014) ve Teprechuk (2013) ise İHAK uygulamalarına teknolojiyi eğitime entegre etmenin önemini vurgulamışlardır. Dolayısıyla İHAK yürütecek öğretim üyelerinin alanında uzman,

tecrübeli ve teknik becerilere sahip olmaları, öğrenci katılımını artırarak öğretim üyelerinin motivasyonlarını arttırabileceği gibi kursların sağlıklı bir şekilde ilerlemesini de sağlayabilir.

Öğretim üyelerine göre, İHAK uygulamaları yeterli zamana sahip, gönüllü ve iletişim becerileri iyi olan öğretim üyeleri tarafından yürütülmelidir. Öğretim üyelerinin bu görüşleri, İHAK'ların yürütülmesinde zaman faktörünü güçlü bir olumsuz unsur olarak görmeleri ve İHAK uygulamalarının zorunlu hale getirilmesini uygun bir teşvik unsuru olarak görmemeleriyle örtüşmektedir. Bu sonuç, İHAK uygulamalarının oldukça fazla zaman ve emek gerektirmesiyle açıklanabilir (Hollands ve Tirthali, 2014; Teplechuk, 2013). Anderson, Schwager ve Kerns (2006) tablet bilgisayarların yükseköğretim kurumlarında kullanımına yönelik olarak yapmış oldukları çalışmada teknoloji kabulünde gönüllüğünün esas olduğunu ifade etmişlerdir. Öte yandan incelenen çalışmalarda İHAK yürütecek öğretim üyelerinin iletişim becerilerinin iyi olması gerektiğine yönelik görüşlere de rastlanmıştır. Bali (2013) ve Conole (2013) yaptıkları çalışmalarda İHAK uygulamalarının uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesi ve bu kurslarda çok sayıda öğrenciye hitap edilmesi nedeniyle öğrencilerle etkili bir iletişim sürecinin sağlanması gerektiğine değinmişlerdir. Bu nedenle öğretim üyelerinin etkili iletişim becerilerine sahip olması gerektiği gibi öğrencilerle farklı iletişim kanalları aracılığıyla iletişim kurabilmek için kendini geliştirmeye ve yeniliklere açık olmaları gerektiği düşünülebilir.

Öğretim üyelerine göre, İHAK yürütecek öğretim üyelerinin uzmanlık alanlarının teorik ağırlıklı olması ve toplum tarafından ilgi çekmesi gerekmektedir. Chengjie (2015) yaptığı çalışmada yüzyüze iletişim, grup çalışması ve laboratuvar çalışması gibi uygulamalar gerektiren alanlarda uzman olan eğitimcilerin uzaktan eğitim uygulamalarında zorlandıklarını tespit etmiştir. Öğretim üyelerinin İHAK yürütülecek konu alanının teorik ağırlıklı olması gerektiğine yönelik görüşleri bu zorluklarla ilişkilendirilebilir. Öte yandan öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının toplum tarafından ilgi çeken konularda yürütülmesine ilişkin görüşleri ise katılımcı talebiyle ilişkilendirilebilir. İncelenen çalışmalarda öğretim üyeleri için kurslara katılan öğrenci sayısının fazla olmasının güçlü bir motivasyon unsuru olduğu belirtilmiştir (Hollands ve Tirthali, 2014; Kassabian, 2014). Dolayısıyla toplum tarafından ilgi çeken konulara yönelik İHAK uygulamalarına talebin fazla olacağı düşünülebilir.

5.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Faktörler

5.2.1. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumlu Faktörler

Çalışma sonucunda öğretim üyelerini İHAK yürütmeye yönlendiren en güçlü olumlu faktörün kurum aidiyeti olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretim üyeleri, İHAK uygulamalarını yürüterek çalıştıkları kurumun ulusal ve uluslararası alanda tanıtımına katkı sağlayabileceklerini düşünmektedirler. Nitekim incelenen çalışmalarda, İHAK uygulamalarının kurumların tanıtımlarına katkı sağladığı ve böylelikle kurumların eğitim yelpazelerini geliştirme olanağı bulabildiklerine ilişkin bulgulara rastlanmıştır (Hollands ve Tirthali (2014).

Öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının hayat boyu öğrenmeyi destekleyeceğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçla ilişkili olarak öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye yönelik amaçlarından birinin de eğitimde fırsat eşitliği sağlamak olduğu görülmüştür. Nitekim incelenen çalışmalara göre günümüzde bireylerin eğitimden beklentileri değişmekte ve hayat boyu öğrenme istekleri artmaktadır (Belanger ve Thornton, 2013; Hollands ve Tirthali, 2014). İncelenen çalışmalarda da İHAK uygulamalarında katılımcılara yönelik herhangi bir ön koşul aranmadığı ve böylelikle her yaştan her kesimden bireylere hayat boyu öğrenme olanağı sağladığı ifade edilmektedir (Peter ve Deimann, 2013; Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza, vd., 2014). Dolayısıyla İHAK uygulamalarının bu yönünün, öğretim üyeleri tarafından eğitimde değişen talebe karşılık vermek adına uygun bulunduğu düşünülebilir.

Öğretim üyeleri, İHAK uygulamalarında kullanılan kaynakların internet ortamında daha güvenilir bilgilerin yer almasını sağlayacağını ve bu kaynakların ihtiyaç duyan herkese faydalı olacağını düşünmektedirler. İHAK uygulamaları genellikle tanınmış üniversitelerin başarılı öğretim üyeleri tarafından yürütülmektedir (Kassabian, 2014). Bu durum öğretim üyelerinde, İHAK uygulamalarında kullanılan kaynakların güvenilir olacağına ilişkin bir algı oluşturabilir. Bunun yanı sıra öğretim üyelerindeki bu algı İHAK uygulamalarının geniş kitlelere hitap etmesinden dolayı kaynaklardaki

herhangi bir hatanın daha kolay tespit edilebileceği (Chengjie, 2015) ve bu nedenle kaynakların daha özenli bir şekilde hazırlanmış olabileceği düşüncesinden kaynaklanabilir. Nitekim incelenen birçok çalışmada da eğitimcilerin İHAK uygulamalarında ders içeriklerinin güvenilir kaynaklardan faydalanılarak hazırlanmasına ve tasarım prensiplerine oldukça özen gösterdiklerine değinilmiştir (Aleman de la Garza, Sancho Vinuesa ve Gomez Zermeno, 2015; Fischer, 2014; Yousef, Chatti, Schroeder ve Wosnitza, 2014).

Öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarını yürütürken ders tasarımı konusunda kendilerini geliştirebileceklerini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretim üyelerinin bu düşüncelerinin İHAK'ların genel özellikleriyle ilgili olduğu düşünülebilir. Çünkü öğretim üyeleri İHAK uygulamalarında herhangi bir müfredata bağlı olunmadığı için kursun tasarımında oldukça fazla rol almaktadır (Sánchez-Vera vd., 2014; Teplechuk, 2013). Ders izlencesi oluşturma, etkinlik tasarlama, değerlendirme türlerini ve araçlarını belirleme gibi birçok görev öğretim üyeleri tarafından gerçekleştirilmektedir (Bali, 2013; Conole, 2013; Read ve Rodrigo, 2014). Tüm bu görevlerin üstlenilmesi de İHAK yürütecek olan öğretim üyelerinin kendilerini ders tasarımı konusunda geliştirebileceklerine olan inançlarını etkileyebilir. Nitekim öğretim üyelerinin öğretim tasarımı alanındaki yetersizliklerin İHAK uygulamalarına olumsuz yansıyabileceğine yönelik maddeye de yüksek düzeyde katıldıkları görülmüştür.

Çalışmada İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin, İHAK uygulamalarının çalıştıkları kurumun tanınırlığını artırması, kendi tanınırlıklarını artırması ve başkalarının kendi bilgilerinden faydalanmasını sağlayacağına ilişkin görüşlerinde ayrışma olduğu tespit edilmiştir. İHAK uygulamalarını yürütmek isteyen öğretim üyelerinin İHAK'ların bu işlevlerine olan inançları daha fazla iken İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin daha azdır. İHAK yürütmüş öğretim üyeleriyle yapılan çalışmalarda, öğretim üyelerini İHAK yürütmeye teşvik eden unsurların başında akademik camiada tanınma ve bilgilerini paylaşma unsurlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra İHAK uygulamalarını yürüten öğretim üyelerinin, geleneksel eğitime oranla daha geniş kitlelere hitap ettikleri için çalıştıkları kurumlarda, kendi alanlarında ve uluslararası alanda tanınma olanağı yakaladıkları gibi kurumlarının tanıtımına da katkı sağladıkları tespit edilmiştir (Gerber, 2014; Hew ve Cheung, 2014; Kolowich, 2013; Rai ve Chunrao, 2016; Teplechuk,

2013). Çalışmalardan elde edilen sonuçların genelde olumlu yönde olmasına rağmen öğretim üyeleri arasındaki bu farklılaşmanın İHAK yürütmeye ilişkin niyetlerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Nitekim Haywood vd. (2000) yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim üyeleri, yöneticiler ve araştırma geliştirme birimlerinde çalışan elemanlarla eğitimde öğretim teknolojilerinin kullanımına yönelik olarak yaptığı çalışmada, öğretim teknolojilerini derslerinde kullanmak isteyen eğitimcilerin anketlere vermiş oldukları yanıtların daha pozitif olduğunu tespit etmiştir.

İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının eğitim öğretime ve araştırma faaliyetlerine fayda sağlayacağına yönelik görüşlerinin aynı seviyede olduğu söylenebilir. Bu durum öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının eğitsel işlevlerine yönelik olarak olumlu düşünce içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Nitekim İHAK'lara yönelik yapılan çalışmalarda İHAK uygulamalarının özellikle yükseköğretime büyük katkı sağladığı ve eğitime yönelik araştırma faaliyetleri için yeni ve zengin veri kapasitesine sahip bir alan olduğu ifade edilmektedir (Hollands ve Tirthali, 2014; Yuan ve Powell, 2013).

5.2.2. Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Verme Eğilimlerini Etkileyen Olumsuz Faktörler

Çalışma sonucunda öğretim üyelerinin İHAK yürütmelerini olumsuz etkileyebilecek en güçlü faktörün zaman problemi olduğu ortaya çıkmıştır. İHAK uygulamalarının yapısı gereği öğretim üyeleri İHAK uygulamalarına hazırlanırken oldukça fazla zaman ve emek harcamaktadırlar (Chengjie, 2015; Hollands ve Tirthali, 2014; Kassabian, 2014). Bu durum öğretim üyelerinin zaman faktörünü İHAK yürütmeye ilişkin olumsuz bir unsur olarak görmelerinin sebebi olarak düşünülebilir. Bunun yanı sıra öğretim üyelerinin çalıştıkları kurumlardaki ders yükü ve akademik anlamda yerine getirmeleri gereken görevler de İHAK yürütmeye zaman ayıramamalarına sebep olabilir. Nitekim Göktaş (2006) yaptığı çalışmada eğitimcilerin öğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının zaman alıcı olabileceğini düşündüklerini tespit etmiştir. Benzer şekilde Haywood vd. (2000) İskoçya'da yükseköğretim kurumlarında öğretim teknolojilerinin kullanımına yönelik yaptığı çalışmada eğitimcilerin zaman faktörünü bir engel olarak gördüklerini belirtmiştir.

Öğretim üyelerinin, İHAK'larda paylaştıkları materyallerin telif haklarında yaşanabilecek problemlerin İHAK yürütmelerinin önünde bir engel olabileceğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçla ilişkili olarak öğretim üyeleri, İHAK uygulamalarında yaşanabilecek telif hakları problemlerinin kontrol altına alınmasının güçlü bir teşvik unsuru olabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir. Kursun, Cagiltay ve Can (2014)'ın yaptığı açık ders kaynaklarının paylaşımına yönelik olarak çalışmada da öğretim üyelerinin kendilerine ait materyallerin ve başkalarına ait materyallerin paylaşımında telif hakları konusunda problem yaşayabileceklerini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öte yandan Chen (2014) yapmış olduğu çalışmada öğretim üyeleri, üniversiteler ve İHAK yürütücü platformlar arasında İHAK'larda paylaşılan materyallerin telif hakları konusunda sorunlar yaşandığını tespit etmiştir. Bu nedenle İHAK yürütecek olan öğretim üyelerinin telif hakları konusunda dikkatli olmaları gerekmektedir.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmek için öğretim tasarımı alanında daha yetkin olmaları gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu durum, öğretim üyelerinin öğretim tasarımı alanında kendilerini yetkin görme düzeyleriyle ilgili olabileceği gibi İHAK uygulamalarının öğretim tasarımına yönelik gereklilikleriyle de ilgili olabilir. İncelenen çalışmalarda da İHAK uygulamalarında çok sayıda öğrenciye hitap edildiği için bu öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte bir öğretim tasarımı yapılması gerektiğine (Asiri, 2014; Hollands ve Tirthali, 2014; Hoy, 2014; Jansen ve Schuwer, 2015) ve dolayısıyla öğretim üyelerinin öğretim tasarımı konusunda yeterince bilgili olmaları gerektiğine yönelik sonuçlara ulaşılmıştır (Sánchez-Vera vd., 2014; Teplechuk, 2013). Nitekim bu sonuçlara paralel olarak öğretim üyeleri İHAK uygulamalarının kendilerini ders tasarımı konusunda geliştirebileceği yönündeki olumlu maddeye de yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Öğretim üyelerine İHAK uygulamalarında maddi teşvik sağlanmamasının olumsuz bir faktör olarak görüldüğü ortaya çıkmıştır. İHAK uygulamaları genellikle maddi kazanç sağlamadan yürütülmektedir. Teplechuk (2013), yaptığı çalışmada İHAK'ların yürütülmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması noktasında maddi kazancın olmamasının hem öğretim üyeleri hem de kurumlar açısından zorlayıcı bir unsur olduğunu tespit etmiştir. Diğer taraftan Kolowich (2013), yapmış olduğu çalışmada

öğretim üyeleri tarafından maddi kazanç elde etme isteğinin İHAK yürütmeye ilişkin olumsuz unsurlar adı altında oldukça az ifade edildiğini belirtmiştir.

Öğretim üyelerinin kurumsal destek eksikliğine yönelik faktörleri İHAK yürütmeyi engelleyici güçlü birer olumsuz unsur olarak görmedikleri ortaya çıkmıştır. Fakat öğretim üyelerinin kurumsal desteği, İHAK uygulamalarının yürütülmesine yönelik güçlü bir teşvik unsuru olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu iki sonuç arasındaki farklılığın, öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarında kurumsal desteği önemli bir unsur olarak gördükleri fakat çalışmış oldukları kurumun kendilerine bu tür uygulamalarda gereken desteği sağlayacağını düşündükleri şeklinde yorumlamak mümkündür. İncelenen çalışmalarda da öğretim üyelerinin çalıştıkları kurumdan kaynak, ders platformu ve teknik anlamda destek almalarının onları motive eden güçlü unsurlar arasında olduğu (Gerber, 2014) ve İHAK uygulamalarında kurumsal destek sağlanmamasının öğretim üyeleri tarafından oldukça ciddi bir problem olarak görüldüğü belirtilmiştir (Teplechuk, 2013). Öte yandan Anderson, Schwager ve Kerns (2006) tablet bilgisayarların yükseköğretim kurumlarında kullanımına yönelik olarak yapmış oldukları çalışmada kurumların eğitimcilere teknik ve bilgilendirme desteği vermesinin önemli olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Keengwe, Kidd ve Kyei-Blankson (2009) yükseköğretimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılma süreçlerini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada kurumların eğitimcilere teknik altyapı desteği vermeleri, iyi bir yönetimle teknoloji kullanımına yönelik faaliyetleri organize etmeleri, eğitim desteğiyle gelişime yönelik bir politika sergilemeleri ve teknoloji kullanımında gerekli kaynakları sağlamaları gerektiğini ortaya koymuşlardır.

Çalışmada İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin, yeterli zamana sahip olmama, yeterli materyale sahip olmama ve materyal geliştirme noktasında gerekli teknik becerilere sahip olmama gibi bireysel olumsuz özelliklere yönelik maddelere katılımlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı şekilde İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin İHAK'ların faydalı olmadığı ve ilgi görmeyeceğine yönelik maddelere katılım seviyelerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun öğretim üyelerinin İHAK yürütme niyetleriyle ilgili olduğu düşünülebilir.

İHAK yürütmek isteyen öğretim üyeleri ile İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin materyal paylaşımına, kurumsal desteğe ve mesleki yeterliliklerine yönelik olumsuz maddelere katılım seviyelerinin farklılaşmadığı görülmektedir. Bu durumda öğretim üyelerinin materyal paylaşımına yönelik tutumlarının benzer olduğu söylenebilir. Öğretim üyelerinin kurumsal desteğe yönelik görüşlerindeki farklılaşmama ise aynı kurumda görevli olmaları ve kurumlarının yeniliklere karşı uygulamış olduğu destek politikasında her öğretim üyesine eşit mesafede olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan öğretim üyelerinin mesleki yeterliliklerine yönelik olumsuz maddelere katılımlarının farklılaşmaması ise; İHAK yürütmek için kendi alanında ve öğretim tasarımı alanında uzman olunması gerektiğini düşündükleri fakat İHAK yürütmeyi istememelerinin, kendilerinin mesleki yönlerindeki bir eksiklikten kaynaklanmadığını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Nitekim öğretim üyelerinin İHAK yürütme noktasında kendi alanlarında ve öğretim tasarımı alanında uzman olunması gerektiğine yönelik maddelere katılımlarının yüksek olduğu görülmüştür.

5.3. Öğretim Üyelerini İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Vermeye Teşvik Edilmelerine Yönelik Beklentileri

Çalışma sonucunda, öğretim üyelerinin İHAK yürütme sürecinde verilecek olan kurumsal desteği güçlü bir teşvik unsuru olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarını kendi üniversitelerinin oluşturduğu kullanımı kolay bir platform aracılığıyla yürütmek istedikleri tespit edilmiştir. Bu sonuç öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarının kurumsal faydalarına yönelik görüşleriyle ilişkilendirilebileceği gibi kurumsal yakınlık algısıyla da ilgili olabilir. Öğretim üyelerinin kullanımı kolay bir platform sağlanmasına yönelik istekleri ise TAM modeline göre algılanan kullanım kolaylığı ile ilgili olabilir (Davis, 1989). Nitekim öğretim üyelerinin yeni teknolojilere uyum sürecinin incelendiği çalışmalarda, yeni bir teknolojinin kullanımının kolay olmasının o teknolojiye ilişkin ön yargıları ortadan kaldırarak bireylerin kendi yeterliliklerine karşı güven duymalarını sağladığı ve böylelikle teknoloji kullanımının önündeki engelleri azalttığı tespit edilmiştir (Gibson, Harris ve Colaric, 2008; Turan ve Çolakoğlu, 2011).

Öğretim üyelerinin İHAK yürütmeye teşvik edilme noktasında, çalıştıkları kurum tarafından kullanımı kolay bir platform sağlanmasının yanı sıra birçok farklı

açından da desteğe ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Bunlardan öne çıkanlar; İHAK uygulamalarına yönelik bilgilendirme yapılması, telif haklarının korunması ve İHAK uygulamalarının yürütülmesi noktasında her türlü desteği sağlayabilecek merkezlerin kurulmasıdır. Bilgilendirmeye yönelik teşvik beklentileri, İHAK uygulamalarının ülkemizde yeni yeni uygulanmaya başlamış olması nedeniyle öğretim üyelerinin bu uygulamaların faydasına ve nasıl yürütüldüğüne yönelik fikir sahibi olmamalarıyla ilgili olabilir (Demir, 2006). Nitekim incelenen çalışmalarda, öğretim üyelerinin teknoloji kullanımını etkileyen faktörlerin başında TAM'ın bileşenlerinden olan algılanan kullanışlılığın geldiği görülmüştür (Halawi ve McCarthy, 2007; Keengwe, Kidd ve Kyei-Blankson, 2009). Öğretim üyelerine ilgili teknolojinin faydaları ve performansları üzerinde ne tür bir etki yapacağına yönelik bilgilendirilme yapılması onların teknolojiye uyum sürecini kolaylaştırabilir. Diğer taraftan İHAK uygulamalarında öğretim üyeleri, ders tasarımı, etkileşim tasarımı, platform kullanımı ve değerlendirme gibi birçok aşamada görev almaktadır (Chengjie, 2015). Öğretim üyelerinin bu aşamaların her birine yönelik olarak bilgilendirilmesinin de İHAK uygulamalarının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi açısından önemli olduğu düşünülebilir.

Öğretim üyelerinin İHAK yürütme faaliyetlerinin maddi destek, ödüllendirme veya akademik yükselme puanlarına dâhil edilme gibi farklı şekillerle teşvik edilmesinin gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretim üyelerinin bu tür beklentiler içerisinde olmalarının, İHAK uygulamalarının oldukça fazla zaman ve emek gerektirmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Nitekim Surry ve Land (2000) yükseköğretim kurumlarını teknoloji kullanımına teşvik etme stratejilerini belirlemek için yaptıkları çalışmada, öğretim üyelerinin derslerinde teknoloji kullanımına yönelik gerçekleştirdikleri faaliyetlerde ödül beklentisi içerisinde olduklarını tespit edilmiştir. Yine İHAK'lara yönelik incelenen çalışmalarda da ödüllendirmenin önemine ilişkin sonuçlara rastlanmıştır (Chengjie, 2015; Hollands ve Tirthali, 2014; Kassabian, 2014). Ancak İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin, İHAK uygulamalarının farklı şekillerde ödüllendirilmesine yönelik maddelere katılımlarının diğer öğretim üyelerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla İHAK yürütmek istemeyen öğretim üyelerinin İHAK uygulamalarını ödüllendirilecek kadar önemli görmedikleri düşünülebilir.

Öğretim üyeleri, İHAK yürütmenin zorunlu hale getirilmesinin uygun bir teşvik unsuru olmadığını düşünmektedirler. Bu düşünceye paralel olarak, öğretim üyeleri İHAK uygulamalarını yürütecek kişilerin tamamen gönüllü olması gerektiğini vurgulamışlardır. Benzer şekilde Teprechuk (2013), yapmış olduğu çalışmada İHAK uygulamalarını yürüten öğretim üyelerinin gönüllülüğe dayalı olarak bu uygulamalarda yer aldıklarını tespit etmiştir. Diğer taraftan öğretim üyelerinin teknoloji kabulüne ilişkin olarak yürütülen çalışmalarda, teknoloji kullanımı konusunda yeniliğe açık ve istekli olan bireylerin teknolojiye uyum sürecinin daha kolay olduğu tespit edilmiştir (Hall ve Elliott, 2003; Lewis, Agarwal ve Sambamurthy, 2003; Turan ve Çolakoğlu, 2011).

ALTINCI BÖLÜM

6. ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerinin ve bu eğilimleri etkileyen faktörlerin incelenmesidir. Bu kapsamda öğretim üyelerinin internet üzerinden herkese açık kurs yürütme eğilimlerini etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler ile İHAK teşviklerine yönelik beklentileri araştırılmıştır. Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlara göre İHAK yürütecek kurumlara ve araştırmacılara yönelik öneriler yer almaktadır.

Bu araştırmada öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerini etkileyen faktörlere ve İHAK yürütmeye teşvik edilmelerine ilişkin önemli sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçların, İHAK uygulamalarını yürütecek kurumlara rehberlik edeceği düşünülmektedir. Bu amaçla **İHAK yürütmek isteyen kurumlara** yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur. Öneriler şu şekildedir;

- Öğretim üyelerine İHAK uygulamalarının ne olduğu ve nasıl yürütüldüğüne yönelik bilgilendirme yapılmalıdır.
- Öğretim üyelerine İHAK uygulamalarında paylaşılan kaynakların telif haklarının nasıl sağlanacağı konusunda bilgilendirme yapılmalıdır.
- Öğretim üyeleri, öğretim tasarımı ve öğretim teknolojilerinin eğitime entegrasyonu konularında bilgilendirme yapılmalıdır.
- Öğretim üyelerine materyal geliştirme konusunda destek sağlanmalıdır.
- Öğretim üyelerine İHAK uygulamaları esnasında rahatlıkla kullanabilecekleri, kullanımı kolay bir platform sağlanmalıdır.
- İHAK yürüten öğretim üyelerine belirli kurallar doğrultusunda maddi destek, ödüllendirme veya akademik puan gibi teşvikler sağlanmalıdır.
- Öğretim üyelerine, İHAK yürütmelerine ilişkin kurumsal baskı yapılmamasına dikkat edilmelidir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar dikkate alındığında öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimlerinin incelenmesine yönelik bundan sonra yapılacak çalışmalar için **araştırmacılara** da çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Öneriler şu şekildedir;

- Öğretim üyelerinin İHAK yürütme eğilimleri ile farklı değişkenler (uzman oldukları konu alanı, deneyimleri, bilgisayar kullanma becerileri, iş yükleri vb.) arasındaki ilişki araştırılabilir.
- İHAK yürütmeyi hedeflemenin doğasını ortaya koyabilmek amacıyla öğretim üyelerinin öncelikli amaçlarının ve bu amaçlarının kaynak paylaşımı inancı, kendi alanlarına duydukları ilgi gibi farklı değişkenlere göre nasıl değiştiği derinlemesine araştırılabilir.
- Araştırma grubunda yer alan İHAK yürütmeyi istemeyen öğretim üyeleriyle görüşmeler yapılarak İHAK yürütmeye ilişkin olumsuz tutumlarının sebebi derinlemesine araştırılabilir.
- Öğretim üyelerinin uzaktan eğitim deneyimlerinin olup olmadığı araştırılarak bu durumun İHAK yürütmeye ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi araştırılabilir.
- İHAK uygulamalarında öğretim üyelerine düşen görevlerin niteliği araştırılarak öğretim üyelerine bu konuda bilgilendirme yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aleman de la Garza, L., Sancho Vinuesa, T., & Gomez Zermeño, M. G. (2015). Indicators of pedagogical quality for the design of a Massive Open Online Course for teacher training. *RUSC. Universities and Knowledge Society Journal*, 12(1), 104.
- Allen, I. E., & Seaman, J. (2013). Changing Course: Ten Years of Tracking Online Education in the United States. *Babson Survey Research Group and Quahog Research Group, LLC*, <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/changingcourse.pdf> 08.06.2015'te ulaşılmıştır.
- Anderson, J. E., Schwager, P. H., & Kerns, R. L. (2006). The drivers for acceptance of tablet PCs by faculty in a college of business. *Journal of Information Systems Education*, 17(4), 429.
- Asiri, O. I. (2014). *A Comparison Between International and US Graduate Students' Attitudes and Experiences Using Massive Open Online Courses (MOOCs)*. Published doctoral thesis. B. Thomas Golisano College of Computing and Information Sciences, Rochester, New York.
- AtademiX. (2015). AtademiX Nasıl Çalışır? <http://atademix.atauni.edu.tr/index.php/ihak-hakkinda/> 20.05.2015'de ulaşılmıştır.
- Bali, M. (2013). 5 reasons teachers should dip into MOOCs for professional development. *MOOC News & Reviews*, <http://moocnewsandreviews.com/5-reasons-teachers-should-dip-into-moocs-for-professional-development-2/#ixzz2ngE9J9hC> 11.06.2015'te ulaşılmıştır.
- Bartolome, A., & Steffens, K. (2015). Are MOOCs Promising Learning Environments? *Comunicar*(44), 91-99.
- Belanger, Y., & Thornton, J. (2013). Bioelectricity: A Quantitative Approach Duke University's First MOOC. http://dukespace.lib.duke.edu/dspace/bitstream/handle/10161/6216/Duke_Bioelectricity_MOOC_Fall2012.pdf?sequence=1 15.05.2015'te ulaşılmıştır.

- Billington, P. J., & Fronmueller, M. P. (2013). MOOCs and the Future of Higher Education. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 13(3/4), 36-43.
- Breslow, L., Pritchard, D. E., DeBoer, J., Stump, G. S., Ho, A. D., & Seaton, D. T. (2013). Studying learning in the worldwide classroom: Research into edX's first MOOC. *Research & Practice in Assessment*, 8(1), 13-25.
- Büyüköztürk, S., Çakmak, E. K., Akgün, Ö., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Arastırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Carey, K. (2013). *The Brave New World of College Branding*. The Chronicle of Higher Education. <http://chronicle.com/article/The-Brave-New-World-of-College/138107/> 20.04.2015'te ulaşılmıştır.
- Chen, Y. (2014). Investigating MOOCs through blog mining. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 15(2).
- Chengjie, Y. (2015). Challenges and Changes of MOOC to Traditional Classroom Teaching Mode. *Canadian Social Science*, 11(1), 135-139.
- Christensen, G., Steinmetz, A., Alcorn, B., Bennett, A., Woods, D., & Emanuel, E. J. (2013). *The MOOC phenomenon: who takes massive open online courses and why?* <http://ssrn.com/abstract=2350964> 20.04.2015'te ulaşılmıştır.
- Conole, G. (2013). MOOCs as disruptive technologies: strategies for enhancing the learner experience and quality of MOOCs. *Revista de Educación a Distancia*, 39, 1-17.
- Cormier, D., & Siemens, G. (2010). The Open Course: Through the Open Door--Open Courses as Research, Learning, and Engagement. *Educause Review*, 45(4), 30.
- Çağıltay, K. (2014). Gökyüzünde Öğrenme? Sanal Dünyada Öğrenme? Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler (KAÇD) MOOC–Massive Open Online Courses. *ODTÜLÜ Dergisi*, 54, 44-45.
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS quarterly*, 13(3), 318-340.
- Demir, K. (2006). Rogersın Yeniliğin Yayılması Teorisi ve İnternette Ders Kaydı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12(3), 367-392.
- Demirci, N. (2014). What is Massive Open Online Courses (MOOCs) and What is promising us for learning?: A Review-evaluative Article about MOOCs.

Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education, 8(1), 231-256.

Fischer, G. (2014). Beyond hype and underestimation: identifying research challenges for the future of MOOCs. *Distance Education*, 35(2), 149-158.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (1990). *How To Design and Evaluate Research in Education*: McGraw-Hill Publishing Company.

Gerber, J. (2014). *MOOCs: Innovation, Disruption and Instructional Leadership in Higher Education*. Published doctoral thesis. University of California, Los Angeles, USA.

Gibson, S. G., Harris, M. L., & Colaric, S. M. (2008). Technology acceptance in an academic context: Faculty acceptance of online education. *Journal of Education for Business*, 83(6), 355-359.

Göktaş, Y. (2006). *The current status of information and communication technologies integration into schools of teacher education and K-12 in Turkey*. Published doctoral thesis. Middle East Technical University.

Guàrdia, L., Maina, M., & Sangrà, A. (2013). MOOC design principles. A pedagogical approach from the learner's perspective. *J. eLearning Papers*, 33.

Halawi, L., & McCarthy, R. (2007). Measuring faculty perceptions of blackboard using the technology acceptance model. *Issues in Information Systems*, 8(2), 160-165.

Hall, M., & Elliott, K. M. (2003). Diffusion of technology into the teaching process: Strategies to encourage faculty members to embrace the laptop environment. *Journal of Education for Business*, 78(6), 301-307.

Haywood, J., Anderson, C., Coyle, H., Day, K., Haywood, D., & Macleod, H. (2000). Learning technology in Scottish higher education-a survey of the views of senior managers, academic staff and 'experts'. *Research in Learning Technology*, 8(2), 5-17.

Hew, K. F., & Cheung, W. S. (2014). Students' and instructors' use of massive open online courses (MOOCs): Motivations and challenges. *Educational Research Review*, 12(0), 45-58.

Ho, R. (2006). *Handbook of univariate and multivariate data analysis and interpretation with SPSS*: London: Chapman and Hall/CRC.

- Hollands, F. M., & Tirthali, D. (2014). MOOCs: Expectations and reality. *Center for Benefit-Cost Studies of Education, Teachers College, Columbia University, New York, NY*.
- Hoy, M. B. (2014). MOOCs 101: An Introduction to Massive Open Online Courses. *Medical Reference Services Quarterly*, 33(1), 85-91.
- Hyman, P. (2012). In the year of disruptive education. *Communications of the ACM*, 55(12), 20-22.
- Jansen, D., & Schuwer, R. (2015). Institutional MOOC strategies in Europe. <https://www.surfspace.nl/media/bijlagen/artikel-1763-22974efd1d43f52aa98e0ba04f14c9f3.pdf> 27.04.2015'te ulaşılmıştır.
- Kalaycı, ř. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. (5. baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd.şti.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kassabian, D. (2014). *Massive Open Online Courses (MOOCs) at elite, early-adopter universities: Goals, progress, and value proposition*. Published doctoral thesis. University of Pennsylvania, Pennsylvania, USA.
- Keengwe, J., Kidd, T., & Kyei-Blankson, L. (2009). Faculty and technology: Implications for faculty training and technology leadership. *Journal of Science Education and Technology*, 18(1), 23-28.
- Kılıçer, K. (2008). Teknolojik Yeniliklerin Yayılmasını ve Benimsenmesini Arttıran Etmenler. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 8(2), 209-222.
- Kolowich, S. (2013). The professors who make the MOOCs. *The Chronicle of Higher Education*, 59(28), A20-A23.
- Koutropoulos, A., Gallagher, M. S., Abajian, S. C., de Waard, I., Hogue, R. J., Keskin, N. O., & Rodriguez, C. O. (2012). Emotive Vocabulary in MOOCs: Context & Participant Retention. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*.
- Krosnick, J. A., & Fabrigar, L. R. (1997). Designing rating scales for effective measurement in surveys. *Survey measurement and process quality*, 141-164.
- Ku, C. H. (2009). *Extending the Technology Acceptance Model using perceived user resources in higher education web-based online learning courses*. ProQuest.
- Kursun, E., Cagiltay, K., & Can, G. (2014). An investigation of faculty perspectives on barriers, incentives, and benefits of the OER movement in Turkey. *The*

- International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 15(6), 14-32.
- Kurşun, E. (2011). *An investigation of incentives, barriers and values about the OER movement in Turkish universities: Implications for policy framework*. Published doctoral thesis. Middle East Technical University, Turkey.
- Lewis, W., Agarwal, R., & Sambamurthy, V. (2003). Sources of influence on beliefs about information technology use: an empirical study of knowledge workers. *MIS quarterly*, 657-678.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Liyanagunawardena, T. R., Adams, A. A., & Williams, S. A. (2013). MOOCs: A systematic study of the published literature 2008-2012. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(3), 202-227.
- Marangunić, N., & Granić, A. (2015). Technology acceptance model: a literature review from 1986 to 2013. *Universal Access in the Information Society*, 14(1), 81-95.
- Menzi, N., Önal, N., & Çalışkan, E. (2012). Mobil Teknolojilerin Eğitim Amaçlı Kullanımına Yönelik Akademisyen Görüşlerinin Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 13(1).
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. (2. edition). San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Özen, Y., & Gül, A. (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren-Örneklem Sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 394-422.
- Pappano, L. (2012). The Year of the MOOC. *The New York Times*, 2(12), 1-7.
- Peter, S., & Deimann, M. (2013). On the role of openness in education: A historical reconstruction. *Open Praxis*, 5(1), 7-14.
- Rai, L., & Chunrao, D. (2016). Influencing Factors of Success and Failure in MOOC and General Analysis of Learner Behavior. *International Journal of Information and Education Technology*, 6(4), 262-268.
- Read, T., & Rodrigo, C. (2014). Toward a quality model for UNED MOOCs. *eLearning Papers*(37). <http://www.researchgate.net/publication/265293654> 10.04.2015'te ulaşılmıştır.

- Rogers, E. (1995). *Diffusion of Innovations* (4th Ed.). New York: Free Press.
- Sánchez-Vera, M. d. M., León-Urrutia, M., & Davis, H. C. (2014). Challenges in the creation, development and implementation of MOOCs: Web Science course at the University of Southampton. *Comunicar*, 22(44), 37-43.
- Schulze, A. S. (2014). *Massive open online courses (MOOCs) and completion rates: are self-directed adult learners the most successful at MOOCs?* , Published doctoral thesis. Pepperdine University, Malibu, California.
- Surendran, P. (2012). Technology acceptance model: A survey of literature. *International Journal of Business and Social Research*, 2(4), 175-178.
- Surry, D. W., & Land, S. M. (2000). Strategies for motivating higher education faculty to use technology. *Innovations in Education and Teaching International*, 37(2), 145-153.
- Teplichuk, E. (2013). *Emergent models of Massive Open Online Courses: an exploration of sustainable practices for MOOC institutions in the context of the launch of MOOCs at the University of Edinburgh*. Published doctoral thesis. The University of Edinburgh, Edinburgh, Scotland.
- Toto, R., Lim, K. Y., Nguyen, H., Zappe, S., & Litzinger, T. (2008). *Acceptance of Tablet PC technology by engineering faculty*. Paper presented at the Frontiers in Education Conference, 2008. FIE 2008. 38th Annual.
- Turan, A. H., & Çolakoğlu, B. E. (2011). Yüksek öğrenimde öğretim elemanlarının teknoloji kabulü ve kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde ampirik bir değerlendirme. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 106-121.
- Usluel, Y. K., & Mazman, S. G. (2010). Eğitimde Yeniliklerin Yayılımı, Kabulü ve Benimsenmesi Sürecinde Yer Alan Öğeler: Bir İçerik Analizi. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 39.
- Waldrop, M. (2013). Campus 2.0. *Nature*, 495(7440), 160-163.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yousef, A. M. F., Chatti, M. A., Schroeder, U., & Wosnitza, M. (2014). *What Drives a Successful MOOC? An Empirical Examination of Criteria to Assure Design Quality of MOOCs*. Paper presented at the 14th IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT) - Advanced Technologies for Supporting Open Access to Formal and Informal Learning, Athens, GREECE.
- Yousef, A. M. F., Chatti, M. A., Schroeder, U., Wosnitza, M., & Jakobs, H. (2014). MOOCs-A Review of the State-of-the-Art. *In Proc. CSEDU 2014 conference* (3), 9-20.
- Yuan, L., & Powell, S. (2013). MOOCs and open education: Implications for higher education. *Cetis White Paper*, 1-21.
- Yucel, U. A., & Gulbahar, Y. (2013). Technology Acceptance Model: A Review of the Prior Predictors. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 46(1), 89-109.

EKLER

EK-1 ANKET FORMU

**Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Yürütme Eğilimlerinin
İncelenmesine İlişkin Anket Formu**

Sayın katılımcı,

Bu anket “Öğretim Üyelerinin İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Yürütme Eğilimlerinin İncelenmesi” adlı araştırma kapsamında bilgi toplamak amacıyla tasarlanmıştır. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler araştırmacıda saklı kalacak ve toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırmanın sonuçları için oldukça önemlidir. Çalışmamıza vermiş olduğunuz katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

Aşağıdaki maddelere yönelik görüşlerinizi 6 puanlı bir dereceleme ile ifade ediniz.

Puanların Anlamları		
Hiç katılmıyorum=1	Katılmıyorum=2	Kısmen katılmıyorum=3
Kısmen katılıyorum=4	Katılıyorum=5	Tamamen katılıyorum=6

1. BÖLÜM (Olumlu Faktörler): Bir İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) yürütmeye ilişkin olası olumlu faktörler aşağıda sıralanmıştır. Lütfen sizin için uygun seçeneği, sunulan “altı basamaklı ölçekte” işaretleyerek belirtiniz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Üniversitemizin gerek ulusal, gerekse uluslararası ortamda tanıtımına katkı sağlayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2	Hayat boyu öğrenmeyi destekleyeceğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3	Üniversite öğrencilerinin alacakları dersleri seçmeleri konusunda yardımcı olacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4	Üniversiteye aday öğrencilerin seçecekleri bölümleri belirleme konusunda yol gösterici olacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5	Bilgi kaynağı sıkıntısı yaşayan öğretim üyelerine ve öğrencilere katkı sağlayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

1. BÖLÜM (Olumlu Faktörler): Bir İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) yürütmeye ilişkin olası olumlu faktörler aşağıda sıralanmıştır. Lütfen sizin için uygun seçeneği, sunulan “altı basamaklı ölçekte” işaretleyerek belirtiniz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
6	Öğretim üyelerine derslerini tasarlama konusunda fayda sağlayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
7	Üniversitelerdeki eğitim/öğretim seviyesini yükselteceğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
8	Öğretim üyelerinin derslerini özenerek hazırlamalarını sağlayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
9	Üniversiteler tarafından sunulduğu için internet ortamında daha güvenilir bilgilerin yer almasını sağlayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
10	Pedagojik anlamda kendimi geliştireceğimi düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
11	Akademisyenler için yeni bir iş alanı oluşturacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
12	Yeni öğrenciler ve öğretim üyeleriyle faydalı ilişkiler geliştireceğimi düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
13	Üniversite çapında tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
14	Kendi alanımda tanınan bir öğretim üyesi olacağımı düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
15	Araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkı sağlayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
16	Üniversitedeki pozisyonumu güçlendireceğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
17	Çok sayıda öğrencinin bilgilerimden faydalanması gerektiğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
18	Kendimi teknoloji kullanımı alanında geliştireceğimi düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

2. BÖLÜM (Olumsuz Faktörler): Bir İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) yürütmeye ilişkin olası olumsuz faktörler aşağıda sıralanmıştır. Lütfen sizin için uygun seçeneği, sunulan “altı basamaklı ölçekte” işaretleyerek belirtiniz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Yeterli zamana sahip değilim.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2	Dijital (sayısal) ortamda kullanabilecek yeterli materyale sahip değilim.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3	Dijital (sayısal) ortamda materyal geliştirebilmek için gerekli teknik becerilere sahip değilim.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4	Gerekli teknik donanım (bilgisayar, tarayıcı vb.) sahip değilim.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5	Gerekli maddi teşvikin olmayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
6	Rekabetin yüksek olduğu bir ortamda sahip olduğum birikimleri herkesle paylaşmanın risk olduğunu düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
7	Ders kaynaklarımı İHAK’larda paylaşmam halinde aşırı macılığın (intihal) artacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
8	Bana ait olmayan materyalleri İHAK’larda paylaşmam halinde telif haklarının nasıl sağlanacağı konusunda sorun yaşayacağımı düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
9	Üniversite yönetiminin desteğinin olmayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
10	Üniversitemde yeterli teknik altyapının olmadığını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
11	İHAK uygulamalarının kimseye faydalı olmayacağını düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
12	İHAK uygulamalarının ilgi görmeyeceğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
13	Bir İHAK vermek için o alanda daha yetkin olmam gerektiğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
14	Bir İHAK vermek için öğretim tasarımı alanında daha yetkin olmam gerektiğini düşünüyorum.	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

4. BÖLÜM (Kişisel Bilgiler):	
A. Cinsiyetiniz: ()Kadın ()Erkek	
B. Ünvanınız: ()Prof. Dr. ()Doç. Dr. ()Yrd. Doç. Dr.	C. Akademik Deneyiminiz: () 2 yıldan az () 3-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıldan fazla
D. Fakülteniz:	
E. Bölümünüz:	
F. Haftada ortalama kaç saat bilgisayar kullanıyorsunuz? :.....	G. Haftada ortalama kaç saat internet kullanıyorsunuz? :.....
H. Bir öğretim döneminde ortalama haftalık ders yükünüz kaçtır? Güz (.....) Bahar (.....) Yaz (.....)	
I. Kitlese Açık Çevrimiçi Ders (İHAK) açmak ister misiniz? ()Evet ()Hayır (Bu seçeneği işaretlediyseniz K maddesine geçiniz.)	
İ. Önümüzdeki 6 ay içerisinde açmak istediğiniz ders(ler)in isimleri nelerdir?	
J. İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) açmaya yönelik temel amacınız nedir? (Açmak istediğiniz derslerden beklentileriniz nelerdir?)	
K. Sizce her öğretim üyesi İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs (İHAK) yürütmeli mi? ()Evet ()Hayır	
L. Sizce kimler Kitlese Açık Çevrimiçi Ders (İHAK) yürütmeli?	
Açmak istediğiniz İHAK derslerine yönelik olarak size ulaşabilmemiz için lütfen aşağıdaki bölümü doldurunuz. Ad, Soyad :..... E-posta:..... Tel- No :.....	

EK-2 BİLGİLENDİRME SUNUMU

İNTERNET ÜZERİNDEN HERKESE AÇIK KURS (İHAK)

MASSIVE OPEN ONLINE COURSE

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Nedir?

- İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs genellikle üniversiteler aracılığıyla sunulan, isteyen herkesin internet aracılığıyla ulaşip kayıt olduğu ve takip ettiği derslerdir (Demirci, 2014).

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurslarda Kullanılan Materyaller

- Yazılı kaynaklar
- Videolar
- Etkileşimli materyaller
- Canlı dersler
- Tartışma sayfaları
- Wikiler
- Bloglar vb. sosyal medya araçları (Demirci, 2014 ; Hollands & Tirthali, 2014).

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kursların Özellikleri

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kursların özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (MoocGuide, 2015).

- 4-12 haftalık eğitim süresi
- Farklı öğrenme materyalleri
- Zaman ve mekandan esneklik
- Dersler ve içerikler herkese açık
- İnfomal eğitim
- Öğrenciler arası etkileşim
- Başarı sertifikası

Dünyada İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs

http://www.openeducationeuropa.eu/en/european_scoreboard_moocs

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Yürüten Platformlar

coursera

udemy
"academy of you"

U
UDACITY

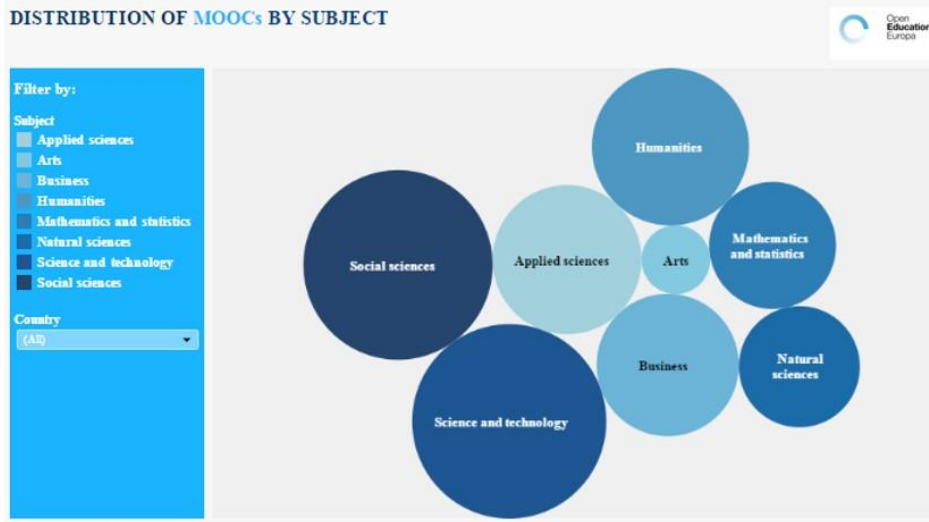
edX

NovoED

İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs Yürüten Platformlar

- **Coursera** - <https://www.coursera.org/>
- Coursera dünyanın en iyi üniversiteleri ve eğitim kuruluşları ile ortaklığı olan, herkese açık, ücretsiz, online dersler sunmak için çalışan bir eğitim platformudur. Coursera'da öğrencilere seçtiği derslere yönelik kendi programlarını oluşturma imkanı sunulmaktadır. Bu platformda toplamda 891 kurs bulunmaktadır.
- **edX** - <https://www.edx.org/>
- Edx öğrenenlere dünyanın en iyi üniversitelerinden büyük online dersler alma imkanı sunmaktadır. Massachusetts Institute of Technology (MIT) and Harvard University tarafından kurulmuştur. Kampüste ve dünya çapında milyonlarca insana online öğrenme imkanı sunmaktadır. Bu platformda 400'den fazla kurs bulunmaktadır.
- **Udacity** - <http://www.udacity.com/>
- Udacity yüksek öğrenimi dünyada erişilebilir, ekonomik, birleştirici ve son derece etkili bir hale getirmeyi amaçlamaktadır. Bu öğrenimin tüm herkesin hakkı olduğuna inanarak öğrenenlere eğitim ve kariyerlerinde güçlendirmeye yönelik imkanlar sunmaktadır. Bu platformda 34 kurs bulunmaktadır.

Konularına Göre İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs

http://www.openeducationeuropa.eu/en/european_scoreboard_moocs

AtademiX'te Açılan İlk Dersler

- Biyoistatistik
- Osmanlı Türkçesi
- Arapçaya Giriş

Ülkemizde İnternet Üzerinden Herkese Açık Kurs

AtademiX
Türkiye'nin ilk kurumsal uygulaması

"Paylaştığın senindir, biriktirdiğin değil"
Yunus Emre

- **AtademiX-** <http://atademix.atauni.edu.tr/>
- AtademiX dünyada hızlı bir şekilde yaygınlaşan Kitleli Açık Çevrimiçi Ders (KAÇD-MOOC) hareketinin, ATAÜZEM teknik altyapı ve tecrübesiyle kurulan, Türkiye' de ki ilk kurumsal uygulamasıdır.

AtademiX Nasıl Çalışır?

1 Kaydol ve Dersini Seç

2 Ders İçerikleri İncele, Görevleri Tamamla

3 İstediğin Yerden İstediğin Zaman Dersi Takip Et

4 Başarı Belgeni Kazan

AtademiX Ders Materyalleri:

- Yazılı kaynaklar
- Etkileşimli materyaller
- Canlı dersler
- Video dersler
- Tartışma forumları
- Ödevler
- Değerlendirme uygulamaları

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Öğretim Yönetim Sistemi

AtademiX Türkiye'nin ilk kurumsal uygulaması

"Paylaştığın senindir, biriktirdiğin değil"

AtademiX Derslerim Tüm Dersler Yardım İletişim

ANA SAYFA DERSLERİM ÇEŞİTLİ DERSLER ARAPÇA

ARAPÇA

İlerlemeniz

CANLI DERS BAĞLANTISI

Bir sonraki canlı dersimiz 23 Ocak 2015 Cuma saat 18:00'dadır. 16.01.2015 Tarihli canlı dersimizi bant yayını "KONU 2- VIDEO KAYITLARI" altına eklenmiştir.

YARDIM

Canlı derse nasıl gireceğinizi öğrenmek için Buraya Tıklayınız.

- Klavyeyi Arapça'ya çevirme
- Canlı Derse Bağlanırken Sorun Mu Yaşıyorsunuz?

DUYURU

Canlı ders için TIKLAYINIZ (Sistem 17:00 dan sonra aktif olacaktır.)

TANITIM

Arapça dersine hoşgeldiniz. Dersimiz 8 hafta boyunca okuma metinleri, örnek alıştırmalar, quizler, ödevler ve tartışma forum uygulamaları ile devam edip en az 4 saatlik online canlı ders oturumları ile desteklenecektir. Dersimizin canlı ders tarihi ve adresi çok yakında burada paylaşılacaktır.

DERS İZLENESİ

- Arapça giriş ders izlenesi

AYARLAR

- Kurs yönetimi
- ARAPÇA dersinden kaydımı sil
- Notlar
- Profil ayarlarım

FORUMLARI ARA

Gelişmiş arama

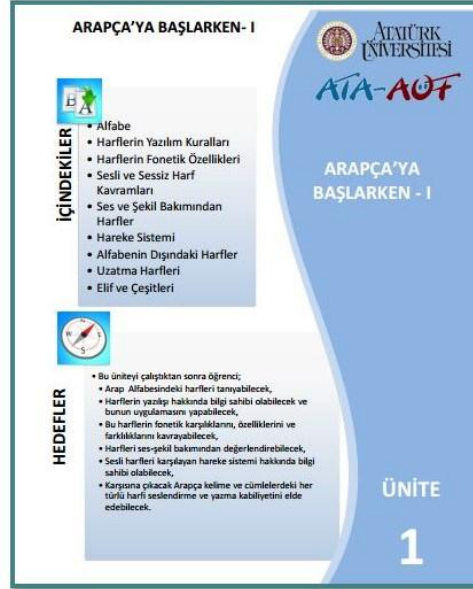
YAKLAŞAN OLAYLAR

- Ödev(Ekteki Word dosyasını indirip alıştırmaları çözünüz, belgeyi kaydedip bu alana yükleyiniz)
- Perşembe, 5 Şubat, 00:00
- Takvime git...
- Veni Olay...

SON ETKİNLİKLER

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Yazılı kaynaklar

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Etkileşimli materyaller

ARAPÇA					
Arapça Harflerin Okunuşları ve Yazılışları					
atademiX			Arapça Harfler		
ح	ج	ث	ت	ب	ا، ء
س	ز	ر	ذ	د	خ
ع	ظ	ط	ض	ص	ش
م	ل	ك	ق	ف	غ
		ي	ه	و	ن

Arapça harflerin okunuşları ve yazılışları. (Not: İmlacı harfin üzerine getirip bekleyiniz.)

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Canlı dersler

الأصوات المتجانسة أو المتشابهة:

ت د ط ض / ث س ص / ز ظ / ع / أ / ك / ق / ه / ح / خ / د / ض /

المثال	الصوتان
ذهب - زهَّب	
مثال من القرآن الكريم "الَّذِينَ أَنْعَمَ عَلَيْهِم"	الذال والزاي ذ-ز

Chat Window:

Not:
Sevgili öğrenciler teknik sorunlarınızın çözümü için bu adrese başvurabilirsiniz.
<http://ataudem.atauni.edu.tr/destek/>

Sorular:
selmaetyemez: evet
ayşe atay: evet
mhtolur: ses iyi şimdi
hatice: amin çok teşekkür ederiz hocam
embiya: arkadaşlar sorularınız olursa buraya yazabilirsiniz
AYŞE TURGUT: EVET
ayşe büyük: evet ama kesiliyo
ayşe büyük: evet
AYŞE TURGUT: QUIZLER NASIL OLACAK HOCAM
ayşe büyük: şimdi iyi

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Video dersler

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Tartışma forumları

AtademiX Derslerim Tüm Dersler Yardım İletişim

ANA SAYFA DERSLERİM ÇEŞİTLİ DERSLER ARAPÇA KONU 2 İLK CANLI DERSİMİZ NASIL GEÇTİ?

ARAPÇA

İlk canlı dersimiz nasıl geçti?

Yanıtları içiçe göster

İlk canlı dersimiz nasıl geçti?
yazan embiya çelik - 7 Ocak 2015, Çarşamba, 18:56

İlk canlı dersimiz nasıl geçti?

Yanıtla

Ynt: İlk canlı dersimiz nasıl geçti?
yazan Beyza Nur DEMİR - 7 Ocak 2015, Çarşamba, 19:33

Hocalarımızdan Allah razı olsun. Ders çok iyiydi. Katılım sağlanabilmesi de hoşuma gitti. Bu uygulamalarla kısa sürede az da olsa bir şeyler öğrenebileceğime eminim. Bu derslerin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Üstünü göster | Yanıtla

Örnek Bir AtademiX Dersi: Arapçaya Giriş

- Ödevler ve değerlendirme uygulamaları

AtademiX Derslerim Tüm Dersler Yardım İletişim

ANA SAYFA DERSLERİM ÇEŞİTLİ DERSLER ARAPÇA KONU 3 UNITE 3 DEĞERLENDİRME

ARAPÇA

Soru 1
Henüz cevaplanmadı
1,00 Üzerinden
İşaretlenmiş
Soru İşaretle

Aşağıdaki cümlelerde boş yerlere uygun zamir işaretleyiniz:

مَنْ ؟ وَالِدُ صَدِيقِي.

Lütfen bini seçin:

a. هُنَّ
b. هُوَ
c. هِيَ
d. هَذَا

Kaynakça

- Demirci, N. (2014). What is Massive Open Online Courses (MOOCs) and What is promising us for learning?: A Review-evaluative Article about MOOCs. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education*, 8(1), 231-256.
- Hollands, F. M., & Tirthali, D. (2014). MOOCs: Expectations and reality. *Center for Benefit-Cost Studies of Education, Teachers College, Columbia University, New York, NY*.
- <http://atademix.atauni.edu.tr/>
- http://www.openeducationeuropa.eu/en/european_scoreboard_moocs
- MoocGuide, (2015). *Benefits and Challenges of a MOOC*. Retrieved 06.01.2015 from <http://moocguide.wikispaces.com/2.+Benefits+and+challenges+of+a+MOOC>

ÖZGEÇMİŞ

1990 Erzurum doğumlu olan Meva BAYRAK, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nden 2012 yılında mezun olmuştur. 2012 yılında aynı bölümde yüksek lisans eğitimine başlamıştır. 2013 yılından bu yana Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.